

ÚŘAD VLÁDY ČR, AGENTURA PRO SOCIÁLNÍ ZAČLEŇOVÁNÍ
V ROMSKÝCH LOKALITÁCH

ČÁST XII.: MOST

EVALUACE
V LOKÁLNÍCH
PARTNERSTVÍCH

OBDOBÍ 2008-2010

EVALUACE V LOKÁLNÍCH PARTNERSTVÍCH

období 2008-2010

XII.MOST

*„Práce lokálního konzultanta je umělecká činnost
aneb dobře zorganizovaná banda nadšenců.“*

**Pro Úřad vlády ČR, Agenturu pro sociální začleňování v romských
lokalitách zpracovala společnost SocioFactor s.r.o.**

OBSAH

1.	O evaluaci	5
2.	Představení lokality	7
2.1.	Město Most	7
2.2.	Sociodemografická charakteristika města	7
2.2.1.	Vývoj počtu obyvatel	7
2.2.2.	Nezaměstnanost.....	9
2.2.3.	Vzdělanostní struktura	11
2.3.	Stručný popis lokalit	12
2.4.	Potřeby lokality a doporučení	14
2.4.1.	Oblast bydlení.....	14
2.4.2.	Oblast zaměstnanosti	14
2.4.3.	Oblast vzdělávání.....	15
2.4.4.	Služby pro osoby ohrožené sociálním vyloučením.....	16
2.4.5.	Kriminalita a rizikové formy chování	17
3.	Strategický plán Lokálního partnerství.....	18
3.1.	Priority Lokálního partnerství.....	19
3.2.	Návaznost priorit a cílů na potřeby lokality	24
3.2.1.	Oblast vzdělávání.....	24
3.2.2.	Oblast bydlení.....	26
3.2.3.	Oblast zaměstnávání	27
3.2.4.	Oblast sociálních služeb.....	28
3.2.5.	Oblast zdravotní péče.....	29
3.2.6.	Oblast bezpečí	29
3.2.7.	Závěr	30
4.	Politika obce	31

4.1.	Bytová politika	31
4.2.	Politika zaměstnanosti	33
4.3.	Vzdělávací politika	33
4.4.	Sociální politika, podpora sociálních a návazných služeb	33
4.5.	Bezpečnostní politika	35
5.	Výsledky evaluace.....	36
5.1.	Vstupní informace	36
5.2.	Počátky intervence do lokality	38
5.3.	Dosahování cílů, poslání Agentury a jejich vnímání aktéry	42
5.4.	Situační analýza	57
5.5.	Vyhodnocení metod – lokální partnerství a spolupráce s aktéry	60
5.6.	Vyhodnocení metod – strategický plán	67
5.7.	Vyhodnocení metod – lokální konzultant	73
5.8.	Vyhodnocení metod – projektové poradenství.....	77
5.9.	Dopady na místní sociální a integrační politiky	87
5.10.	Dopady v oblasti eliminace sociálního vyloučení	94
6.	Shrnutí výsledků	97

1. O evaluaci

Evaluace v lokálních partnerstvích je hodnocením jedné specifické oblasti veřejné politiky, která si vzala za cíl podpořit sociální začleňování ve městech, obcích a mikroregionech. Je nezbytnou součástí hodnocení pojetí, návrhu, implementace, užitečnosti a efektivity sociálních intervenčních programů, mezi které patří i Agentura pro sociální začleňování v romských lokalitách (dále Agentura). Agentura je nástrojem Vlády ČR k zajištění podpory obcím v procesu sociálního začleňování. Má podporovat obce a města, aby mohly plnit svoji funkci – má zajišťovat či pomáhat zajistit všem občanům rovný přístup ke vzdělávání, bydlení, zdravotní péči, zaměstnání, sociálním službám a bezpečí. Má podporovat taková opatření, která pomohou samosprávám v procesu sociální integrace obyvatel ohrožených sociálním vyloučením a v rozvoji sociálně vyloučených lokalit v kontextu a zájmu celé obce/města a všech jejích občanů. Posláním Agentury je také propojovat subjekty na místní úrovni tak, aby spolupracovaly při sociálním začleňování.

Cílem evaluace v lokálních partnerstvích bylo zhodnotit přínos této Agentury a její působení v obcích. Hned na úvod musíme uvést, že se jedná o poměrně komplexní program, který se navíc v čase dynamicky vyvíjel. Evaluace se zaměřila na vybranou část programu – výsledky působení Agentury a účinky ve třinácti pilotních lokalitách v rozmezí let 2008 – 2010. Předkládaná zpráva je jednou ze třinácti dílčích zpráv, současně ale vznikla i sumarizační zpráva, která shrnuje a porovnává vybrané výsledky za všechny pilotní lokality. Tento shrnující materiál nebyl součástí veřejné zakázky a firma SocioFactor jej zpracovala nad rámec smlouvy v rámci svého veřejného závazku působit jako sociální firma a přispívat k rozvoji sociálně prospěšných aktivit. Sumarizační zpráva čtenáři mimo jiné poskytuje informace o vzniku a působení Agentury, výběru pilotních lokalit a používaných metodách práce, mezi které patří mapování potřeb / situační analýzy, lokální partnerství, strategické plány a projektové poradenství.

V evaluaci jsme se vydali cestou programové evaluace a za použití kvantitativních i kvalitativních výzkumných metod jsme hodnotili program, který byl již v některých lokalitách ukončen, v jiných ale dále pokračuje. Činili jsme tak s vědomím, že výsledky evaluace by měly přispět k případným korekcím intervenčního programu a také z části ovlivnit budoucnost tohoto integračního programu. Byli bychom rádi, kdyby čtenáři, a to i ti, kteří patří k programovým kritikům působení Agentury, nebrali výsledky jako suché přezkoušení faktů, ale především jako informaci o integračním programu, nad kterým má smysl se hlouběji zamýšlet a diskutovat. Předložená evaluace má především napomoci v budoucích rozumných rozhodnutích o chodu programu a upozornit na slabá místa a problémy, s nimiž se implementace záměru ve svých počátcích potýkala. To vše s ohledem na skutečnost, že Agentura působí v dalších lokalitách, a některé z nich byly vybrány teprve nedávno.

Co se týká zvolené metodologie evaluace, zvolili jsme tzv. stakeholder analysis, analýzu aktérů, která vychází z hodnocení významných místně znalých aktérů, ke kterým patří především členové lokálního partnerství, případně i další aktéři, kteří o činnosti Agentury mají povědomí nebo s ní ve sledovaném časovém úseku úzce spolupracovali. V rámci této analýzy aktérů jsme kombinovali řadu výzkumných metod – zejména kvalitativní individuální rozhovor, kvalitativní skupinový rozhovor (v některých lokalitách), kvantitativní dotazování a desk research (sekundární analýzu dat). Pro všechny lokality jsme vytvořili jednotné evaluační schéma, aby byly výsledky vzájemně porovnatelné. Pro podrobnější informace čtenáře odkazujeme na sumarizační zprávu, kde jsou porovnány výsledky z hlediska relevance, efektivity, účinnosti a užitečnosti působení Agentury v pilotních lokalitách.

Dílčí evaluační zpráva má následující strukturu. Nejdříve je představena lokalita působení Agentury, uvedena stručná charakteristika obce, sociodemografická data jako vývoj počtu obyvatel, nezaměstnanost a vzdělanostní struktura. Následuje stručný popis lokalit, představení sociálně vyloučených lokalit v obci a jejich stručná charakteristika. V závěru jsou shrnuty potřeby a doporučení, jak byly představeny v situačních analýzách podle hlavních oblastí sociální exkluze. Následně čtenáře obeznamujeme se strategickým plánem lokálního partnerství. Kapitola popisuje složení lokálního partnerství, jednotlivé priority strategického plánu a jim podřazené dlouhodobé a krátkodobé cíle. Dále se věnuje návaznosti priorit a cílů na potřeby lokality, jak byly definovány v situační analýze. Také sledujeme, do jaké míry se navržená doporučení situační analýzy promítla do strategického plánu, která doporučení byla akceptována, která byla ponechána stranou. V kapitole o politice obce stručně informujeme o jednotlivých politikách a opatřeních obce a to podle jednotlivých oblastí. Věnujeme se bytové politice, vzdělávací politice, sociální politice, podpoře sociálních a návazných služeb, bezpečnostní politice a dalším opatřením či strategiím ve vztahu k sociálnímu vyloučení. Následují výsledky evaluace podle struktury evaluace, které jsou doplněny o ilustrativní grafy. Začínáme vstupní informací o lokalitě, následuje vyhodnocení hlavních metod a nástrojů Agentury. Výsledky shrnujeme v závěrečné diskusi.

2. Představení lokality

2.1. Město Most

Most je statutární město v severozápadních Čechách, které leží na řece Bílina. První historické zmínky o osídlení místa, na kterém dnes stojí město Most, pocházejí z Kosmovy kroniky z 10. Století, kdy přes zdejší močálovitou krajinu vedla stezka po dřevěných mostech. Odtud také pochází název města.

Most je 14. nejlidnatějším a největším městem České republiky. Historická část města byla v 70. a 80. letech 20. století téměř zcela zbořena z důvodu těžby uhlí a obyvatelé byli přestěhováni do nově vystavěných částí. 95% bytového fondu tak tvoří sídlištní zástavba.

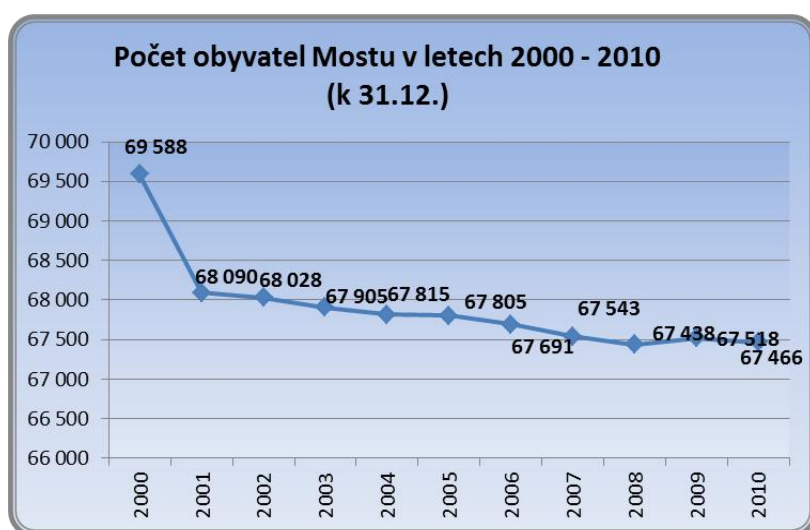
Z hlediska administrativního členění se město Most člení do osmi místních částí: Skyřice, Čepirohy, Dřínov, Kopisty, Třebušice, Vtelno, Hořany a Komořany. Leží ve stejnojmenném okrese Most v Ústeckém kraji.

2.2. Sociodemografická charakteristika města

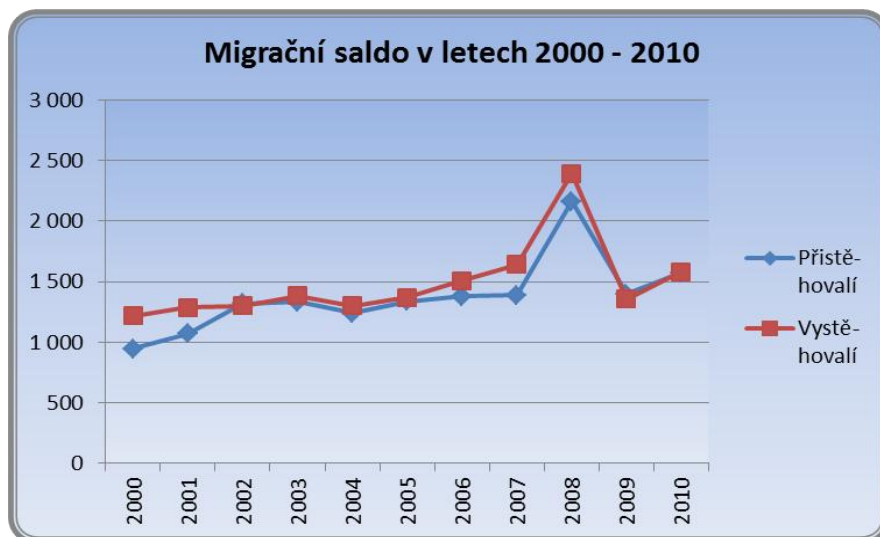
Následující kapitola nám přiblíží základní sociodemografické charakteristiky města – vývoj počtu obyvatel, ukazatele nezaměstnanosti či vzdělanostní strukturu.

2.2.1. Vývoj počtu obyvatel

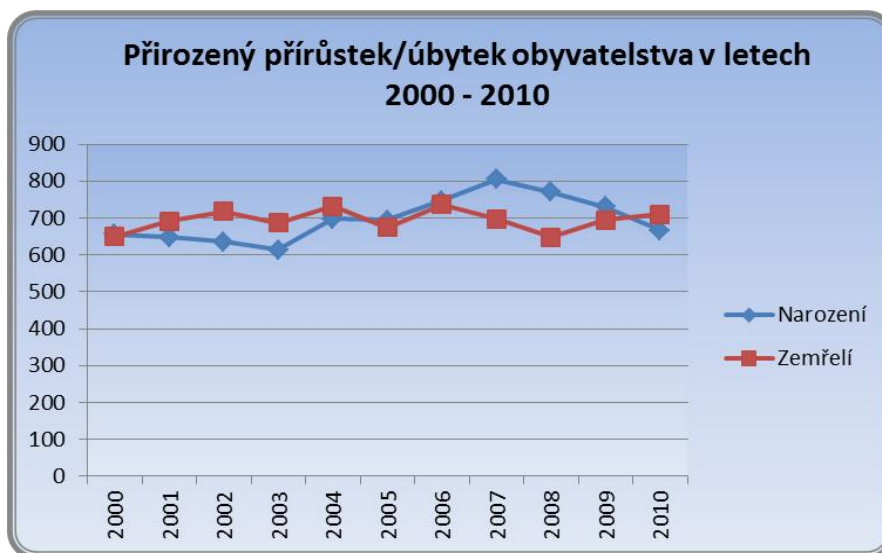
Počet obyvatel Mostu se v průběhu posledních deseti let neustále snižuje (od roku 2000 o 2121 osob).

K největšímu poklesu počtu obyvatel došlo v průběhu roku 2001 (o 1498 osob). Od roku 2001 každoročně (vyjma roku 2009) obyvatel Mostu mírně ubývá a k 31. 12. 2010 mělo město 67 466 obyvatel.

Migrační saldo města je v posledních deseti letech (vyjma roku 2002 a 2009) záporné. Každoročně je více těch, kteří město opustí než těch, kteří se do něj přistěhují. Přistěhovalých obyvatel je více pouze v roce 2002 (o 20 osob) a v roce 2009 (o 44 osob).

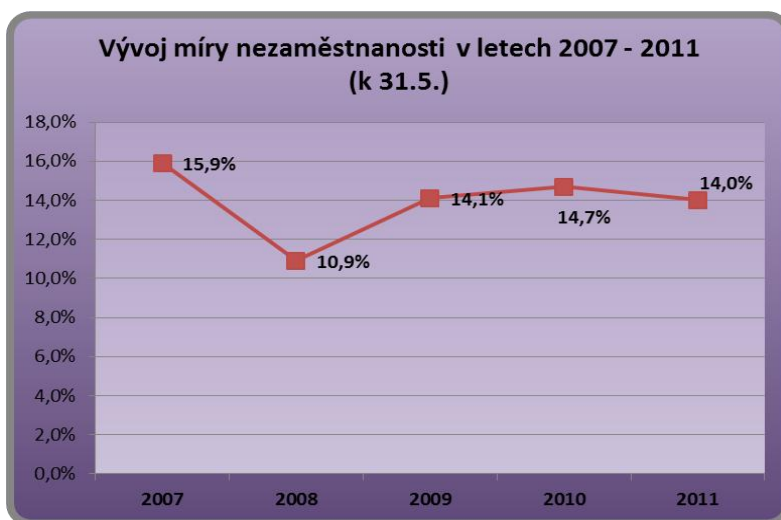

Až do roku 2005 počet zemřelých každoročně převyšoval počet živě narozených. Od roku 2005 se situace změnila a město Most zaznamenává přirozený přírůstek obyvatelstva. Nejvíce dětí se v Mostě narodilo v roce 2007. V roce 2010 však již opět dochází k přirozenému úbytku obyvatel - počet zemřelých vzrostl a zároveň se narodilo méně dětí.

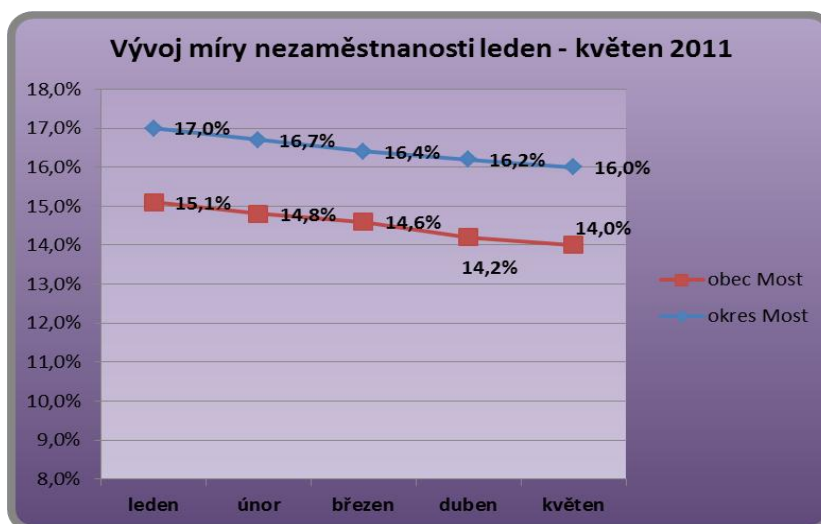
2.2.2. Nezaměstnanost

Město Most leží v okrese, který patří společně s okresem Bruntál a Jeseník k těm s největší nezaměstnaností v rámci České republiky.

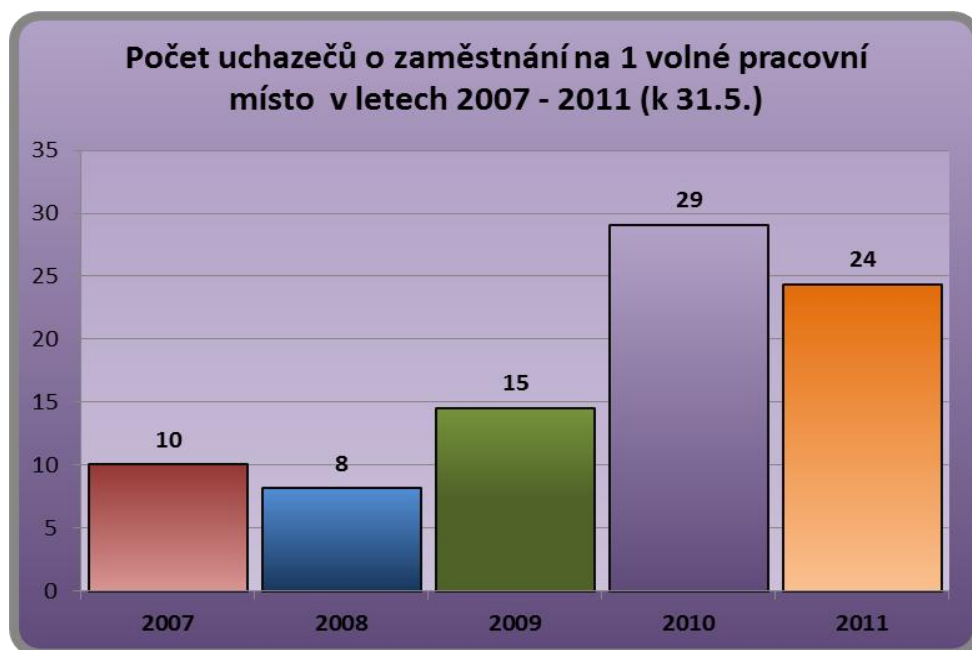
V samotném městě Most dosahovala k 31. květnu 2011 míra nezaměstnanosti 14%.

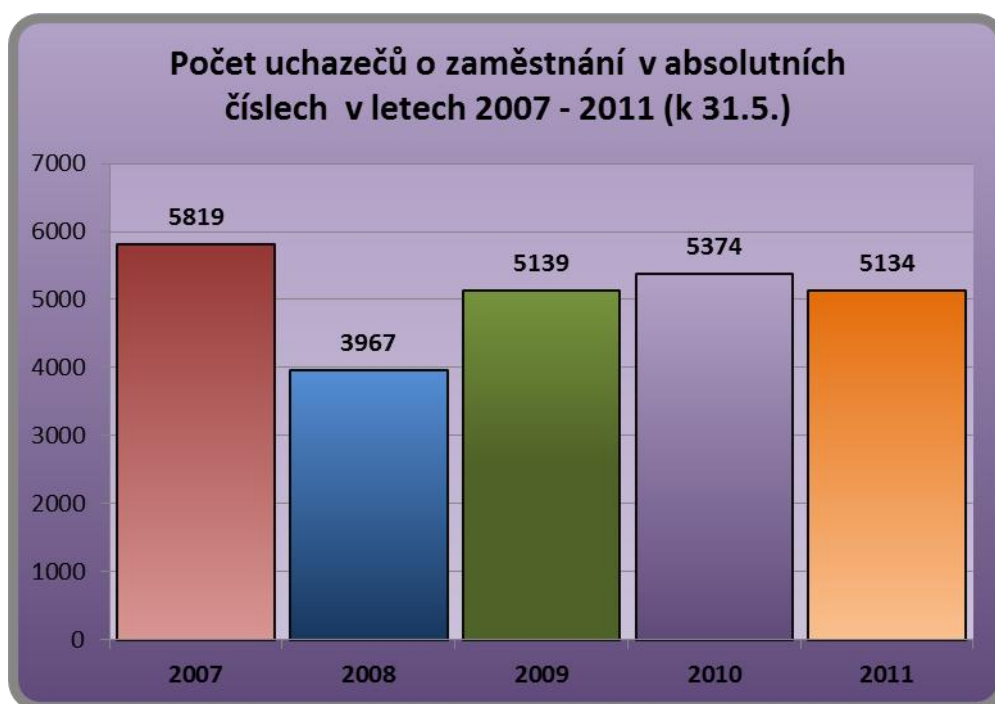
Mezi roky 2007 a 2008 můžeme vysledovat pokles míry nezaměstnanosti a to o 5%. Od roku 2008 do roku 2010 se míra nezaměstnanosti zvyšovala až na 14,7%. Za poslední rok došlo k mírnému poklesu na 14%.

Ve srovnání míry nezaměstnanosti města a okresu Most zjistíme, že město je na tom o něco lépe – v průměru má o dvě procenta nižší nezaměstnanost než je v rámci celého okresu Most.

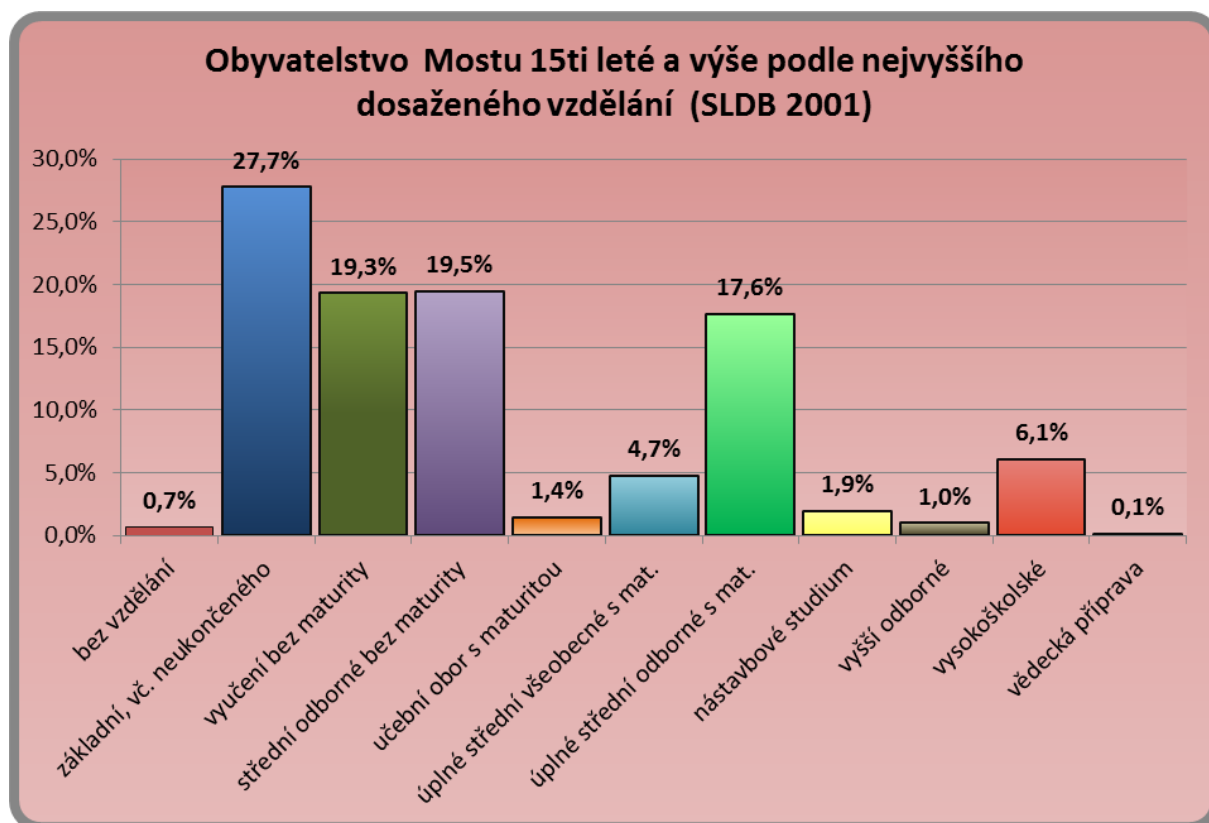
Pohled na počty uchazečů na jedno volné pracovní místo v průběhu let 2007 až 2011 ukazuje velmi zřetelně situaci na místním trhu práce. Zatímco v roce 2008 se o jedno pracovní místo ucházelo 8 nezaměstnaných, v roce 2011 je to již 24 nezaměstnaných, tedy trojnásobek.

Počet uchazečů o zaměstnání je k 31.5.2011 téměř o pětinu vyšší než v roce 2008. Ve srovnání let 2010 a 2011 však vidíme, že se poprvé od roku 2008 meziročně počet uchazečů nezvýšil.

2.2.3. Vzdělanostní struktura

Vzdělanostní strukturu obce nám přibližuje následující graf.

O málo více než půl procenta obyvatel Mostu (0,7%) nemá žádné vzdělání. Více než čtvrtina obyvatel Mostu (27,7%) dosáhla pouze základního vzdělání nebo ani základní vzdělání neukončila. Bezmála pětina obyvatel (19,3%) se vyučila a jen o málo více obyvatel (19,5%) má střední odborné vzdělání bez maturity. Téměř sedm desetin (67,2%) obyvatel obce tedy nezískalo maturitu.

Vzdělávání ukončila maturitní zkouškou téměř čtvrtina obyvatel (23,7%). Nástavbové studium absolvovalo 1,9% a vyšší odborné 1% obyvatel. Vysokoškolského titulu dosáhla více než dvacetina obyvatel obce (6,2%).

2.3. Stručný popis lokalit

Popisu sociálně vyloučených romských lokalit ve městě Most se detailně věnuje Dlouhodobý monitoring situace romských lokalit – české lokality zpracovaný společností GAC v roce 2009.¹ Podle odhadů jednotlivých expertů v současnosti žije v Mostě mezi pěti až sedmi tisíci Romů. Jako sociálně vyloučené romské lokality lze ve městě Most označit zejména tyto tři lokality: sídliště Chanov, „Stovky“, „Sedmistovky“.

Lokalita „Stovky“

Jedná se o šest tzv. bloků označených čísly 95 až 100, které se nacházejí v Podžatecké čtvrti, podél třídy Budovatelů. Jedná se o různě vysoké (4-7 poschodí) cihlové domy stavěné do tvaru písmene E. V každém bloku nalezneme tzv. vnitřní dvory. Počet obyvatel lokality lze odhadnout na 1600 lidí. Lokalita leží v bezprostřední blízkosti centra města.

V blízkosti jmenovaných domů nalezneme bloky 14 a 60, do kterých bytové družstvo Krušnohor vystěhovává neplatiče. Velice často se jedná o Romy.

Lokalita Chanov

Chanov se nachází asi jeden kilometr východně od kraje města. Z lokality do centra města se dostanete po 40 minutách pěší chůze. Od ostatní městské zástavby je oddělen čtyřproudou rychlostní komunikací z jedné strany a železniční tratí a řekou Bílinou ze strany druhé. Lokalitu tvoří dvanáct panelových domů podél ulic Zlatnická, Kovářská a Železná. Jedná se o čtyř až osmipodlažní bloky s byty převážně o velikosti 3+1. Jeden panelák má devět podlaží a byty jsou malometrážní 1+1. Vyjma bloky č.13 a ½ bloku č.5, jsou domy v havarijním stavu, z bloku č.12 zůstala jen kostra domu. Blok č. 9 byl z důvodu jeho stavu odstraněn. Ve stávajících domech nalezneme vybydlené byty. Oficiální počet obyvatel sídliště je přibližně 700 osob, podle odhadů zde však může bydlet až 1600 osob, Romové tvoří 99% obyvatel (GAC, 2009).

K sídlišti patří také ubytovna pro neplatiče UNO, která čítá 5 řadových domků se dvěma malometrážními byty, a další dvě budovy s pokoji, sociálními zařízeními a kanceláří.

¹ Dostupný na www.socialni-zaclenovani.cz

Lokalita „Sedmistovky“

Sídliště se sedmipatrovými domy, které mají jeden až osm vchodů a s čísly popisnými 700 – 736 bylo postaveno pro obyvatele, kteří přišli o střechu nad hlavou v souvislosti s rozšiřující se těžbou uhlí. Jednotlivé romské rodiny zde žijí rozptýleně, jejich větší koncentraci lze zaznamenat v blocích 710, 712, 713, 714 a 723 - mezi místními se mluví o tzv. Bronxu. V monitoringu GAC se uvádí, že zde žije 430 až 470 Romů z celkového počtu 8 300 obyvatel sídliště.

2.4. Potřeby lokality a doporučení

Ve zprávě Dlouhodobý monitoring situace romských lokalit zpracovaný společností GAC v roce 2009 nalézáme tato doporučení, která vnímáme jako výchozí. Tato doporučení definují potřeby města Mostu ve vztahu k sociálně vyloučeným romským lokalitám a jejich obyvatelům.

2.4.1. Oblast bydlení

- Pro zvýšení šancí obyvatel sociálně vyloučených lokalit na zlepšení své bytové situace by bylo vhodné, aby jednotlivé městské části spravující svůj bytový fond vytvořily **programy sociálního bydlení, popřípadě palety prostupného bydlení**, v rámci níž by došlo k diferenciaci bytů a vzniku databáze bytů, klientů a vlastníků s cílem klienty účinně motivovat, kontrolovat a případně sankcionovat. Tento plán by měl vyústit v koncepci sociálního bydlení a bytové politiky vzhledem k sociálně vyloučeným obyvatelům města a přispěl k větší čitelnosti systému přidělování pro jednotlivé aktéry.
- Vlastnictví domů v Chanově městem a existence Integrovaného plánu rozvoje města je ideální vstupní podmínkou pro **efektivní nastartování integrační politiky v této lokalitě**. Integrační politiky by měly anticipovat další možné migrační vlny sociálně vyloučených obyvatel směrem k zóně, jež je předmětem Integrovaného plánu rozvoje města.
- Usilovat o **zavedení vodoměrů přímo v sociálně vyloučených domácnostech** (za zničený vodoměr v bytě pak nesou odpovědnost přímo osoby v domácnosti).
- Podobně jako ve všech lokalitách stejně tak i v Mostě se objevuje **absence krizového bydlení pro matky s dětmi**.
- Dosud se podle aktérů zcela **neosvědčily splátkové kalendáře**.

2.4.2. Oblast zaměstnanosti

- S nízkou zaměstnaností romské populace úzce souvisí jejich nízká vzdělanost a nízká kvalifikace. **Rekvalifikace by měly korespondovat se vzděláním a schopnostmi jednotlivých uchazečů o zaměstnání a postupně je rozvíjet**. Z tohoto důvodu je otázka potřeby a vhodnosti rekvalifikačních kurzů „Práce s PC“ v případě lidí se základním či

nedokončeným vzděláním z hlediska šance na uplatnění se otevřeném trhu práce sporná. Další možností je zajistit dlouhodobě nezaměstnaným s nízkou kvalifikací **programy, které by jim umožnily doplnit si základní vzdělání či vyučení.**

- Kladně je hodnocen model rekvalifikací probíhajících v Domě romské kultury v Chanově (umístění přímo v lokalitě a následné zaměstnání), ovšem ve svém důsledku by sdružení mělo více usilovat o **propojení rekvalifikantů z Chanova s pracovním trhem města Most**, aby nedocházelo ke koncentraci rekvalifikantů pouze na tomto sídlišti bez jakékoliv možnosti dalšího pracovního uplatnění mimo Chanov a bez sociálních kompetencí uplatnit se mimo tuto lokalitu.
- Ve městě Most v současné chvíli **chybí služby terénního pracovního poradenství**, jehož pracovníci by mohli vytipovávat motivované uchazeče o zaměstnání, doprovázeli je při jednání o zaměstnání, uzavírání smluv a poskytovali podporu v prvních dnech zaměstnání. V Chanově tuto funkci plní Dům romské kultury.
- Vytipovat vhodné subjekty, jež by se věnovaly **sociálnímu podnikání**, a podporovat jejich činnost.
- Doporučujeme obnovit program na střední škole ve Velebudicích, který usiloval o **navrácení mladých lidí, kteří z různých důvodů vypadli ze studia na středních školách**. Formou desetiměsíční rekvalifikace si mohli vyzkoušet různá řemesla a pak lépe uspět na středních školách.

2.4.3. Oblast vzdělávání

- Motivace romských rodičů k umisťování dětí do předškolních zařízení je velmi nízká, přestože by mohlo sloužit dětem žijícím v sociálně vyloučených lokalitách k vyrovnání sociokulturního handicapu a tak jim usnadnit vstup na ZŠ. Doporučujeme proto pomocí terénních sociálních pracovníků **motivovat** sociálně vyloučené rodiny, aby tyto služby využívaly.
- Platby v mateřských školách by měly být bezhotovostní a školky by měly připouštět **mírnější startovací režim**, kdy by si všechny zúčastněné strany zvykaly na pobyt dítěte v mateřské škole.
- Pro rodiny, jimž nevyhovuje pravidelný režim v mateřské škole, či pro děti ze sociálně vyloučeného prostředí, které nelze z kapacitních důvodů do mateřských škol umístit, se jeví jako vhodná alternativa **nízkoprahové zařízení pro děti v předškolním věku**, kam by mohly docházet i se svými rodiči.

- S pomocí terénních sociálních pracovníků působit na rodiny v rámci prevence započetí **školní docházky dětí** ve škole mimo hlavní vzdělávací proud.
- Doporučujeme navýšit počet subjektů věnujících se **doučování dětí mimo školu**. V současné době také v Mostě nepůsobí žádný subjekt, jenž by nabízel doučování přímo v rodinách.
- Základní škola praktická v Mostě je úspěšná v umisťování svých žáků na navazující učňovské programy. Příkladem do praxe je zejména její spolupráce s učilištěm ve Velebudíích. Z tohoto důvodu by bylo vhodné navázat **spolupráci mezi zmíněnými školami** v podobě inspirace s „příkladem dobré praxe“ praktické základní školy a posílit informovanost a motivaci žáků z Chanova k pokračování ve studiu.
- V současné nabídce mimoškolních aktivit chybějí v současnosti takové, které by **vytipovávaly, připravovaly a motivovaly žáky základních škol** ze sociálně vyloučeného prostředí ke studiu na střední škole – pracovní motivace formou návštěv podniků a středních škol, besedy se zástupci různých profesí a „role models“ (setkání s Romy, kteří se uplatnili na trhu práce), informační aktivity představující blíže konkrétní obor či danou školu, specifické doučování vybraných žáků s ohledem na případné přijímací zkoušky, či zvládání učiva bezprostředně po vstupu na SŠ.
- V současné chvíli také v Mostě chybí subjekty, které by zajišťovaly sociálně vyloučeným žákům **podporu během studia na střední škole**. Žáci, kteří studiem prochází, by měli mít možnost neformálního setkávání ve volnočasovém klubu, kde budou mít příležitost pro výměnu zkušeností, příp. neformální besedy s úspěšnými Romy – bude zde docházet k dalšímu násobení průběžných motivačních aktivit a k přípravě na vyučování včetně doučování.
- Obecně v celém Mostu v sobě nese velký potenciál projekt Centra podpory inkluzivního vzdělání, který se začal realizovat v roce 2009.
- Prostorová dostupnost by měla být využita k navázání užší spolupráce mezi základními školami a gymnáziem, aby žáci základních škol byli v užším kontaktu s možností dalšího studia na této vzdělávací instituci. Mezi studenty gymnázia lze rovněž rekrutovat **dobrovolníky** pro doučování sociálně vyloučených dětí.

2.4.4. Služby pro osoby ohrožené sociálním vyloučením

- Jako nedostatečné se projevuje pokrytí **motivačních programů pro mladistvé starší 15 let, kteří již ukončili povinnou školní docházku a pocházejí-li ze sociálně vyloučených**

lokalit, velmi často nepokračují v dalším vzdělávání a evidují se na úřad práce. Ovšem tato skupina je institucionálně zcela opomíjena a je také jen velmi obtížně motivovatelná do těchto služeb docházet.

- Největší deficit sociálních služeb na území města Most se objevuje v Sedmistovkách. **Realizace nízkoprahového klubu v rámci DDM v lokalitě Sedmistovek** by mohla částečně suplovat neexistenci subjektu zaměřeného na obyvatele této začínající sociálně vyloučené lokality.
- Doporučujeme také navýšení počtu **terénních sociálních pracovníků** a jejich pokrytí všech lokalit ve městě Most.
- Doporučujeme zajistit **větší provázanost poskytovatelů služeb v Chanově s poskytovateli v lokalitě Stovek (či sousedních Obrnic)**. Organizování společných aktivit by pravděpodobně napomohlo zmírnění tohoto handicapu.

2.4.5. Kriminalita a rizikové formy chování

- Kriminalita na území Chanova a Stovek je nízká a trestná činnost se odehrává mimo ně. V Mostě jako celku se objevuje **problém v podobě vysokého počtu uživatelů drog**, a to i mezi dětmi ve věku 13, resp. 10 let. Z tohoto důvodu by bylo potřeba zaměřit se již na tuto a mladší věkovou skupinu a působit na ni v rámci preventivních protidrogových programů na základních školách a ve volnočasových zařízeních, které navštěvují, posílit tyto programy a programy zaměřující se na již závislé osoby.
- Mezi problémy spojenými s existencí sociálně vyloučeného prostředí bylo jako závažný problém v Mostě identifikováno **gamblerství sociálně vyloučených osob**, které prohlubuje jejich často špatnou finanční situaci či zadluženost. Jsme si však vědomi faktu, že vzhledem k existenci videoterminálů regulovaných Ministerstvem financí ČR je regulace tohoto rizikového jevu ze strany obcí jen obtížně realizovatelná.
- V městě Most jsou poměrně aktivní skupinky **pravicových extremistů**. Doporučujeme proto zaměřit se na informování **o nich v rámci kampaní a zapojení problematiky pravicového extremismu do projektové výuky na školách**.

3. Strategický plán Lokálního partnerství

Strategický plán sociálního začleňování pro Most byl vytvořen na období let 2010 – 2012. Dokument vznikl pod vedením Agentury pro sociální začleňování v romských lokalitách po dlouhodobé práci členů Lokálního partnerství.

Členové lokálního partnerství:

Zdroj: Strategický plán Lokálního partnerství Most 2010-2012

V následujícím textu budou představeny jednotlivé priority, jim podřazené dlouhodobé a krátkodobé cíle Lokálního partnerství Most uvedené ve Strategickém plánu sociálního začleňování.

3.1. Priority Lokálního partnerství

Priority Lokálního partnerství Most jsou rozděleny do čtyř oblastí:

- vzdělávání a volný čas
- zaměstnávání
- bydlení
- prevence sociálně patologických jevů

Vzdělávání a volný čas

1. Priorita: Předškolní příprava v Chanově (se zapojením rodičů)

- 1.1. *Dlouhodobý cíl:* Od ledna 2011 funguje v Chanově předškolní klub 5.ZŠ pro děti věku 4-6 let a od března 2011 mateřské centrum KCCH (cílová skupina předškolní děti)
- 1.2. *Dlouhodobý cíl:* Od září 2011 je spuštěn v rámci předškolního klubu ZŠ a Mateřského centra KCCH program práce s rodiči (k CS děti přibývá CS rodiče).
- 1.3. *Dlouhodobý cíl:* Do konce roku 2012 je vyhodnocena úspěšnost programu předškolního klubu a mateřského centra a jsou navrženy změny

2. Priorita: dostupnost vzdělávacích programů pro chanovskou mládež nad 15 let

- 2.1. *Dlouhodobý cíl:* Do konce roku 2010 v Chanově existuje stálá nabídka rekvalifikačních kurzů a vzdělávacích programů provázaných s programem pracovní asistence
- 2.2. *Dlouhodobý cíl:* Je zajištěno prostorového zázemí pro vzdělávání (přelom 2011/2012)
- 2.3. *Dlouhodobý cíl:* Na chanovském sídlišti je v září 2010 otevřen učební obor minimálně pro jednu třídu s výukou praxe i teorie

3. Priorita: dostupnost volnočasových aktivit pro školní děti a mládež v Sedmistovkách

- 3.1. *Dlouhodobý cíl:* v Sedmistovkách existuje OTEVŘENÝ KLUB coby zázemí pro volnočasové aktivity a zájmové vzdělávání školních dětí a mládeže
- 3.2. *Dlouhodobý cíl:* Od března 2011 jsou volnočasové aktivity a zájmové vzdělávání pro neorganizované školní děti a mládež realizovány

3.3. *Dlouhodobý cíl:* Do konce roku 2012 je vyhodnocena úspěšnost Otevřeného klubu a jsou navrženy změny

4. Priorita: Dostupnost volnočasových aktivit pro mládež nad 15 let v Chanově a ve Stovkách

4.1. *Dlouhodobý cíl:* Existují prostory pro Kluby pro volný čas a celoživotní vzdělávání ve Stovkách (březen 2011) a v Chanově (leden 2012), (dílky pro manuální aktivity, fitness centrum, stolní tenis, kulečnick, dílny, vaření, besedy přednášky, poradenství)

4.2. *Dlouhodobý cíl:* Od března 2011 funguje Klub ve Stovkách a od ledna 2012 PFC v Chanově

4.3. *Dlouhodobý cíl:* Do konce roku 2012 je vyhodnocena úspěšnost klubu/PFC a jsou navrženy změny

5. Priorita: Zajištění individuálního přístupu k dětem se speciálními vzdělávacími potřebami a k dětem ze sociálně znevýhodněného prostředí

5.1. *Dlouhodobý cíl:* od února roku 2011 působí na zapojených mosteckých základních školách asistenti pedagoga pro děti se speciálními vzdělávacími potřebami a pro děti ze sociálním znevýhodněním

5.2. *Dlouhodobý cíl:* Od ledna 2011 je v Mostě spuštěn dlouhodobě udržitelný program doučování dětí přímo v rodinách a v klubech a centrech NNO, jehož cílem bude současně výchovné působení na rodiče dětí a celkovou změnu postojů rodin ohrožených sociálním vyloučením ke vzdělání

5.3. *Dlouhodobý cíl:* Od února 2011 funguje systém průběžného vzdělávání pedagogů, asistentů pedagogů a nepedagogických pracovníků s cílovou skupinou dětí ze sociálně znevýhodněného prostředí

Zaměstnávání

6. Priorita: zabezpečení nabídky kvalifikované pracovní síly

6.1. *Dlouhodobý cíl:* Poměr žáků opouštějících ZŠ v sociálně vyloučených lokalitách (3. ZŠ, 5. ZŠ, 18. ZŠ v Mostě), kteří úspěšně dokončí studium prvního ročníku středoškolského vzdělávání (SŠ, SOU), se ve školním roce 2011/2012 zvýší o 10 %.

6.2. *Dlouhodobý cíl:* Počet absolventů rekvalifikací a dalšího vzdělávání z řad

uchazečů o zaměstnání žijících v sociálně vyloučených lokalitách se zvýší o 10 % (leden 2011)

7. Priorita: zabezpečení nabídky spolehlivé pracovní síly (osobnostní připravenost podávat pracovní výkon)

7.1. *Dlouhodobý cíl:* Existuje síť pracovních poradců ÚP a pracovních poradců NNO (pracovních asistentů a terénních pracovních poradců), s návazností na zaměstnavatele (leden 2011)

7.2. *Dlouhodobý cíl:* V Mostě existuje sociální firma jakožto líheň pro zaměstnance uplatnitelné i na volném trhu práce (konec 2011)

8. Priorita: zabezpečení dostatku legálních pracovních příležitostí na trhu práce vhodných pro naši CS

8.1. *Dlouhodobý cíl:* Do zadávacích dokumentací zakázek města v objemu nad 2 mil. Kč je zakomponována podmínka pro dodavatele zaměstnat nejméně 10 % dlouhodobě nezaměstnaných osob z celkového počtu pracovníků, kteří budou na zakázce pracovat (říjen 2010)

8.2. *Dlouhodobý cíl:* Jsou vytvořeny vazby zaměstnavatelů a vzdělávacích zařízení s využitím dotací a služeb pracovní asistence (2010)

8.3. *Dlouhodobý cíl:* Počet pracovních míst s dotací motivující k zaměstnávání sociálně vyloučených osob se zvýší (2011)

8.4. *Dlouhodobý cíl:* Existuje nabídka služeb subjektů kvalifikovaných k vyjednávání s věřiteli za účelem zabezpečení dostatečně motivujícího zůstatku mzdy před nařízením exekucí zadlužených osob (červen 2011)

8.5. *Dlouhodobý cíl:* Počet nelegálně zaměstnávaných osob (osob, které se při kontrole ÚP neprokáží pracovní smlouvou) se sníží do konce roku 2011 o 20 % oproti současnému stavu

Bydlení

9. Priorita: Bezpečné, dostupné a důstojné bydlení

9.1. *Dlouhodobý cíl:* Je zrekonstruováno 26 městských bytů v Chanově (bl.8)

9.2. *Dlouhodobý cíl:* Je zrekonstruováno 12 městských bytových domů v Chanově

9.3. *Dlouhodobý cíl:* Je snížena míra devastace volných bytů v Chanově zkrácením doby

přidělování opuštěných bytů

- 9.4. *Dlouhodobý cíl:* Je vytvořeno minimálně 5 domovnických míst v Chanově
- 9.5. *Dlouhodobý cíl:* Je snížena míra devastace volných bytů v Chanově o 15 % (ve srovnání s trendem v letech 2007-2009)
- 9.6. *Dlouhodobý cíl:* Je vytvořen systém nabídky bytů k opravě včetně pravidel umořování vybraných nákladů na opravu proti nájmu („odbydlení“).

10. Priorita: Diferenciace nabídky bydlení

- 10.1. *Dlouhodobý cíl:* Je vytvořen plán vzniku nových kapacit bydlení vhodných pro zapojení do sítě diferencovaného bydlení.
- 10.2. *Dlouhodobý cíl:* Je vytvořena síť majitelů, správců a dalších subjektů aktivních v oblasti bydlení. Je vytvořena síť poskytovatelů sociálních služeb, jejichž klienti aktuálně řeší otázku bydlení. Tyto sítě jsou vzájemně propojeny tak, že umožňují efektivní využívání nabídky volných kapacit v různých úrovních komfortu bydlení

11. Priorita: Oddlužení obyvatel SVL – Počet obyvatel SVL s dluhy na nájmu a službách spojených s bydlením klesne o 6 %

- 11.1. *Dlouhodobý cíl:* Míra a struktura zadlužení obyvatel SVL je analyzována a pravidelně monitorována.
- 11.2. *Dlouhodobý cíl:* Je zrealizovaná protidluhová kampaň (PK)
- 11.3. *Dlouhodobý cíl:* Občanská poradna poskytuje v oblasti řešení dluhů služby 500 klientům ročně
- 11.4. *Dlouhodobý cíl:* Je realizován pilotní projekt prevence vystěhování

Prevence sociálně patologických jevů

12. Priorita: nediskriminační přístup institucí a síťování poskytovatelů

- 12.1. *Dlouhodobý cíl:* v Mostě existuje funkční síť poskytovatelů služeb zaměřených na prevenci a eliminaci sociálně patologických jevů v sociálně vyloučených lokalitách (leden 2011)
- 12.2. *Dlouhodobý cíl:* všechny subjekty zapojené do spolupráce definované Konceptí disponují dostatečným počtem vyškolených pracovníků (březen 2011)

13. Priorita: oddlužení a prevence dlužnictví

- 13.1. *Dlouhodobý cíl:* V Mostě je kapacitně posílena služba terénní sociální práce (leden 2011).
- 13.2. *Dlouhodobý cíl:* všem potenciálním klientům ze sociálně vyloučených lokalit je přístupná služba dluhového poradenství a mediace (leden 2011)
- 13.3. *Dlouhodobý cíl:* jsou zavedeny mechanismy eliminace vlivu lichvářů a prevence zadlužování u lichvářských subjektů (únor 2011)
- 13.4. *Dlouhodobý cíl:* je vypracován systém diferencovaného vyplácení sociálních dávek (dávek v hmotné nouzi a dávek SSP) (květen 2011)

14. Priorita: Výchova k rodičovství

- 14.1. *Dlouhodobý cíl:* na vybraných základních a středních školách existuje funkční program výchovy k rodičovství (od února 2011)
- 14.2. *Dlouhodobý cíl:* v lokalitách fungují mateřská (rodičovská) centra navštěvovaná cílovou skupinou mladých matek (dětí v předškolním věku) a cílovou skupinou nastávajících rodiček (září 2011)

15. Priorita: prevence a eliminace užívání drog a jevů s ním spjatých (zdravotních rizik, návazného sociopatologického chování...)

- 15.1. *Dlouhodobý cíl:* Je vytvořen komplexní systém péče pro osoby ze sociálně vyloučených lokalit a osoby ohrožené sociálním vyloučením pro eliminaci výskytu HIV/AIDS a dalších STD chorob a minimalizaci zdravotních a sociálních dopadů při detekci
- 15.2. *Dlouhodobý cíl:* Je zajištěn základní životní standard (3 malometrážní byty) pro osoby ohrožené sociálním vyloučením nebo osoby ohrožené recidivou patologického chování

16. Priorita: zdravé prostředí (bydlení, hygiena, vztahy)

Pozn. priorita nebyla vytyčena (návrh cílů)

- 16.1. *Dlouhodobý cíl:* v sociálně vyloučených lokalitách existuje možnost zdravě bydlet v odpovídajících hygienických podmínkách
- 16.2. *Dlouhodobý cíl:* dlouhodobý cíl 2: v SVL jsou realizovány programy zaměřené na kvalitu sousedského soužití
- 16.3. *Dlouhodobý cíl:* v lokalitách jsou realizovány programy zaměřené na zdravé rodinné vztahy
- 16.4. *Dlouhodobý cíl:* lokality ztratily nálepku etnických ghett

3.2. Návaznost priorit a cílů na potřeby lokality

Podívejme se nyní, jak jednotlivé cíle navazují na provedenou situační analýzu „Dlouhodobý monitoring situace romských lokalit (GAC, 2009) a její doporučení.

3.2.1. Oblast vzdělávání

Řešená doporučení v oblasti „vzdělávání“ v rámci Strategického plánu:

Motivace romských rodičů k umisťování dětí do předškolních zařízení je velmi nízká. Doporučujeme proto pomocí terénních sociálních pracovníků motivovat sociálně vyloučené rodiny, aby tyto služby využívaly.

- Řešeno v rámci dlouhodobého cíle 5.2. - Od ledna 2011 je v Mostě spuštěn dlouhodobě udržitelný program doučování dětí přímo v rodinách a v klubech a centrech NNO, jehož cílem bude současně výchovné působení na rodiče dětí a celkovou změnu postojů rodin ohrožených sociálním vyloučením ke vzdělání

Pro rodiny, jimž nevyhovuje pravidelný režim v mateřské škole, či pro děti ze sociálně vyloučeného prostředí, které nelze z kapacitních důvodů do mateřských škol umístit, se jeví jako vhodná alternativa nízkoprahové zařízení pro děti v předškolním věku, kam by mohly docházet i se svými rodiči.

- Řešeno v rámci dlouhodobého cíle 1.1. - Od ledna 2011 funguje v Chanově předškolní klub 5.ZŠ pro děti věku 4-6 let a od března 2011 mateřské centrum KCCH (cílová skupina předškolní děti)
- Řešeno v rámci dlouhodobého cíle - 1.2. Od září 2011 je spuštěn v rámci předškolního klubu ZŠ a Mateřského centra KCCH program práce s rodiči (k CS děti přibývá CS rodiče).

S pomocí terénních sociálních pracovníků působit na rodiny v rámci prevence započetí školní docházky dětí ve škole mimo hlavní vzdělávací proud.

- Řešeno v rámci dlouhodobého cíle 5.2. - Od ledna 2011 je v Mostě spuštěn dlouhodobě udržitelný program doučování dětí přímo v rodinách a v klubech a centrech NNO, jehož cílem bude současně výchovné působení na rodiče dětí a celkovou změnu postojů rodin ohrožených sociálním vyloučením ke vzdělání

Doporučujeme navýšit počet subjektů věnujících se doučování dětí mimo školu.

- Řešeno v rámci dlouhodobého cíle 5.2. - Od ledna 2011 je v Mostě spuštěn dlouhodobě udržitelný program doučování dětí přímo v rodinách a v klubech a centrech NNO, jehož cílem bude současně výchovné působení na rodiče dětí a celková změna postojů rodin ohrožených sociálním vyloučením ke vzdělání

Posílit informovanost a motivaci žáků z Chanova k pokračování ve studiu a ZŠ v umisťování svých žáků na navazující učňovské programy.

- Řešeno v rámci dlouhodobého cíle 2.1. - Do konce roku 2010 v Chanově existuje stálá nabídka rekvalifikačních kurzů a vzdělávacích programů provázaných s programem pracovní asistence
- Řešeno v rámci dlouhodobého cíle 2.3. - Na chanovském sídlišti je v září 2010 otevřen učební obor minimálně pro jednu třídu s výukou praxe i teorie

Chybí aktivity, které by vytipovávaly, připravovaly a motivovaly žáky základních škol ze sociálně vyloučeného prostředí ke studiu na střední škole.

- Řešeno v rámci dlouhodobého cíle 5.2. - Od ledna 2011 je v Mostě spuštěn dlouhodobě udržitelný program doučování dětí přímo v rodinách a v klubech a centrech NNO, jehož cílem bude současně výchovné působení na rodiče dětí a celková změna postojů rodin ohrožených sociálním vyloučením ke vzdělání

Podporu během studia na střední škole. Žáci, kteří studiem prochází, by měli mít možnost neformálního setkávání ve volnočasovém klubu, kde budou mít příležitost pro výměnu zkušeností, příp. neformální besedy s úspěšnými Romy – bude zde docházet k dalšímu násobení průběžných motivačních aktivit a k přípravě na vyučování včetně doučování.

- Řešeno v rámci dlouhodobého cíle 3.1. - v Sedmistovkách existuje OTEVŘENÝ KLUB coby zázemí pro volnočasové aktivity a zájmové vzdělávání školních dětí a mládeže
- Řešeno v rámci dlouhodobého cíle 4.1. - Existují prostory pro Kluby pro volný čas a celoživotní vzdělávání ve Stovkách (březen 2011) a v Chanově (leden 2012), (dílky pro manuální aktivity, fitness centrum, stolní tenis, kulečnick, dílny, vaření, besedy přednášky, poradenství)

Neřešená doporučení v oblasti „vzdělávání“ v rámci Strategického plánu:

Prostorová dostupnost by měla být využita k navázání užší spolupráce mezi základními školami a gymnáziem, aby žáci základních škol byli v užším kontaktu s možností dalšího

studia na této vzdělávací instituci. Mezi studenty gymnázia lze rovněž rekrutovat dobrovolníky pro doučování sociálně vyloučených dětí.

Platby v mateřských školách by měly být bezhotovostní a školky by měly připouštět mírnější startovací režim.

3.2.2. Oblast bydlení

Řešená doporučení v oblasti „Bydlení“ v rámci Strategického plánu:

Vytvořit programy sociálního bydlení, popřípadě palety prostupného bydlení, v rámci níž by došlo k diferenciaci bytů a vzniku databáze bytů, klientů a vlastníků s cílem klienty účinně motivovat, kontrolovat a případně sankcionovat.

- Řešeno v rámci priority 10 - Diferenciace nabídky bydlení

Vlastnictví domů v Chanově městem a existence Integrovaného plánu rozvoje města je ideální vstupní podmínkou pro efektivní nastartování integrační politiky v této lokalitě. Integrační politiky by měly anticipovat další možné migrační vlny sociálně vyloučených obyvatel směrem k zóně, jež je předmětem Integrovaného plánu rozvoje města.

- Částečně řešeno v rámci priority 9 - Bezpečné, dostupné a důstojné bydlení

Dosud se podle aktérů zcela neosvědčily splátkové kalendáře.

- Řešeno v rámci priority 13 - oddlužení a prevence dlužnictví

Neřešená doporučení v oblasti „Bydlení“ v rámci Strategického plánu:

Usilovat o zavedení vodoměrů přímo v sociálně vyloučených domácnostech (za zničený vodoměr v bytě pak nesou odpovědnost přímo osoby v domácnosti).

Absence krizového bydlení pro matky s dětmi.

3.2.3. Oblast zaměstnávání

Řešená doporučení v oblasti „Zaměstnávání“ v rámci Strategického plánu:

S nízkou zaměstnaností romské populace úzce souvisí jejich nízká vzdělanost a nízká kvalifikace. Rekvalifikace by měly korespondovat se vzděláním a schopnostmi jednotlivých uchazečů o zaměstnání a postupně je rozvíjet. Z tohoto důvodu je otázka potřeby a vhodnosti rekvalifikačních kurzů „Práce s PC“ v případě lidí se základním či nedokončeným vzděláním z hlediska šance na uplatnění se otevřeném trhu práce sporná. Další možností je zajistit dlouhodobě nezaměstnaným s nízkou kvalifikací programy, které by jim umožnily doplnit si základní vzdělání či vyučení.

- Řešeno v rámci dlouhodobého cíle 6.2. - Počet absolventů rekvalifikací a dalšího vzdělávání z řad uchazečů o zaměstnání žijících v sociálně vyloučených lokalitách se zvýší o 10 %
- Řešeno v rámci dlouhodobého cíle 7.1. - Existuje síť pracovních poradců ÚP a pracovních poradců NNO (pracovních asistentů a terénních pracovních poradců), s návazností na zaměstnavatele

Propojení rekvalifikantů z Chanova s pracovním trhem města Most, aby nedocházelo ke koncentraci rekvalifikantů pouze na tomto sídlišti bez jakékoliv možnosti dalšího pracovního uplatnění mimo Chanov a bez sociálních kompetencí uplatnit se mimo tuto lokalitu.

- Řešeno v rámci dlouhodobého cíle 7.1. - Existuje síť pracovních poradců ÚP a pracovních poradců NNO (pracovních asistentů a terénních pracovních poradců), s návazností na zaměstnavatele
- Řešeno v rámci dlouhodobého cíle 7.2. - V Mostě existuje sociální firma jakožto líheň pro zaměstnance uplatnitelné i na volném trhu práce
- Řešeno v rámci dlouhodobého cíle 8.1. - Do zadávacích dokumentací zakázek města v objemu nad 2 mil. Kč je zakomponována podmínka pro dodavatele zaměstnat nejméně 10 % dlouhodobě nezaměstnaných osob z celkového počtu pracovníků, kteří budou na zakázce pracovat
- Řešeno v rámci dlouhodobého cíle 8.2. - Jsou vytvořeny vazby zaměstnavatelů a vzdělávacích zařízení s využitím dotací a služeb pracovní asistence
- Řešeno v rámci dlouhodobého cíle 8.3. - Počet pracovních míst s dotací motivující k zaměstnávání sociálně vyloučených osob se zvýší

Chybí služby terénního pracovního poradenství, jehož pracovníci by mohli vytipovávat motivované uchazeče o zaměstnání, doprovázeli je při jednání o zaměstnání, uzavírání smluv a poskytovali podporu v prvních dnech zaměstnání.

- Řešeno v rámci dlouhodobého cíle 7.1. - Existuje síť pracovních poradců ÚP a pracovních poradců NNO (pracovních asistentů a terénních pracovních poradců), s návazností na zaměstnavatele

Vytipovat vhodné subjekty, jež by se věnovaly sociálnímu podnikání, a podporovat jejich činnost.

- Řeší dlouhodobý cíl 7.2. - V Mostě existuje sociální firma jakožto líheň pro zaměstnance uplatnitelné i na volném trhu práce (konec 2011)

Doporučujeme obnovit program, který by usiloval o navrácení mladých lidí, kteří z různých důvodů vypadli ze studia na středních školách. Formou desetiměsíční rekvalifikace by si mohli vyzkoušet různá řemesla, a pak lépe uspět na středních školách.

- Řešeno v rámci dlouhodobého cíle 2.1. - Do konce roku 2010 v Chanově existuje stálá nabídka rekvalifikačních kurzů a vzdělávacích programů provázaných s programem pracovní asistence
- Řešeno v rámci dlouhodobého cíle 2.3. - Na chanovském sídlišti je v září 2010 otevřen učební obor minimálně pro jednu třídu s výukou praxe i teorie

Neřešená doporučení v oblasti „Zaměstnávání“ v rámci Strategického plánu:

V oblasti zaměstnanosti nenalézáme žádná neřešená doporučení

3.2.4. Oblast sociálních služeb

Řešená doporučení v oblasti „Sociálních služeb“ v rámci Strategického plánu:

Jako nedostatečné se projevuje pokrytí motivačních programů pro mladistvé starší 15 let, kteří již ukončili povinnou školní docházku a pocházejí-li ze sociálně vyloučených lokalit, velmi často nepokračují v dalším vzdělávání a evidují se na úřad práce.

- Řešeno v rámci dlouhodobého cíle 2.1. - Do konce roku 2010 v Chanově existuje stálá nabídka rekvalifikačních kurzů a vzdělávacích programů provázaných s programem pracovní asistence

- Řešeno v rámci dlouhodobého cíle 2.3. - Na chanovském sídlišti je v září 2010 otevřen učební obor minimálně pro jednu třídu s výukou praxe i teorie
- Řešeno v rámci dlouhodobého cíle 3.1 - v Sedmistovkách existuje OTEVŘENÝ KLUB coby zázemí pro volnočasové aktivity a zájmové vzdělávání školních dětí a mládeže
- Řešeno v rámci dlouhodobého cíle 4.1. - Existují prostory pro Kluby pro volný čas a celoživotní vzdělávání ve Stovkách (březen 2011) a v Chanově (leden 2012), (dílky pro manuální aktivity, fitko, stolní tenis, kulečnick, dílny, vaření, besedy přednášky, poradenství)

Realizace nízkoprahového klubu v rámci DDM v lokalitě Sedmistovek.

- Řešeno v rámci dlouhodobého cíle 3.1 - v Sedmistovkách existuje OTEVŘENÝ KLUB coby zázemí pro volnočasové aktivity a zájmové vzdělávání školních dětí a mládeže

Doporučujeme také navýšení počtu terénních sociálních pracovníků a jejich pokrytí všech lokalit ve městě Most.

- Řešeno v rámci Dlouhodobého cíle 13.1. - V Mostě je kapacitně posílena služba terénní sociální práce.

Doporučujeme zajistit větší provázanost poskytovatelů služeb v Chanově s poskytovateli v lokalitě Stovek (či sousedních Obrnic).

- Řešeno v rámci dlouhodobého cíle 12.1. - v Mostě existuje funkční síť poskytovatelů služeb zaměřených na prevenci a eliminaci sociálně patologických jevů v sociálně vyloučených lokalitách (leden 2011)

3.2.5. Oblast zdravotní péče

V oblasti zdravotní péče nebyla v rámci provedené situační analýzy navržena žádná doporučení.

3.2.6. Oblast bezpečí

Řešená doporučení v oblasti „Kriminalita a rizikové formy chování“ v rámci Strategického plánu:

V Mostě jako celku se objevuje problém v podobě vysokého počtu uživatelů drog, a to i mezi dětmi ve věku 13, resp. 10 let. Z tohoto důvodu by bylo potřeba zaměřit se již na tuto a mladší věkovou skupinu a působit na ni v rámci preventivních protidrogových programů na základních školách a ve volnočasových zařízeních, které navštěvují, posílit tyto programy a programy zaměřující se na již závislé osoby.

- Řešeno v rámci priority 15 - prevence a eliminace užívání drog a jevů s ním spjatých (zdravotních rizik, návazného sociopatologického chování...)

Neřešená doporučení v oblasti „Kriminalita a rizikové formy chování“ v rámci Strategického plánu:

Mezi problémy spojenými s existencí sociálně vyloučeného prostředí bylo jako závažný problém v Mostě identifikováno gamblerské sociálně vyloučených osob, které prohlubuje jejich často špatnou finanční situaci či zadluženost.

V městě Most jsou poměrně aktivní skupinky pravicových extremistů. Doporučujeme proto zaměřit se na informování o nich v rámci kampaní a zapojení problematiky pravicového extremismu do projektové výuky na školách.

3.2.7. Závěr

Strategický plán Lokálního partnerství Most je velmi ctižádostivým dokumentem. Přináší řadu důležitých opatření v oblasti zaměstnávání a vzdělávání, která jsou vzájemně provázána. Strategický plán reaguje na téměř všechna doporučení uvedených ve zprávě GAC. Jeho propojenost poukazuje na vysokou míru relevance opatření. Navíc, často na jedno doporučení reaguje hned několik cílů, což dává mnohem větší šanci sociálně vyloučeným na úspěch.

4. Politika obce

4.1. Bytová politika

Město Most většinu svého bytového fondu již privatizovala. Ke správě zbylých domů ve vlastnictví města zřídil Most akciovou společnost „Mostecká bytová“, kde je 100% vlastníkem. Město tedy nevlastní žádné byty v sociálně vyloučených lokalitách Stovky a Sedmistovky, naopak na sídlišti Chanov je výlučným vlastníkem. Město se chystá prodávat další jím vlastněné byty, nicméně sídliště Chanov si chce i do budoucna ponechat (GAC, 2009). Ponechat si bytový fond na sídlišti dává městu mnohem větší možnosti ovlivňovat podobu sídliště. Možnost změnit dosavadní praxi dává Mostu částečně Integrovaný plán rozvoje města – DEMOS. V lokalitě žije okolo 1 600 Romů, hlášených je jen okolo 700. Důvodem je způsob placení služeb, které jsou rozpočítávány na nájemníka. V Chanově vlastní město ještě ubytovnu „pro neplatiče a nepřizpůsobivé občany“ (UNO) s 10 bytovými jednotkami a 28 samostatnými místnostmi se společným sociálním zázemím.

Integrovaný plán rozvoje města Mostu 2009 - 2013 se soustřeďuje na lokality Chanov a Stovky nese název IPRM DEMOS - tzv. deprivované mostecké zóny a občanské soužití. Předpokládaná částka investovaná v průběhu let 2009 – 2013 do investičních a sociálních projektů v rámci tohoto plánu má přesáhnout částku 500 milionů korun.

V IPRM se píše, že hlavním cílem IPRM DEMOS je zlepšení kvality života a soužití občanů v rámci vybrané deprivované zóny města Mostu, která představuje složitý komplex sociálních, společenských a technických problémů. Smyslem je realizovat taková opatření, která by vedla ke zklidnění sociálního napětí, zvýšení kvality života, a to nejen občanů žijících v problémových sídlištích, ale také majoritní části obyvatelstva, což lze považovat za významný sekundární dopad realizace hlavního cíle IPRM. Specifickými cíli pak jsou:

1. Specifický cíl: Lidé - Jedná se o dosažení dlouhodobě udržitelných změn v sociálním klimatu jak na problémových sídlištích, tak i v chápání těchto sídlišť a jejich obyvatel ze strany majoritní části obyvatelstva.
 - a. Vzdělávání - Vzdělávací aktivity – od prenatálního období přes školní a studijní věk až po vzdělávání dospělých. Na měkké vzdělávací projekty navazují investice do rekonstrukce školních budov a hřišť a budovy „polyfunkčního centra“ (k specifickým druhům vzdělávání, poradenství a sociální práci).
 - b. Zaměstnávání - Navazuje na Vzdělávání. Jedná se o projekty zprostředkování pracovních příležitostí popř. rekvalifikace, ale také o pracovní motivační poradenství a specifické druhy podporovaného zaměstnávání. Pilotně je

k tomuto opatření řazen i investiční projekt zóny sociálního podnikání (více níže).

- c. Sociální služby - Projekty zaměřené na volný čas a zdraví a poskytování registrovaných sociálních služeb (raná péče, sociální poradenství). Opatření bude doplněno projekty sociální a zdravotní služebny.
2. Specifický cíl: Bydlení - je zaměřen na poskytnutí důstojného a přijatelného zázemí pro život v zóně tak, aby se postupně stala zónou nikoli deprivovanou. Jedná se jak o péči o stávající bytové domy, tak o úpravy, modernizaci a racionální uspořádání veřejných prostranství.
- a. Obytné domy - Opatření bude realizováno na 12 panelových obytných domech postavených před rokem 1991 v Chanově. Jedná se především o rekonstrukce společných prostor včetně technologických rozvodů a snížení energetické náročnosti budov. Byty v rekonstruovaných bytových domech budou představovat standardní bydlení. Specifickým projektem bude snížení pater vybraném panelovém domě ubouráním horních pater (lepší udržitelnost nižších domů bez výtahů). V tomto bytovém domě bude vybudováno sociální bydlení. Integrovaný plán také předpokládá vznik pilotní zóny specifického bydlení.
 - b. Veřejná prostranství - Opatření pokrývá rekonstrukci a zvýšení hodnoty veřejných prostranství v Chanově a Stovkách. Významnou aktivitou v rámci tohoto opatření bude v rámci zvýšení mobility, dostupnosti a bezpečnosti vybudování centrálního spojovacího chodníku a lávky. Tento dlouhodobě plánovaný projekt bude hmotným základem sociální integrace obyvatel dvou okrajových částí města mezi sebou i vůči městu samotnému.
3. Specifický cíl: Prevence
- a. Bezpečnost, právo a udržitelnost - působení v oblasti dodržování zákonů a plnění závazků vůči městu i společnosti (placení zákonných poplatků, nájmů popř. dluhů apod.). Nedílnou součástí bude i zvýšená ostraha a ochrana majetku pořízeného z veřejných prostředků. Aktivita jsou spojeny s kurzy, přednáškovou činností a projekty prevence (preventista/strážník). Dále rekonstrukce a vybavení policejních služeben a instalace kamerových systémů a zapojení místních občanů do samosprávných struktur tak, aby se sami účastnili ochrany majetku.

4.2. Politika zaměstnanosti

Podle údajů ÚP jsou největšími zaměstnavateli Romů Technické služby města Mostu, Technické služby Litvínov a Rekultivace s.r.o. (GAC, 2009). Ze všech nástrojů aktivní politiky zaměstnanosti patří mezi nejoblíbenější, zejména z pohledu obcí, veřejně prospěšné práce. Město využívá také veřejnou službu.

Město se podílí také na projektech zaměstnanosti. Např. s Domem romské kultury spolupracovalo na projektu „2 cesty k zaměstnání“ v jehož rámci se účastníci kurzu podílejí na údržbě bytového fondu v Chanově.

4.3. Vzdělávací politika

Vzhledem k tomu, že v Chánově žijí téměř výhradně (99%) Romové, není překvapením, že v Mostě nalezneme jedinou školu s výhradně romskými žáky právě v Chanově. 5. základní škola v Chanově byla otevřena v roce 1979. Do školy dojíždějí také děti ze Stovek a Obrnic. Ve škole se vyučuje podle osnov obecné, praktické i speciální školy. Na škole působí tři romské asistentky, které zprostředkovávají komunikaci mezi učiteli, žáky a rodiči. Na škole jsou zřízeny dva přípravné ročníky, ve kterých pomáhají vyučujícímu dvě asistentky pedagoga.

V případě dalších ZŠ v Mostě najdeme v každé z nich několik romských dětí. Žádná jiná škola v Mostě není označována jako romská (GAC, 2009).

Větší počet dětí ze sociálně vyloučených lokalit navštěvuje ještě Speciální a praktickou školu Most. Tato škola vzdělává nejen jako základní škola praktická a speciální, ale také jako praktická škola střední.

V Mostě, stejně jako v mnoha jiných městech, není dodržována spádovost škol. V Mostě k tomu přispívá navíc bezplatné jízdné pro žáky a studenty. Rodiny, které se v rámci města často stěhují, nechávají vesměs své děti v původní škole.

4.4. Sociální politika, podpora sociálních a návazných služeb

Po roce 2000 se objevují snahy řešit alarmující situaci v romských lokalitách a identifikovat problémy spojené se sociálně vyloučenými lokalitami. V tomto období je ustavena funkce

romského koordinátora na úrovni okresního úřadu a následně po roce 2002 i na úrovni města. (GAC, 2009)

Město zastřešuje projekty, v rámci kterých budou jak opraveny prostory pro poskytování sociálních služeb, tak tyto služby financovány. Tyto projekty jsou součástí Strategického plánu Most.

Střednědobý plán rozvoje sociálních služeb

Komunitní plán sociálních služeb vznikl v Mostě na období let 2011 – 2014. Problematikou sociálně vyloučených obyvatel se zabývala především pracovní skupina Osoby a rodiny v krizi. V rámci této pracovní skupiny byly navrženy tyto priority:

- Zajištění sociálních služeb a dalších souvisejících aktivit osobám, které jsou ohroženy ztrátou bydlení, bydlení již ztratily nebo opouštějí nějaké zařízení.
- Zajištění sociálních služeb a dalších souvisejících aktivit osobám, rodinám a dětem ohroženým sociálním vyloučením (zde uvádíme také opatření):
 - Odborné sociální poradenství jako základní pilíř prevence sociálního vyloučení
 - Preventivní terénní program s cílem posílit rodinu jako základní jednotku sociálního systému
 - Programy podpory rodin a dětí s cílem odstraňovat nedostatky v rámci prevence odebrání dětí, případně jiných výchovných opatření ve spolupráci s OSPOD
- Systematický přístup s cílem zapojit do řešení problému jednotlivých osob a rodin všechny zainteresované subjekty
- Zajištění sociálních služeb a dalších souvisejících aktivit osobám, které se dostaly nebo mohou dostat do styku s nepříznivými sociálně-patologickými jevy
- Zajištění sociálních služeb a dalších souvisejících aktivit osobám, které se z nejrůznějších důvodů ocitají v krátkodobé nebo dlouhodobé krizové situaci

4.5. Bezpečnostní politika

Statutární město Most se pravidelně zapojuje do projektu MV Úsvit. V roce 2009 se Most zapojil do všech sedmi podprojektů zaměřených na prevenci kriminality. Chanov byl pilotní lokalitou pro nastavení tohoto projektu. V roce 2010 realizovalo město v rámci tohoto projektu čtyři aktivity: Bezpečný dům (blok č.5), Asistenti prevence kriminality (4 osoby), Šetření pocitu bezpečí, Služba mentor.

Kamerový systém je velmi oblíbeným opatřením ve většině měst. Stejně tak Městská policie v Mostě monitoruje kamerovým systémem prostory, kde dochází ke zvýšené kriminalitě.

GAC v Monitoringu z roku 2009 uvádí, že město nereguluje výherní automaty. Na konci roku 2010 město vydalo vyhlášku, která omezuje provoz výherních hracích přístrojů. Ty není možné povolovat a provozovat v okruhu jednoho sta metrů od škol, školských zařízení a zařízení sociální péče a sociální prevence pro děti a mládež. Vyhlášku město koncipuje jako nástroj ochrany dětí a mládeže, protože právě tyto skupiny obyvatel jsou nejvíce ohroženy vznikem herní závislosti. Návrh vyhlášky dále vymezuje čas, kdy mohou být hrací automaty v provozu. V hernách, kasinech a ostatních provozovnách budou moci fungovat jen v časovém rozmezí od 8 do 12 hodin a od 20 do 6 hodin.

5. Výsledky evaluace

5.1. Vstupní informace

Z pilotních rozhovorů v lokalitě jsme vyrozuměli, že v Mostě vznikla řada aktivit, které ale ještě nemají zcela viditelné dopady. Objevilo se zde téma samotné role Agentury. Aktéři tematizovali roli lokálního konzultanta – na jedné straně byl ze strany obce vnímán více jako pracovník z terénu, ze strany některých neziskových organizací byl zase za malý pohyb v terénu kritizován. I zde se ukazuje, jak rozporuplná mohou být očekávání aktérů v lokalitách. Agentura v lokalitě vystupovala aktivně, účastnila se procesů a řadu z nich iniciovala, zejména strategický plán. Dokázala navázat na již existující komunitní plán a doplňovala ho.

Ustavující setkání lokálního partnerství proběhlo v srpnu roku 2008. *Zpráva o činnosti Agentury pro sociální začleňování v romských lokalitách za období 1/2008-6/2009* uvádí, že vzniklé lokální partnerství mělo navázat na činnost již existující platformy (IPRM). Vzniklo zde partnerství jednovrstevné (rovnost všech partnerů), ale bez pracovních skupin. V Mostě, stejně jako v některých dalších městech došlo k utlumení činnosti Agentury na konci roku 2008, na přelomu ledna a února 2009 byla činnost konzultanta obnovena. V první polovině roku 2009 se Agentura věnovala v prvním pololetí klíčové prioritě – tvorbě „Strategie sociální inkluze“, která vzniká ve vazbě na IPRM „Demos“. Následně je lokální partnerství rozděleno do čtyř pracovních skupin (Prevence sociálně patologických jevů, Bydlení, Vzdělávání a volný čas, Zaměstnanost). Strategické plánování probíhá za absence zpracované situační analýzy a začíná obsáhlejší analytickou (divergentní) fází, sestávající se z definice cílových skupin a podskupin, pojmenování jejich potřeb, přiřazení způsobů naplňování těchto potřeb. Na analýzu potřeb cílových skupin navázala analýza potřeb partnerů, potřeb bezprostředně svázaných se zamýšlenými aktivitami, vedoucími k naplnění potřeb cílových skupin. Analýza potřeb partnerů sloužila zároveň k vytvoření databáze projektů, a to realizovaných i připravovaných, nebo jen uvažovaných. Účelem obou analýz bylo říct, co vše je třeba udělat pro zlepšení situace v sociálně vyloučených lokalitách města Mostu, kdo by to měl dělat a jakou podporu od koho potřebuje k tomu, aby byl úspěšný. Na analytickou fázi navázala fáze samotného plánování, fáze divergentní, kdy se stanovovaly priority, cíle, opatření. Pracuje se na strategickém plánu a navrhovaná opatření včetně konkrétních projektových záměrů mají být implementována do IPRM.

Zpráva o činnosti Agentury pro sociální začleňování v romských lokalitách v roce 2009 (březen 2010) informuje o míře zapojení do IPRM, které je dílčí. Přípravuje se 13 projektů, 3 jsou realizovány. V roce 2009 se pracuje na strategickém plánu a to ve čtyřech pracovních skupinách. Ty se scházely pravidelně od března 2009 do ledna 2010. Poskytováno bylo projektové poradenství.

Je patrné, jak práce skupin při stanovování opatření vychází z analytické fáze a detailně se věnuje všem opatřením. Také z hodnocení aktérů provedených na sklonku roku 2009 vyplývá, že práce byla intenzivní a systematická. Na realizovaných projektech v roce 2009 neměla Agentura žádné zásluhy. Řadu projektů ale začíná iniciovat a podílí se na jejich přípravě, aby mohly být podávány začátkem roku 2010.

Výroční zpráva o činnosti Agentury pro sociální začleňování v romských lokalitách 2010 (březen 2011) uvádí, že v roce 2010 došlo v prvních měsících k dokončení strategického plánu a dne 25. 3. 2010 byl schválen zastupitelstvem města. Následně se Lokální partnerství dohodlo na způsobu jeho naplňování, na mechanismech kontroly a vykazování plnění konkrétních kroků a cílů a na řízení celého procesu. Jednotliví partneři zodpovědní podle plánu za uskutečnění jednotlivých kroků vedoucích k vytyčeným cílům konzultovali svoji agendu v plánu s lokálním konzultantem a s předsedy pracovních skupin a předávali jim výstupy ze své práce na plnění plánu.

Byly sestavovány a podávány grantové projekty do OP LZZ 3.2, OPL ZZ 3.3, OP LZZ 3.1, OP LZZ 2.1, OP VK 1.2 a individuální projekty do OP LZZ 3.2 a IOP 3.1b.

V případě systémových opatření byly svolávány pracovní skupiny a vedena jednání s relevantními aktéry nad přípravou změn (především tvorba systému prostupného bydlení, otevření prvního ročníku učebního oboru SŠT v Chánově a zadávání veřejných zakázek nad 2 miliony korun s podmínkou zaměstnání 10% dlouhodobě nezaměstnaných evidovaných uchazečů na ÚP z celkového počtu pracovníků na dané zakázce). Lokální konzultant spolu s předsedy PS koordinoval a řídil celý proces naplňování plánu tak, aby jednotlivé projekty na sebe nasedaly, navazovaly, a aby korespondovaly s chystanými změnami systémovými.

V polovině listopadu byla na jednání lokálního partnerství provedena revize plnění strategického plánu s tím, že plán je plněn ze 70%, že 30% zatím v termínech nesplněných cílů padá v drtivé většině na vrub podaným, leč nepodpořeným projektům. Od listopadového revizního lokálního partnerství se scházejí pracovní skupiny za účelem volby dalších postupů vedoucích ke splnění plánu.

V září se sešlo vedení Agentury s vedením města Mostu a vedoucími spolupracujícími

odborů Magistrátu nad řešením míry a podoby dalšího angažmá Agentury a podoby LP Most po 30. 6. 2011. V listopadu se schází také lokální partnerství. V rámci evaluačního sezení k ukončení působení Agentury se aktéři shodli na potřebě pokračování působení Agentury. Rozhodnutí Monitorovacího výboru z února 2011 bylo prodloužit činnost Agentury do roku 2012 s ohledem na rozsáhlost realizovaných a chystaných aktivit a podpory města.

Časový snímek působení Agentury

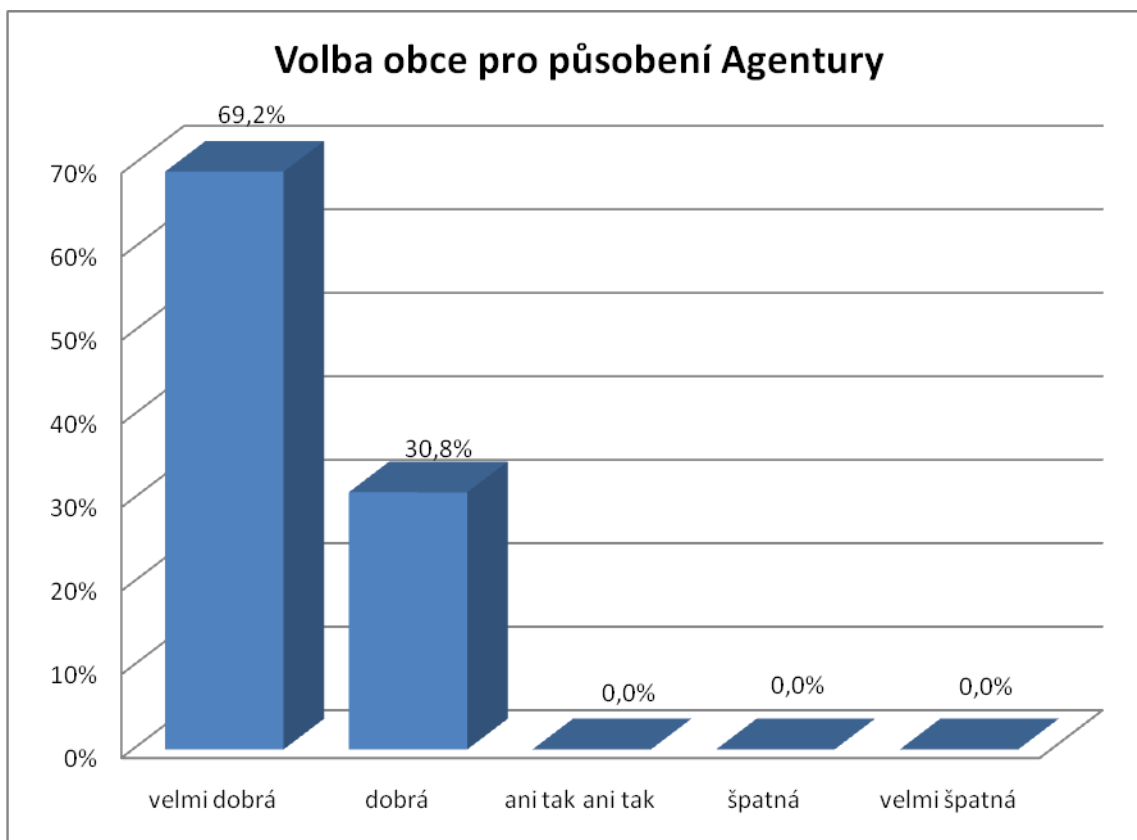
V srpnu 2008 bylo založeno lokální partnerství. Na začátku 2009 nastupuje současný lokální konzultant. Během roku 2009 intenzivně pracují pracovní skupiny lokálního partnerství, schází se od března 2009 do ledna 2010. Řadu projektů ale začínají iniciovat a připravovat, aby mohly být podávány začátkem roku 2010. Až v tu dobu je také k dispozici situační analýza. V roce 2010 došlo v prvních měsících k dokončení strategického plánu a dne 25. 3. 2010 byl schválen zastupitelstvem města. V polovině listopadu byla na jednání lokálního partnerství provedena revize plnění strategického plánu. V únoru se rozhoduje o prodloužení působení Agentury.

5.2. Počátky intervence do lokality

Důležité je, jakým způsobem se Agentura v obci uvedla a etablovala. Dále také okolnost, zdali byla v obci chtěná a žádaná.

Samotný **výběr obce pro spolupráci s Agenturou** považují místní aktéři za dobrou volbu. Za velmi dobrou volbu ji pokládají více než dvě třetiny dotázaných (69,2%) a za dobrou volbu další téměř třetina aktérů (30,8%). Neutrální postoj k rozhodnutí obce pro spolupráci nezaujal nikdo, stejně jako nikdo nepovažoval volbu za špatnou.

Celkově jsou tedy s výběrem obce pro spolupráci s Agenturou spokojeni všichni aktéři (100%).

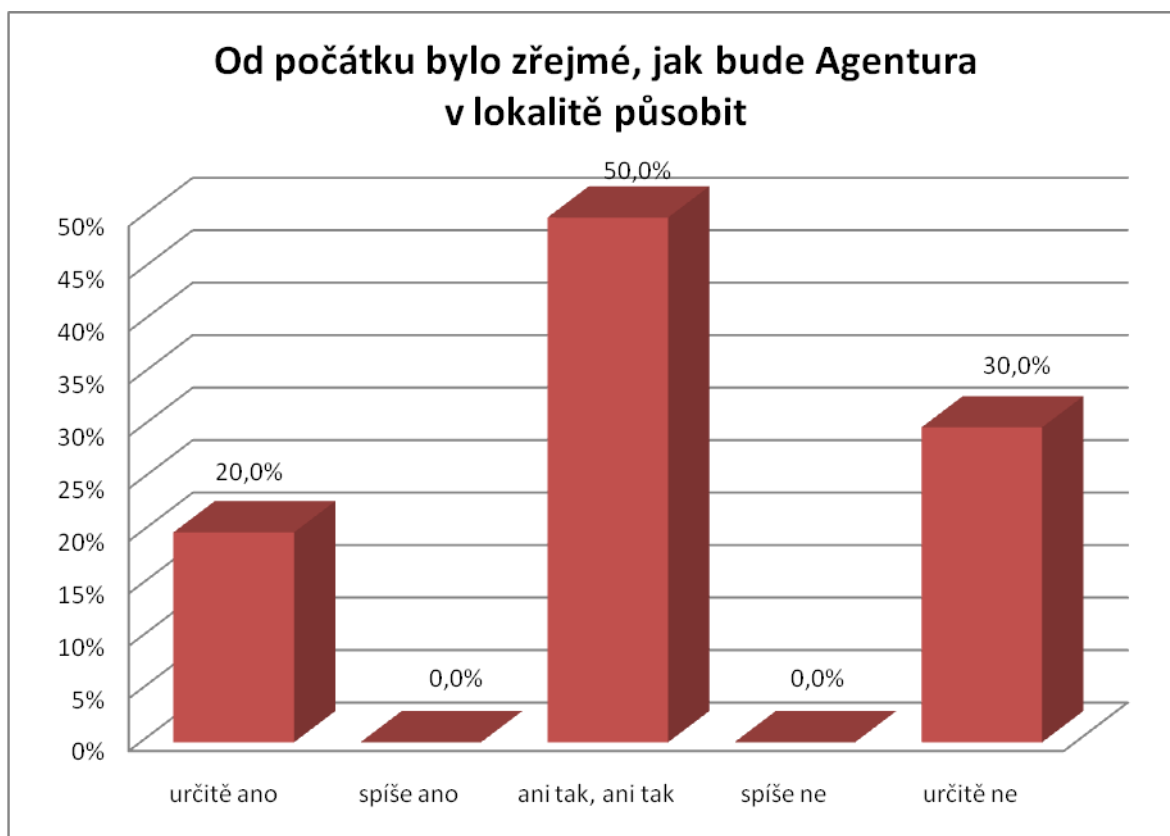
V rozhovorech aktéři uvedli, že výběr města odpovídal místním potřebám. *„Naše lokalita něco podobného potřebuje“, „je to tady potřeba, máme hodně vyloučených lokalit, máme tu problémy“*. Ve městě se nalézá mnoho *„problematických oblastí“*, *„obec má velké problémy, které je potřeba nějak řešit“*. Proč je v Mostě tak velmi pozitivní hodnocení výběru obce? Odpověď je jednoduchá. Agentura se *„trefila se do černého - konečně se řeší tam, kde je problém“*. Výborné bylo působení lokálního konzultanta. *„Byl dobrým partnerem ve věcech, které se vztahují k sociálnímu začleňování.“* Obec volbou získala šanci *„sáhnout na finanční prostředky“*, věci se začaly *„intenzivněji řešit“*. Přestože ve městě existovala řada subjektů, které v oblasti působily, tak Agentura *„uchopila problémy vnímané jednotlivými subjekty a uspíšila kompletizaci a řešení“*. Dokázala uchopit *„konkrétní potřeby ve městě, takže se to sešlo“*. *„Pomohli jak finančně, tak metodicky“*.

Počátky působení Agentury byly hodnoceny spíše zdrženlivě. Byly spojeny s nenaplněným očekáváním příslibených finančních prostředků. I v Mostě zanechaly nesplněné sliby své stopy. *„Na začátku byl zmatek, Agentura byla vytvořena proto, aby rozdala peníze a pak se zjistilo, že to nejde.“*

Celkově je začátek vnímán jako rozpačitý a chaotický. Byl *„rozpačitý, jako i vznik celé Agentury“*. Zjistilo se, že *„peníze nemůže rozdávat.“* Zdálo se, že vše je *„složitě, rozpačité, bylo hodně otázek, co očekávat.“*

Agentura si musela postupně vydobýt své místo na slunci. Evidentně k tomu přispěla osobnost lokálního konzultanta. „Agentura musela získat důvěru, že dokáže pomoc s řešením problémů v lokalitě a že se nejedná jen o mapování problémů“. Právě analytická část se zdála být některým únavná. Přitom Agentura neuměla využít všech nabízejících se zdrojů. „Zdálo se mi to, že se to strašně táhlo, než se něco začalo něco dít.“

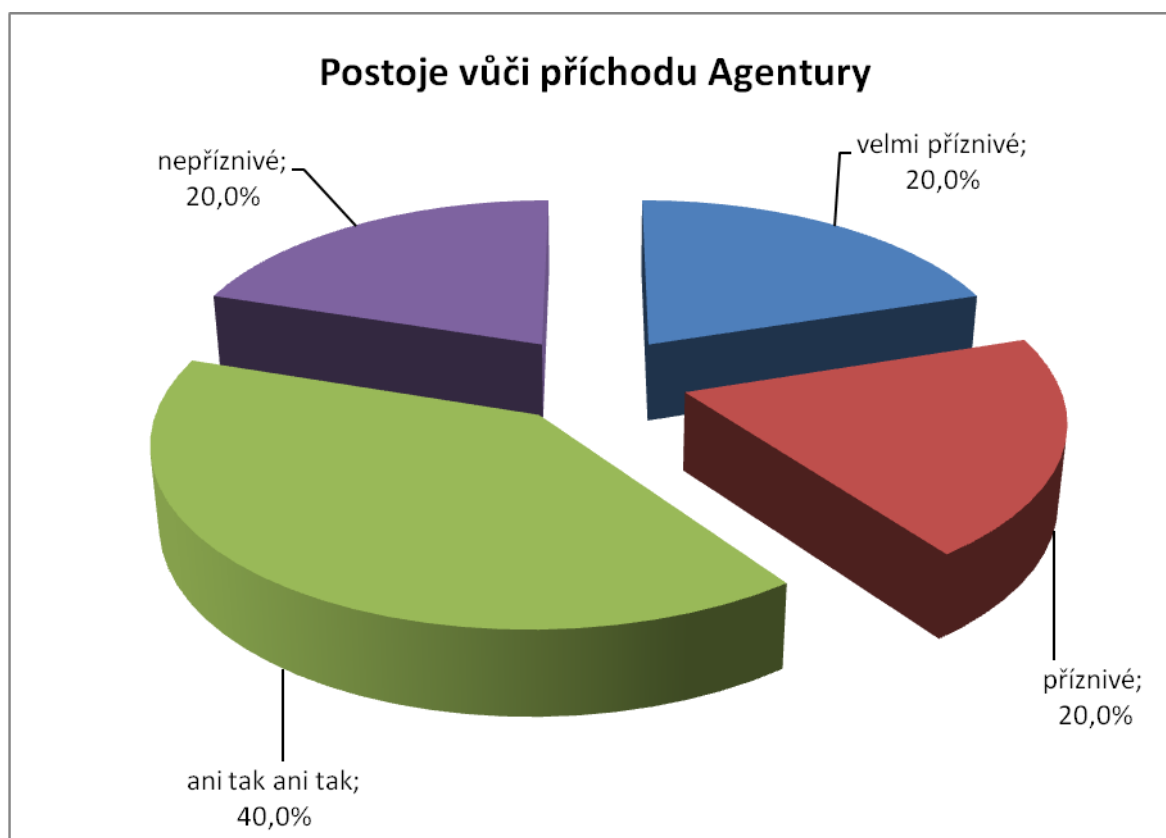
Jak vidíme z dalších kvantitativních údajů, Agentura do jisté míry nedokázala v Mostě jasně aktérům sdělit, **jak bude v obci působit a jakým způsobem bude pracovat**. Určitě nebylo zřejmé její působení téměř třetině aktérů (30%) a spíše nebylo zřejmé nikomu. Neutrální stanovisko zaujala k této netransparentnosti přesně polovina dotázaných (50%). Naopak určitě srozumitelné bylo působení pětina dotázaných (20%). Jen menší část aktérů měla jasnější představu o působení Agentury.

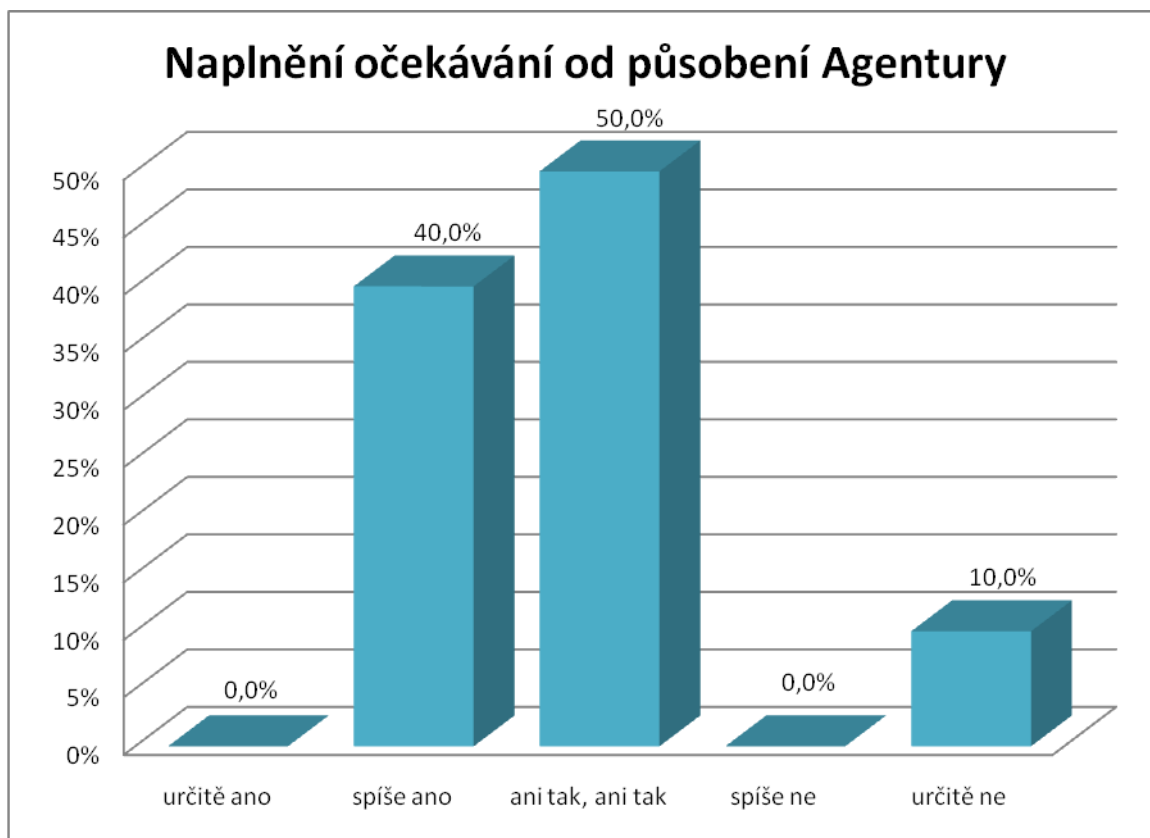
Celková **atmosféra v obci ve vztahu k příchodu Agentury** se dá charakterizovat slovem „opatrná“. Podpisovala se na ní občasná nedůvěra, „nikdo nic neočekával“, případně panovaly „rozličná očekávání, převažoval dojem, že plán je hodně ambiciózní, rozpačité očekávání“. Opatrnost se odvíjela i od toho, že „takových pokusů už bylo několik a většina vyšla naprázdno“. Na druhou stranu zde byl zájem města, které bylo aktivní již dříve. Nebylo

„laxní“, jak dokládá IPRM. Prostředí se zdálo být intervenci nakloněné. „Dlouhodobě fungovalo komunitní plánování, lidi byli zvyklí se scházet“. Také první signál v rámci lokálního partnerství byl dobrý. „Reakce mezi těmi, kteří se začali scházet, byla pozitivní, ukázalo se, že potenciál tady je“.

Kvantitativní data vypovídají o tom, že **postoje obce jako celku vůči příchodu Agentury** byly do značné míry příznivé. Za velmi příznivé označila postoje obce vůči příchodu Agentury pětina dotázaných (20%) a za příznivé další pětina dotázaných (20%). Neutrální postoj zaznamenaly dvě pětiny respondentů (40%). Velmi nepříznivé postoje zaujímala obec vůči příchodu Agentury podle názoru pětiny aktérů (20%). Celkově tedy nalézáme příznivé postoje obce vůči příchodu Agentury u dvou pětin aktérů (40%).

A do jaké míry se očekávání aktérů naplnila? Očekávání se spíše naplnila u dvou pětin aktérů (40%). Neutrální hodnocení nalézáme u poloviny dotázaných (50%). Naopak určitě se očekávání nenaplnilo u desetiny dotázaných (10%). Oněch rozčarovaných aktérů ve srovnání s původními očekáváním je tedy málo, zatímco těch váhajících je poměrně dost.

Vysvětlení, proč tomu tak je, nalézáme v tom, že aktéři očekávali zejména koncepční pomoc, dále pomoc obyvatelům vyloučených míst a neziskovým organizacím. Tedy – očekávání se splnila zejména v té metodické části.

Čekali jsme „pomoc v koncepčním přístupu, nadhled, nečekali jsme pevný vzor, ale pomoc vymezit hranice nebo strategii toho, jak v oblastech pracovat, jak problémy řešit.“ Velká očekávání panovala „v oblasti finančních prostředků“. Ta se nenaplnila, Agentura peníze nezačala rozdávat na potkání. „Ze začátku čekali, že se bude více pomáhat k financím, hlavně evropským. Čekalo se, že pomůže se psaním projektů“. Mělo dojít k „rozšíření toho, co už běželo v rámci komunitního plánu, k nějaké podpoře“. Očekávání se týkala zejména „pomoci metodické a finanční“.

5.3. Dosahování cílů, poslání Agentury a jejich vnímání aktéry

Vzhledem ke zjištěným pestrým očekáváním a velkému projektování všemožných názorů a podnětů do příchozí intervence, jsme se rozhodli blíže věnovat také tomu, jak aktéři vnímali cíle a poslání Agentury a jak hodnotili jejich dosahování.

*Základní dokument pro podporu sociálního začleňování ve městech, obcích a mikroregionech definuje **hlavní poslání Agentury** následovně: „Agentura je nástrojem Vlády ČR k zajištění podpory obcím v procesu sociálního začleňování. Agentura pro sociální začleňování podporuje obce a města, aby mohly plnit svoji funkci - zajišťovat či pomáhat zajistit všem občanům rovný přístup ke vzdělávání, bydlení, zdravotní péči, zaměstnání, sociálním službám a bezpečí. Agentura podporuje taková opatření, která pomohou samosprávám v procesu sociální integrace obyvatel ohrožených sociálním vyloučením a v rozvoji sociálně vyloučených lokalit v kontextu a zájmu celé obce/města a všech jejích občanů. Posláním Agentury je propojovat subjekty na místní úrovni tak, aby spolupracovaly při sociálním začleňování. Agentura podporuje nadresortní přístup a propojování působení veřejné správy a neziskového sektoru.“*

Zejména se pak jedná o podporu v oblasti:

- zajištění služeb na podporu vzdělání, podporu zaměstnanosti, sociálních služeb a sociálního bydlení, a zajištění infrastruktury pro tyto služby
- čerpání prostředků z evropských strukturálních fondů, státního rozpočtu, krajských dotačních programů a dalších zdrojů
- komunikace s ústředními orgány státní správy, zejména resorty, které mají sociální začleňování v gesci; z podnětů při práci v lokalitách Agentura formuluje návrhy v oblasti legislativy, dotačních titulů, sociálních politik, apod.

Jak ale **poslání Agentury vnímají samotní aktéři** v lokalitě? Jak z výsledků vidíme, tak aktéři mají přesnou představu o tom, co posláním Agentury je. Vnímají ho ve třech rovinách.

Za prvé je posláním Agentury zajistit koordinaci v obci a síťování. „*Jak říkám, já jsem ho nejdřív pochopil asi špatně, ale spíš koordinace*“. Agentura má „*propojit poskytovatele sociálních služeb, elity a klientů včetně řešení problémů. Pomoc sehnat nezbytné finanční prostředky k realizaci*“. Snaží se „*koordinovat pomoc na místní úrovni, jak sestavovat plány, rozjet to*“. „*Kompletuje potřeby z terénu s IPRM a pomáhá zpracovat tyto potřeby do řešení IPRM*“. Celkově má „*podpořit ve městech takové procesy, které by vedly k systematickému řešení konkrétních problémů vyloučených lidí, nebo lidí, kteří jsou sociálním vyloučením ohroženi*“.

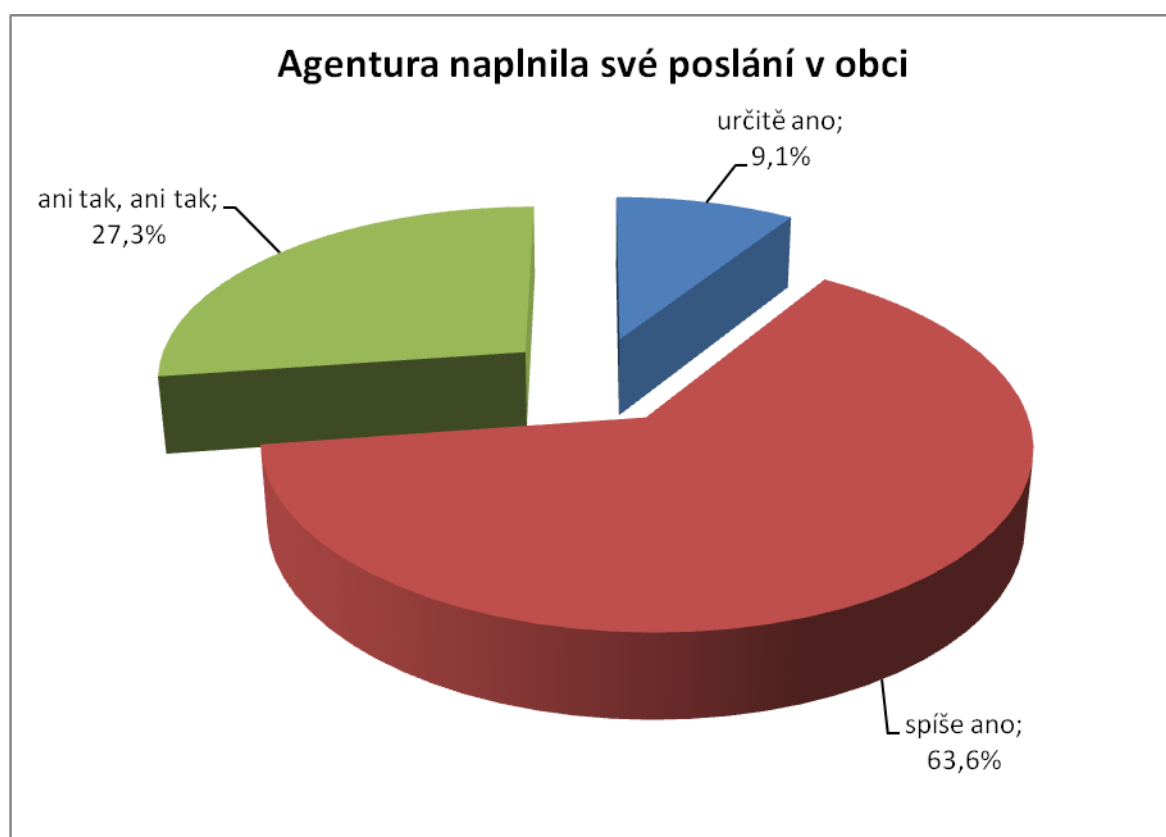
Zadruhé je posláním podpořit obce. A to „*konceptně, systematicky v oblasti sociálního začleňování*“. Má „*pomáhat obcím, aby nebyly vyloučené lokality vyloučené, aby vymizely*“, případně, aby se „*obrousilo vzrůstající napětí, které je v majoritní společnosti vůči minoritní*“.

Zatřetí má podpořit zajišťování služeb pro sociálně vyloučené. V oblasti přímé práce sice nejsou žádná očekávání, ale přesto zde cítíme povzdech nad tím, že je Agentura „*příliš*

politizovaná, zabývá se problémy, které jsou lidem vzdálené.“ „Nepomáhá momentálně lidem. Posláním je řešit problémy, ale spíš na globálnější úrovni. Pracuje hodně teoreticky.“

Podívejme se dále, jak bylo toto vnímané **poslání Agentury podle názoru aktérů naplňováno v obci**. Podotýkáme, že bylo vymezeno značně realisticky.

Určitě bylo naplněno podle méně než desetiny dotázaných (9,1%) a spíše bylo naplněno podle více než tří pětín dotázaných (63,6%). Neutrálně hodnotí dosažení poslání Agentury více než čtvrtina respondentů (27,3%). Nikdo neuvedl, že by Agentura své poslání v obci nenaplnila. Výsledek je velmi dobrý.

V *Základním dokumentu pro podporu sociálního začleňování ve městech, obcích a mikroregionech* je uvedeno, že hlavním posláním Agentury je podpořit obce a města, aby mohly plnit svoji funkci - zajišťovat či pomáhat zajistit všem občanům rovný přístup ke vzdělávání, bydlení, zdravotní péči, zaměstnání, sociálním službám a bezpečí. Právě na toto jsme se dotazovali aktérů v dotazníku a požádali jsme je, aby posoudili, **do jaké míry podpořila Agentura obec, aby byl zajištěn rovný přístup ve jmenovaných oblastech**.

V oblasti vzdělávání se vyslovili aktéři tak, že rovný přístup ke vzdělávání byl zajištěn podle 60% dotázaných, nebyl zajištěn podle 30% dotázaných a neutrální hodnocení vystavilo 10% dotázaných.

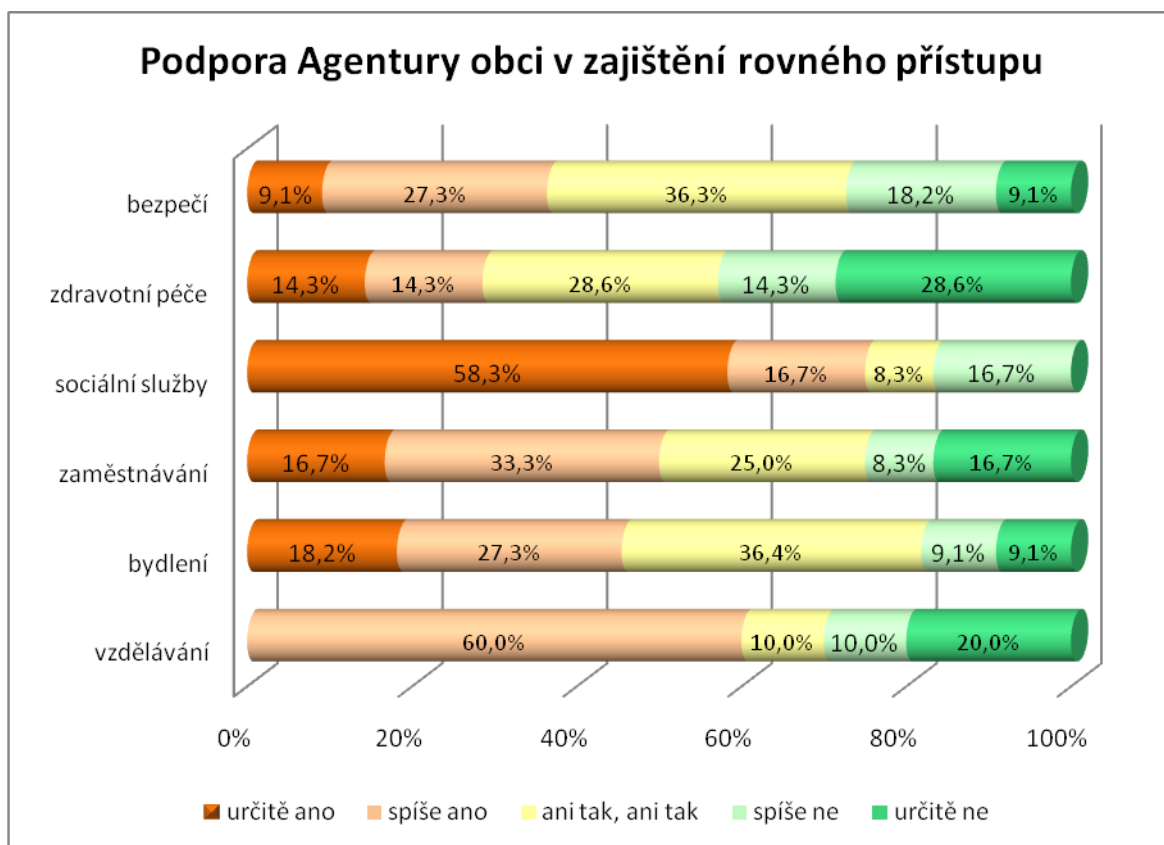
V oblasti bydlení se vyslovili aktéři tak, že rovný přístup k bydlení byl zajištěn podle 45,5% dotázaných, nebyl zajištěn podle 18,2% dotázaných a neutrální hodnocení vystavilo 36,4% dotázaných.

V oblasti zaměstnávání se vyslovili aktéři tak, že rovný přístup k zaměstnání byl zajištěn podle 50% dotázaných, nebyl zajištěn podle 25% dotázaných a neutrální hodnocení vystavilo 25% dotázaných.

V oblasti sociálních služeb se vyslovili aktéři tak, že rovný přístup k sociálním službám byl zajištěn podle 75% dotázaných, nebyl zajištěn podle 16,7% dotázaných a neutrální hodnocení vystavilo 8,3% dotázaných.

V oblasti zdravotní péče se vyslovili aktéři tak, že rovný přístup ke zdravotní péči byl zajištěn podle 28,6% dotázaných, nebyl zajištěn podle 42,9% dotázaných a neutrální hodnocení vystavilo 28,6% dotázaných.

V oblasti bezpečí se vyslovili aktéři tak, že rovný přístup k bezpečí byl zajištěn podle 36,4% dotázaných, nebyl zajištěn podle 27,3% dotázaných a neutrální hodnocení vystavilo 36,3% dotázaných.

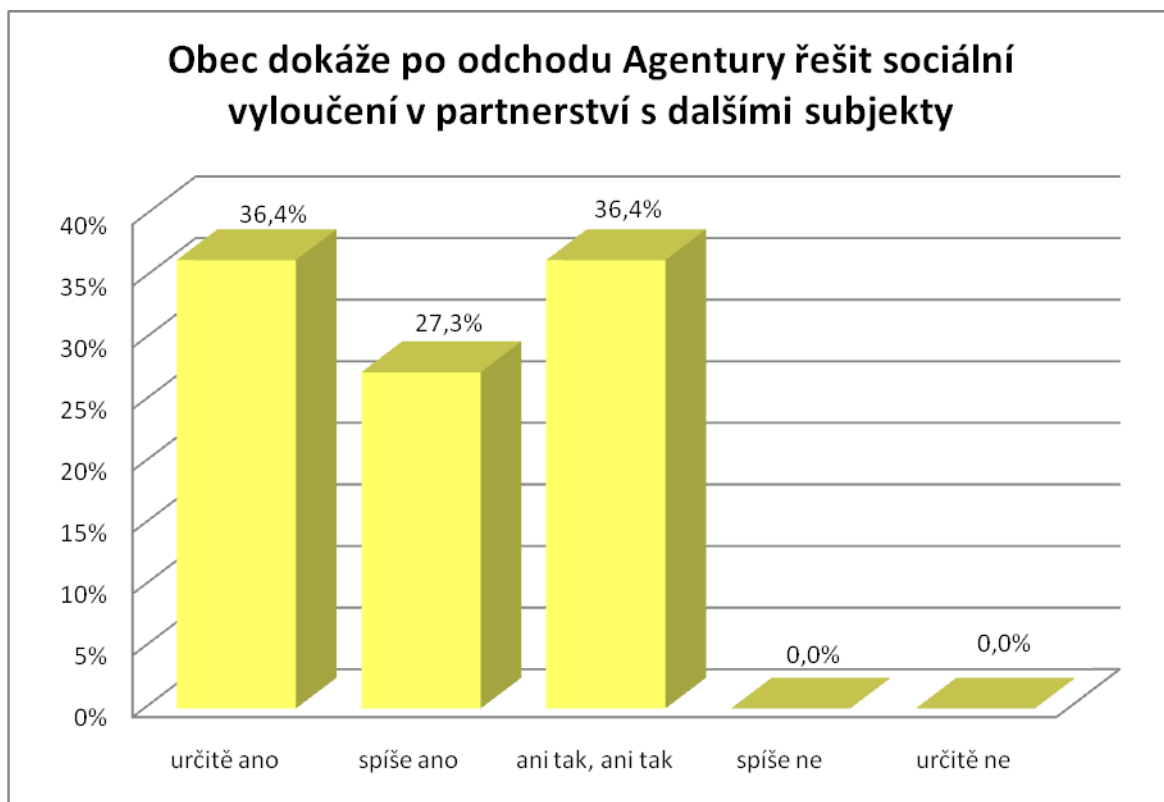

Jak z uvedeného grafu vidíme, tak podpora Agentury k zajištění rovného přístupu mířila především do oblasti sociálních služeb (75%) a vzdělávání (60%). Méně potom do oblasti zaměstnávání (50%), bydlení (45,4%) a do oblasti bezpečí (36,4%). Nejméně do oblasti zdravotní péče (28,6%).

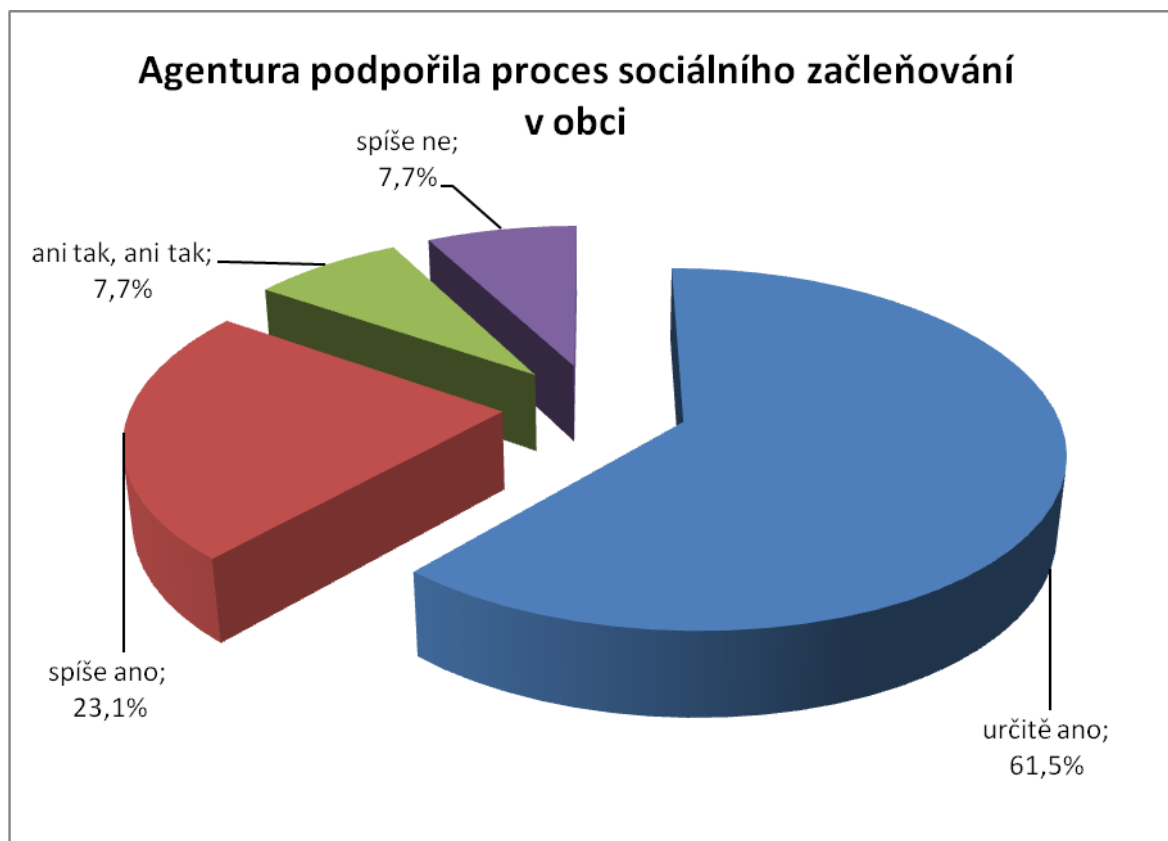
Další hodnocení se rovněž týká sféry naplnění poslání Agentury, kterým měla být podpora obce. **Dokáže obec po ukončení pilotního působení Agentury funkčně řešit problematiku sociálního vyloučení v partnerství s dalšími subjekty v místě?**

Určitě to obec dokáže podle více než třetiny dotázaných (36,4%) a spíše to obec dokáže podle více než čtvrtiny dotázaných (27,3%). Neutrální hodnocení v tomto bodě vystavila více než třetina aktérů (36,4%). Naopak obec problematiku spíše neumí řešit podle nikoho z dotázaných.

Jak vidíme, tak se hlavní poslání Agentury naplnilo podle téměř dvou třetin aktérů (63,7%) a nenaplnilo podle nikoho.

A jak aktéři hodnotí skutečnost, zdali **Agentura podpořila nebo nepodpořila proces sociálního začleňování v obci**? Jak ukazují kvantitativní údaje, tak Agentura podpořila proces sociálního začleňování v místě zcela podle více než tří pětín dotázaných (61,5%) a spíše podpořila podle méně než čtvrtiny dotázaných (23,1%). Méně než desetina respondentů označila možnost ani tak ani tak (7,7%). Podle méně než desetiny dotázaných Agentura proces v obci spíše nepodpořila (7,7%). Tedy celkem více než čtyři pětiny aktérů uvedly, že Agentura proces sociálního začleňování v obci podpořila (84,6%)

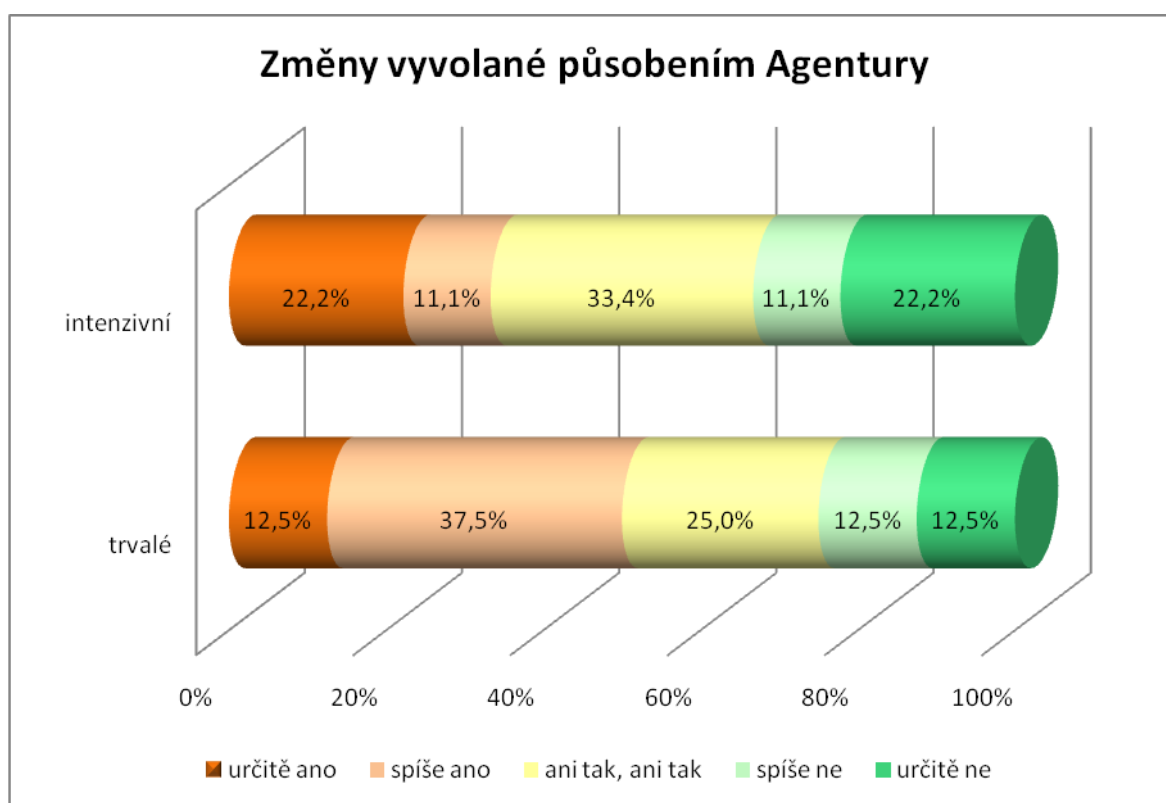

Čím nejvíce Agentura proces sociálního začleňování v obci podpořila? V rozhovorech se ukázalo, že především dokázala zvládnout dva klíčové momenty: přesvědčit obce a úspěšně propojit a aktivizovat místní organizace. Agentura „*dokázala přesvědčit politiky o prospěšnosti projektu, který narážel na problémy*“. Prosadila se „*politickou vůlí, deklaratorním přístupem*“ a dále analytickým postupem. Vytvořila strategický plán a vytvořil tím konsenzus ohledně „*přijetí společných cílů*“. Vše zajistila „*setkáváním organizací, pomohla s projekty, velkým přínosem byla činnost lokálního konzultanta, daly se dohromady skupiny řešící vzdělávání*“. Agentura se prosadila v konkurenčních vztazích místních aktérů. „*Vede neziskovky, pomáhá jim vytyčit společné cíle, ničí rivalitu mezi subjekty*“. Podpořila sociální začleňování řadou konkrétních aktivit, „*vznikem nízkoprahu pro věkovou skupinu 15 - 26 let*“, „*zpracováním strategického plánu, zpracováním projektového záměru IPO, konzultacemi, poradenstvím při zpracování projektových záměrů NNO*“. Agentura poukazovala na „*konkrétní problémy, identifikovala konkrétní potřeby a to vše vyústilo ve strategický plán*“. Došlo k „*naplňování stanovených úkolů*“ a přínosu „*v metodické oblasti*“.

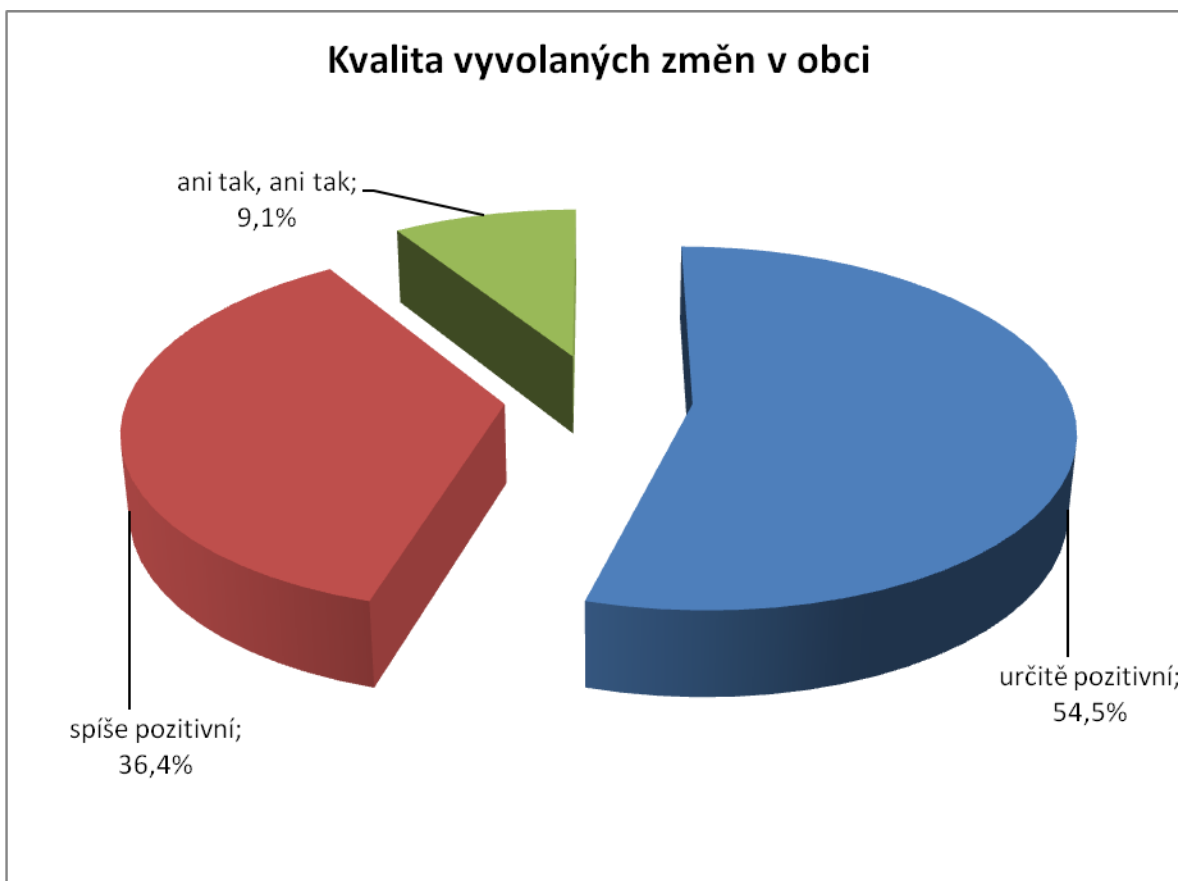
Jakou mají povahu změny, které Agentura do obce přinesla? Jsou změny trvalé nebo krátkodobé? Jak intenzivní změny jsou? A lze je považovat za pozitivní nebo negativní?

Změny považuje za zcela **intenzivní** méně než čtvrtina dotázaných (22,2%), více než desetina aktérů považuje změny za spíše intenzivní (11,1%). Neutrální hodnocení vystavila intenzitě změn více než třetina dotázaných (33,4%). Za spíše neintenzivní změny pokládá více než desetina dotázaných (11,1%) a za zcela neintenzivní více než pětina aktérů (22,2%).

Změny považuje za určité **trvalé** více než desetina dotázaných (12,5%) a za spíše trvalé více než třetina z nich (37,5%). Za ani trvalé, ani krátkodobé je považuje čtvrtina aktérů (25%). Za spíše krátkodobé změny pokládá více než desetina dotázaných (12,5%) a za zcela krátkodobé další více než desetina respondentů (12,5%). Projektovou řečí tedy můžeme hovořit o padesátiprocentním očekávání udržitelnosti změn.

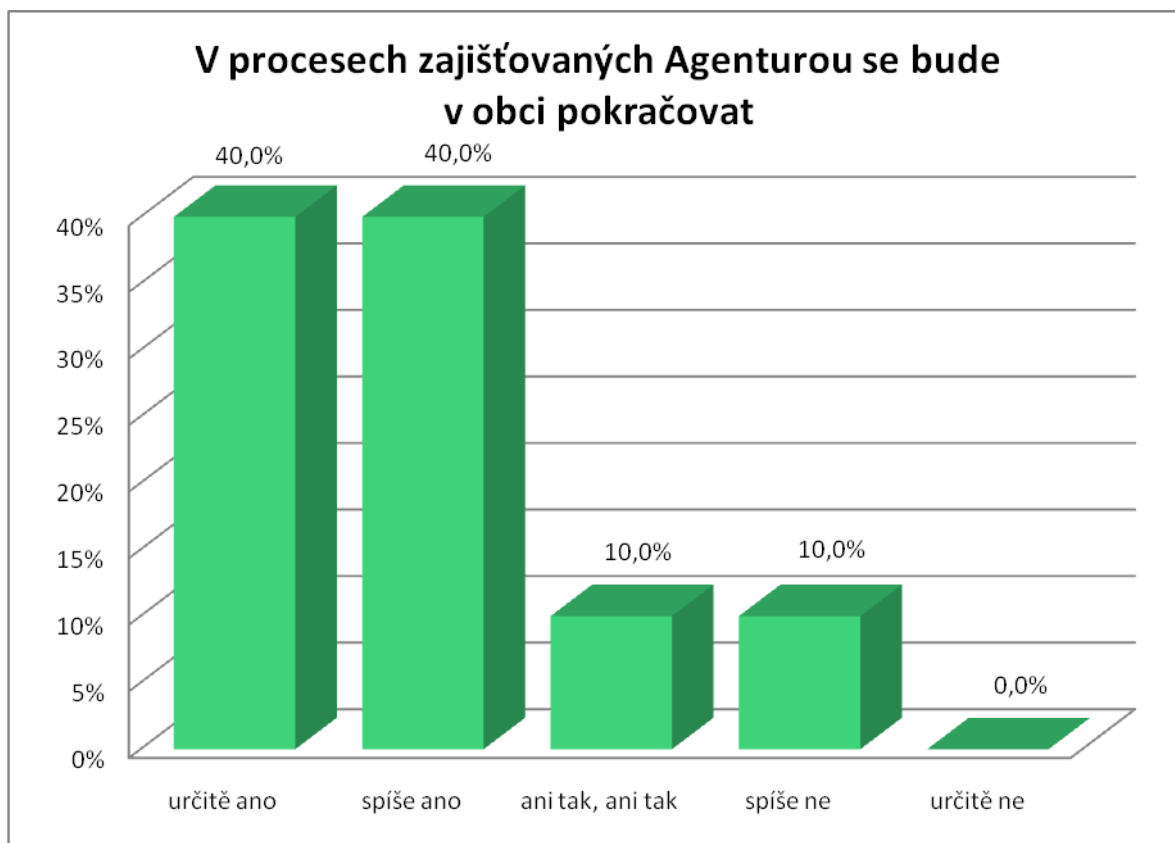

Z hlediska **kvality změny** hodnotí více než polovina dotázaných změny jako určité pozitivní (54,5%) a více než třetina dotázaných jako spíše pozitivní (36,4%). Za ani pozitivní ani negativní změny je pokládá méně než desetina aktérů (9,1%). Žádný z respondentů neoznačil vyvolané změny za negativní.

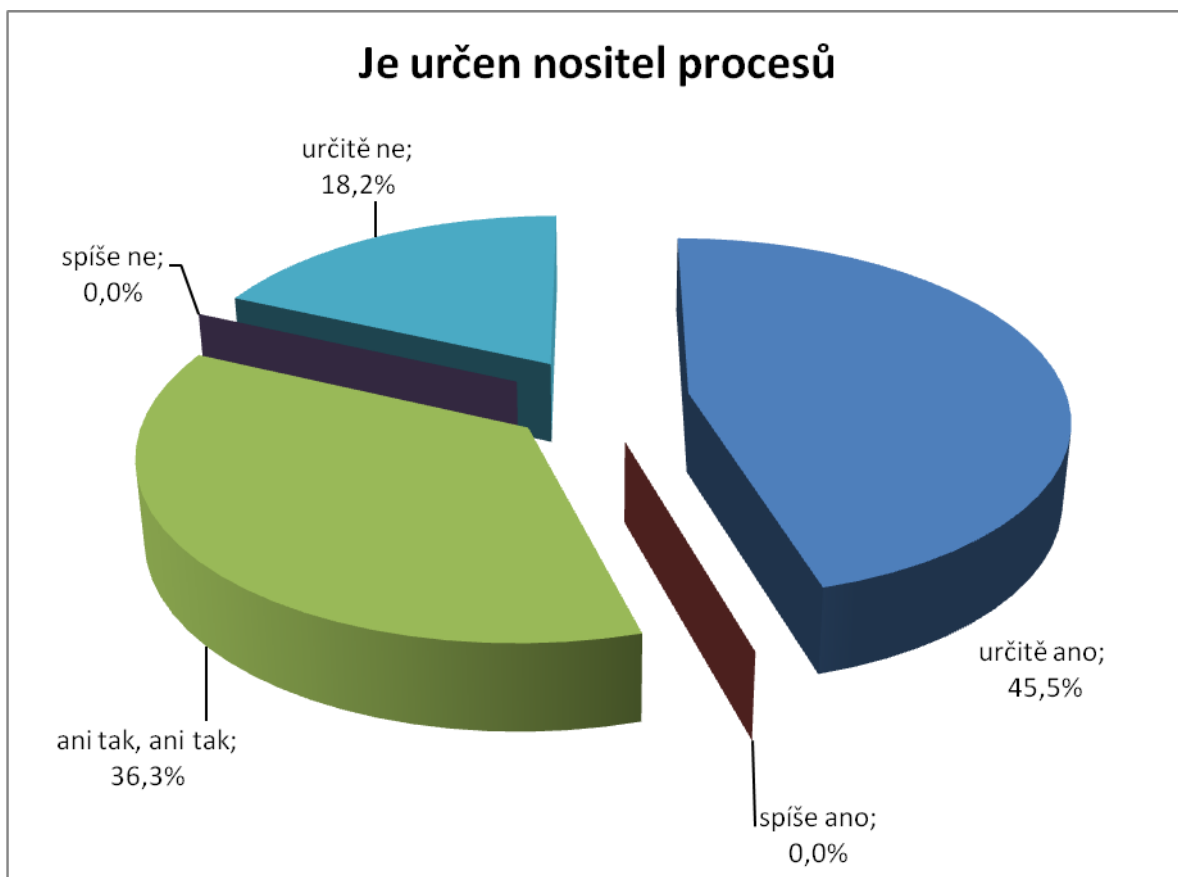

K uváděným „pozitivním“ **změnám** patří zejména ochota partnerů komunikovat, „*ne jen komentovat*“, analytický postup, vytvoření lokálního partnerství, vytvoření strategického plánu. Ve strategickém plánu se odráží potřeby aktérů. Dále se „*více neziskovek a politiků zajímá o problémy menšiny, nastala koordinace při řešení problémů související se sociálně vyloučenými*“. „*Jsou to ale spíš dílčí změny, ne nic velkého*“. „*Ve vzdělávání se např. komunikuje ZŠ Chanov s Integrovanou školou, propojili se různí lidé, komunikují spolu, vyměňují se informace*“. Celkově je vnímán zejména již zmiňovaný rozvoj vzájemné komunikace. Došlo k „*prohloubení spolupráce mezi subjekty, byly vtaženy i další subjekty, jako úřad práce a střední školy, základní škola, atd.*“

Agentura v Mostě pokračuje až do roku 2012, přesto - **budou procesy doposud zajišťované Agenturou v obci dále pokračovat?** Na tuto otázku odpověděly dvě pětiny dotázaných (40%), že procesy budou určitě pokračovat a další dvě pětiny dotázaných (40%), že budou spíše pokračovat. Nerozhodnuta je desetina respondentů (10%). Že procesy nebudou spíše pokračovat, se domnívá desetina dotázaných (10%). Jak vidíme, čtyři pětiny aktérů jsou přesvědčeny o pokračování procesů (80%) a desetina je vůči pokračování skeptická (10%).

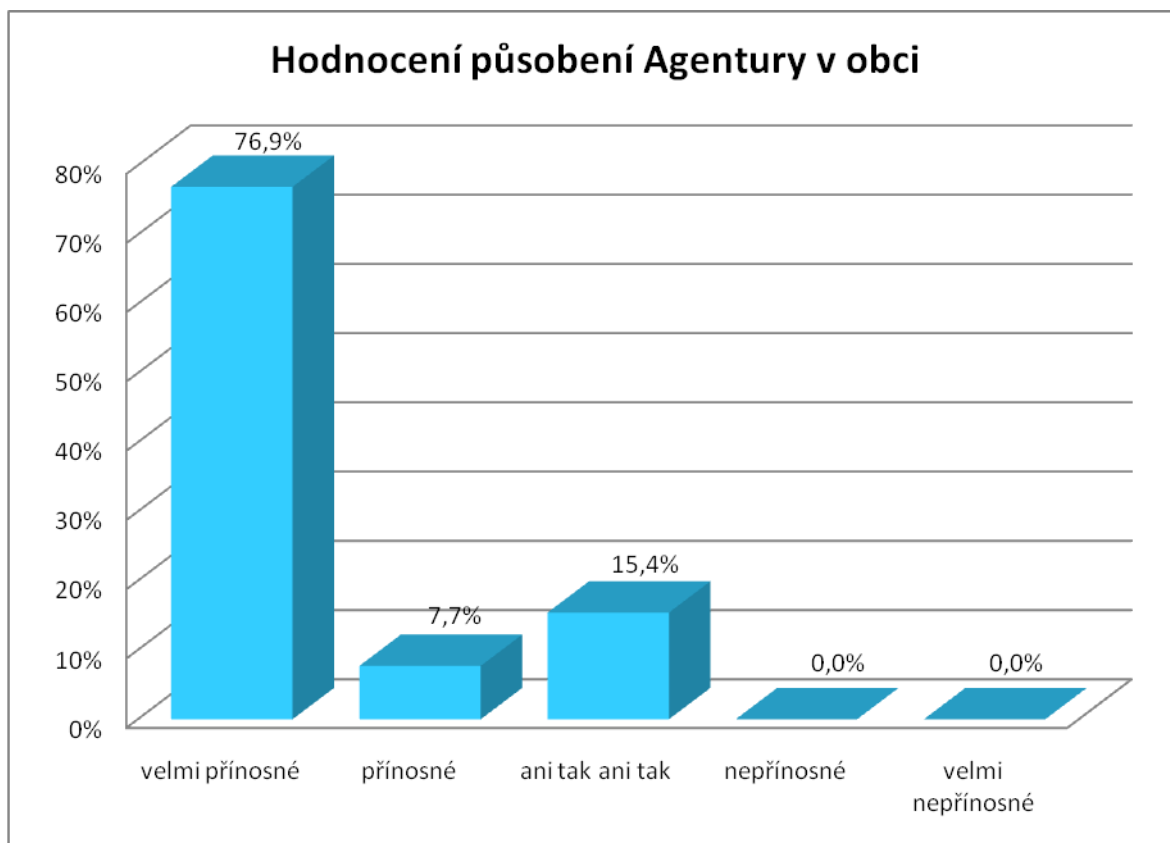

Téměř polovina aktérů uvedla (45,5%), že je určitě **určen „nástupce“, nositel procesů, který převezme úlohu Agentury po jejím odchodu**. Pochybuje více než třetina aktérů (36,3%). Pro méně než pětinu aktérů nositel určitě není zajištěn (18,2%).

Tímto **nositelem** má určitě někdo být, ale ještě se o tom bude vyjednávat. Pravděpodobně půjde o roli facilitátora procesu. Zatím se o to stará Agentura. „V rámci projektu Komplexní program vznikla pracovní pozice facilitátor procesu tvorby koncepce spolupráce. Jeho úkolem je odpovědnost za tvorbu KS podle strategického plánu LP Most. Při předpokládaném odchodu Agentury z Mostu dojde ze strany města k převzetí její role a facilitátor KS se stane přirozeně manažerem lokálního partnerství. Aktivita facilitátora je tedy klíčová pro udržení lokálního partnerství jako platformy sdílení a koordinace integračních postupů.“

Jaké je tedy **celkové vyhodnocení působení Agentury v obci**? Více než tři čtvrtiny aktérů pokládají působení Agentury v obci za velmi přínosné (76,9%) a méně než desetina ho pokládá za přínosné (7,7%). Za ani přínosné ani nepřínosné považuje působení Agentury více než desetina dotázaných (15,4%). Za nepřínosné působení Agentury neoznačil nikdo. Celkem tedy přínos Agentury spatřuje v místě převážná část místních aktérů (84,6%).

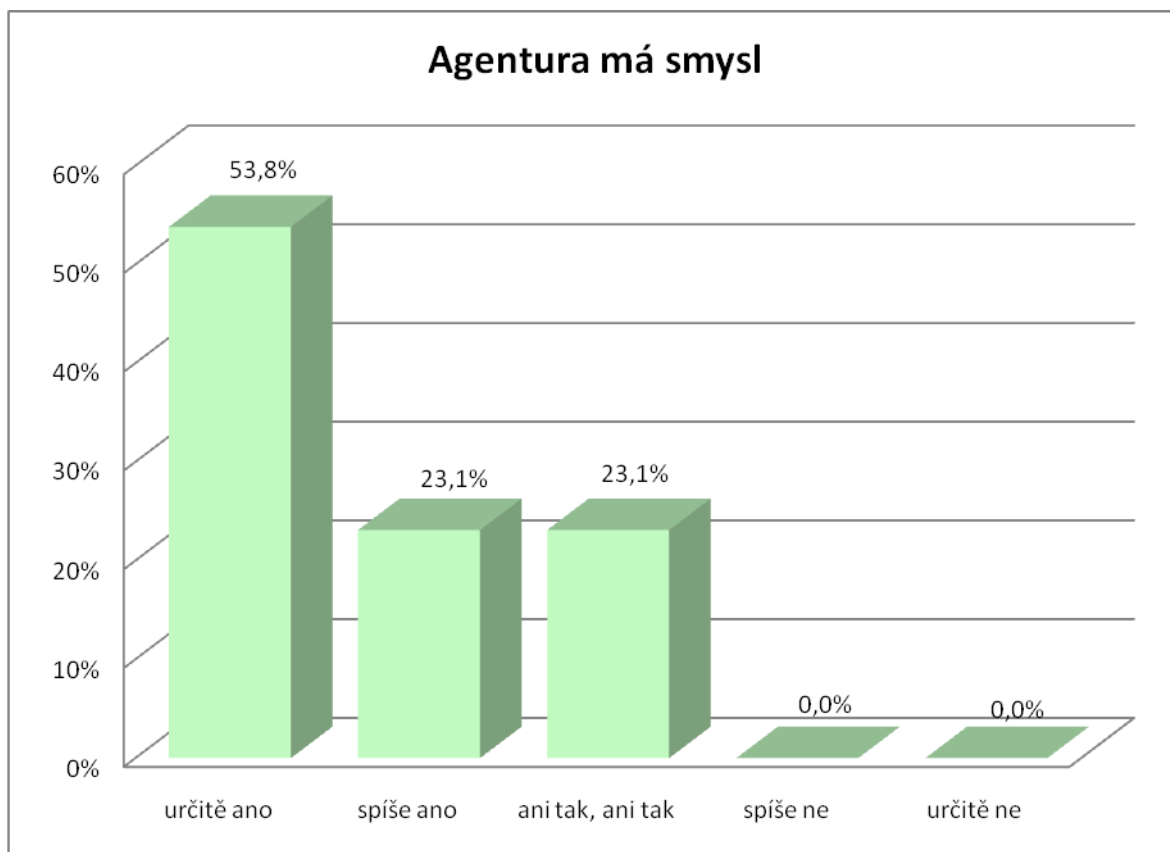
Co je příčinou takového vynikajícího hodnocení? Aktéři oceňují především novost a komplexnost přístupu. „Přišli s novým náhledem na věc, novými způsoby řešení.“ Podstatná ale byla práce a zapojení ostatních aktérů. „Navázaly se nové vazby“, objevily se „koordinace, propojení, upozornění na problém, informační toky.“ Agentura uplatňovala „partnerský přístup i při práci samotné. Agentura se aktivně účastní jednání, vymýšlí věci, je schopná, můžou se na ni obracet. Dotazovat se na kontakty, možnosti řešení“.

Okruh angažovaných aktérů se působením Agentury rozrostl. „Ovlivnila to i osobnost lokálního konzultanta, který je velmi pozitivní a zapůsobil i na zastupitele města, kteří se otevřeli k řešení problémů. Pochopili, že je to dobré i pro město.“ Dále došlo k „propojení organizací, byla možnost podívat se, jak to funguje jinde, byl přístup k informacím“. Vytvořila se pracovní a tvůrčí atmosféra. „Vznikla spousta nových nápadů, když na to budou peníze, budou se i realizovat v lokalitách.“

Problematickými ale byly limity, které procesu dává stát. „Chyběla větší podpora ze strany státu, projekty mohly být větší, chybí vyšší finanční prostředky“. Někomu se také zdál náročný a zdoluhavý analytický proces, který plánování předcházel. Ale názory se liší. Pro někoho bylo přínosné „zmapování aktuálních problémů konkrétních vyloučených lokalit v obci, nastínění (doporučení) řešení“, další měli „jinou představu, akorát to sklouzlo k všelijakým dotazníkům a analýzám, nic konkrétního“.

Co by se mělo stát, aby bylo působení Agentury přínosnější než doposud? Důležitý je přechod ke konkrétním aktivitám. Potřeba je více „řešení konkrétních problémů, konkrétní akce... oni pouze koordinují, to je málo“. Agentura může jen vyjednávat, chybí ji větší kompetence, „je spíš v doporučující pozici“. Také by bylo dobré, kdyby měla „větší přístup k finančním zdrojům“. Také by se mohla více orientovat „na zaměstnanost cílové skupiny, pracovní příležitosti pro cílové skupiny“. O jakou práci se jedná? „Organizačně - práce je taková umělecká tvořivost - každé město je jiné, lokální konzultant se musí přizpůsobit na města. Problém je ale v organizaci, která nezáleží na agentuře, ale mělo by se to vylepšit. Potenciál je, ale není to dotaženo k plnému využití, což je škoda.“

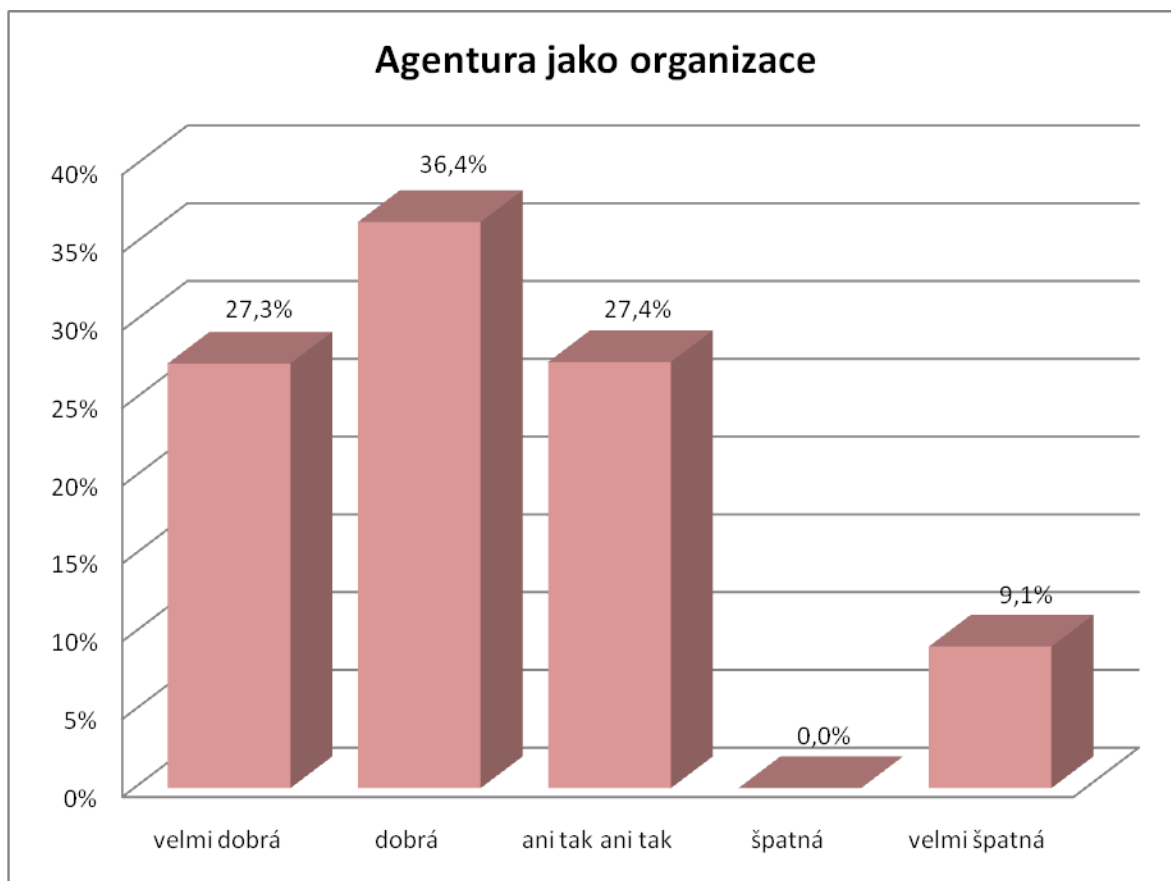
Jaký má Agentura jako organizace svého zaměření smysl? Podle více než poloviny dotázaných má určitě smysl (53,8%) a podle méně než čtvrtiny respondentů má spíše smysl (23,1%). Méně než čtvrtina se svým hodnocením váhá (23,1%). Nikdo neuvedl, že by Agentura smysl neměla.

Celkový smysl je dán zaměřením projektu Agentury. *„Něco podobného tady chybělo.“* Větší smysl by měla, kdyby byla činnost některých více závazná. Předností je systematický přístup a specializace. Řešení se soustřeďuje do jednoho centra a není pak roztržštěné. Utvořil se tady nějaký reprezentant integračního přístupu. Důležitá je *„koordinace, propojení, upozornění na problémy.“* A tím, že *„je to vládní agentura, tak aspoň jeden člen vlády je informován o tom, co je to patologie, jak se množí a jak se to musí řešit“*. Od systémového přístupu se očekávají konečně nějaké výsledky, zlepšení situace. Podmínkou ale je, *„aby měla Agentura přístup k penězům“*. Někdy se ale smysl vytrácí, *„je ale příliš politizovaná a tvoří dokumenty, které možná nebudou mít praktický obraz“*. Agentura má *„smysl pro koordinaci úředníků, ale ne pro samotnou cílovou skupinu, se kterou nepřijde do kontaktu“*.

Na jednu stranu je Agentura výrazem zájmu státu o řešení situace, na druhou stranu je problém tak velký, že *„ani dobře zorganizovaná banda nadšenců to nezmění“*.

Agentura jako organizace (ve smyslu instituce) působila na aktéry spíše lépe než hůře. Za velmi dobrou ji označila více než čtvrtina respondentů (27,3%), za dobrou pak více než třetina dotázaných (36,4%). Více než čtvrtina dotázaných Agenturu jako organizaci neshledala za ani dobrou, ani za špatnou (27,4%). Za určitě špatnou organizaci ji označila méně než desetina aktérů (9,1%).

Ideální by bylo, kdyby měla Agentura větší pravomoci a více „dotahovala věci do konce“. Krade lidi. „Díky Agentuře jsme přišli o paní Zieglerovou, která je momentálně na úřadu vlády“ (pozn. – myšleno v dobrém).

Jak nahlíží aktéři na cíl Agentury? Základní dokument pro podporu sociálního začleňování ve městech, obcích a mikroregionech definuje cíl následovně. „Cíle Agentury je dosaženo, pokud obec dokáže funkčně řešit problematiku sociálního vyloučení v partnerství s úřady, školami, neziskovým sektorem, policií, podnikateli a dalšími subjekty a při zapojení občanů. Dílčím způsobem může být cíle dosaženo i tehdy, pokud Agentura podpoří procesy sociálního začleňování v obcích, ovšem komplexní řešení není možné např. z politických důvodů.“

Aktéři vnímají cíl následovně a nutno opět říci, že různorodě. V zásadě jsme se setkali se třemi výklady cíle Agentury.

Zprv má výrazný lidskoprávně-emancipační cíl. Má zajistit utlumení ghett, „bojovat za práva lidí, kteří žijí v sociálně vyloučených lokalitách“. Cílem je podpořit sociální začleňování a zabránit prohlubování exkluze. Má „pomoci lidem k tomu, aby žili jinak“. „Působit v lokalitě, podporovat lidi, kteří tam už poskytují nebo realizují služby, ukazovat jim možnosti, jak by to šlo, aby se integrace dařila. Posilovat integraci.“

Zadruhé má propojovat aktéry, zajistit „zapojení všech subjektů v místě problematiky a nalezení společného řešení“. Také aplikovat inkluzivní nástroje a tím dosahovat „mírnění sociálního napětí“.

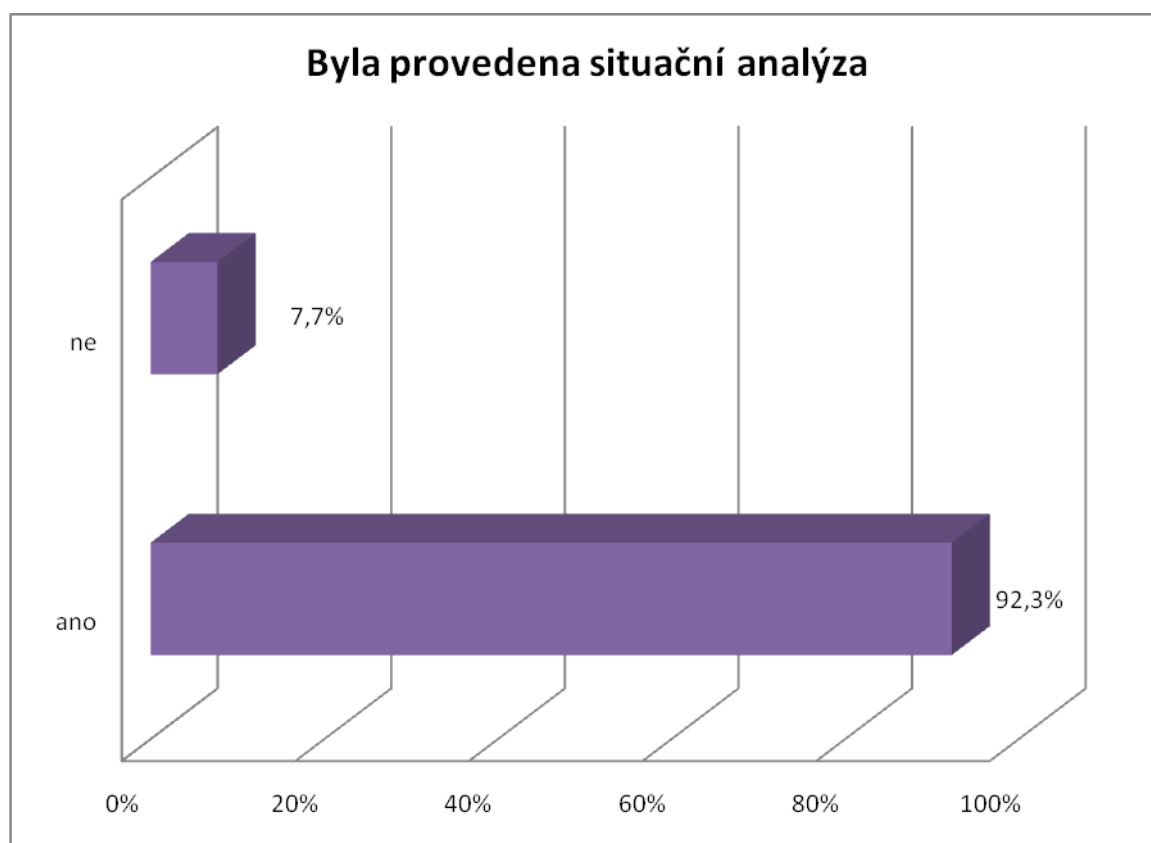
Zatřetí se má orientovat na samosprávu, více ji zaangažovat do řešení. Má „pomoci restartovat procesy při řešení problémů sociálně vyloučených lokalit, propojit zástupce města a organizací“.

Existuje mnoho **okolností, které mohly ovlivnit působení Agentury v obci**. Co ovlivňovalo podle aktérů působení Agentury v Mostě? Jednalo se o několik současně působících faktorů: především neutěšená situace na sídlišti Chanov, dále kvalitní a zkušený lokální konzultant, vstřícnost partnerů a jejich ochota (spolu)pracovat a komunikovat, vstřícná politika na komunální úrovni, podpora města, nepřipravenost projektu Agentury, nevydařený prvotní vstup do lokality, ztráta možnosti financování aktivit a vůbec celková příznivá atmosféra.

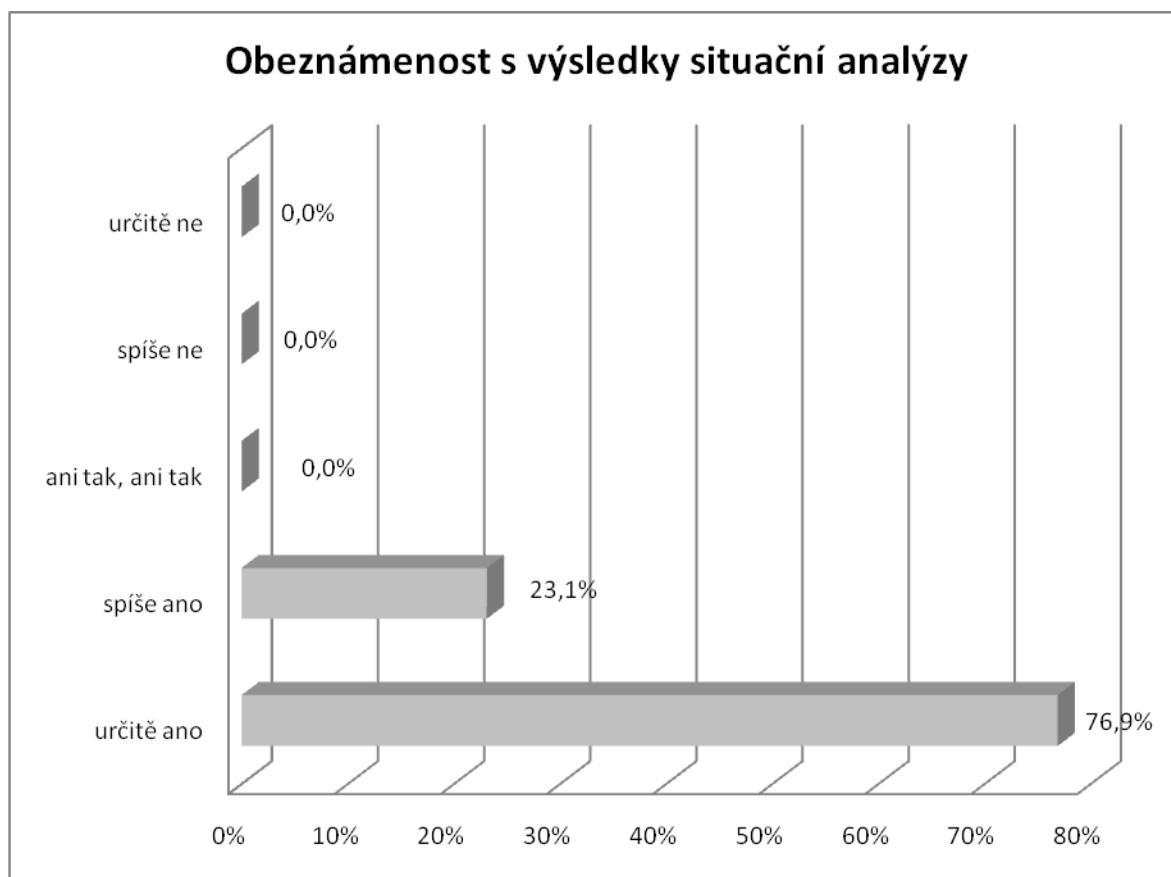
5.4. Situační analýza

Za standardní součást působení Agentury v lokalitě bylo zajištění **provedení situační analýzy**, která si kladla za úkol přinést data o obyvatelích lokality, hlubší porozumění dění v lokalitě a celkové situaci a pochopení příčin problémů a souvislostí, které jsou překážkami v řešení. Takováto analýza je nezbytným předpokladem pro kvalitní strategické plánování, a stanovení jednotlivých kroků proti sociálnímu vyloučení (Příručka pro sociální integraci).

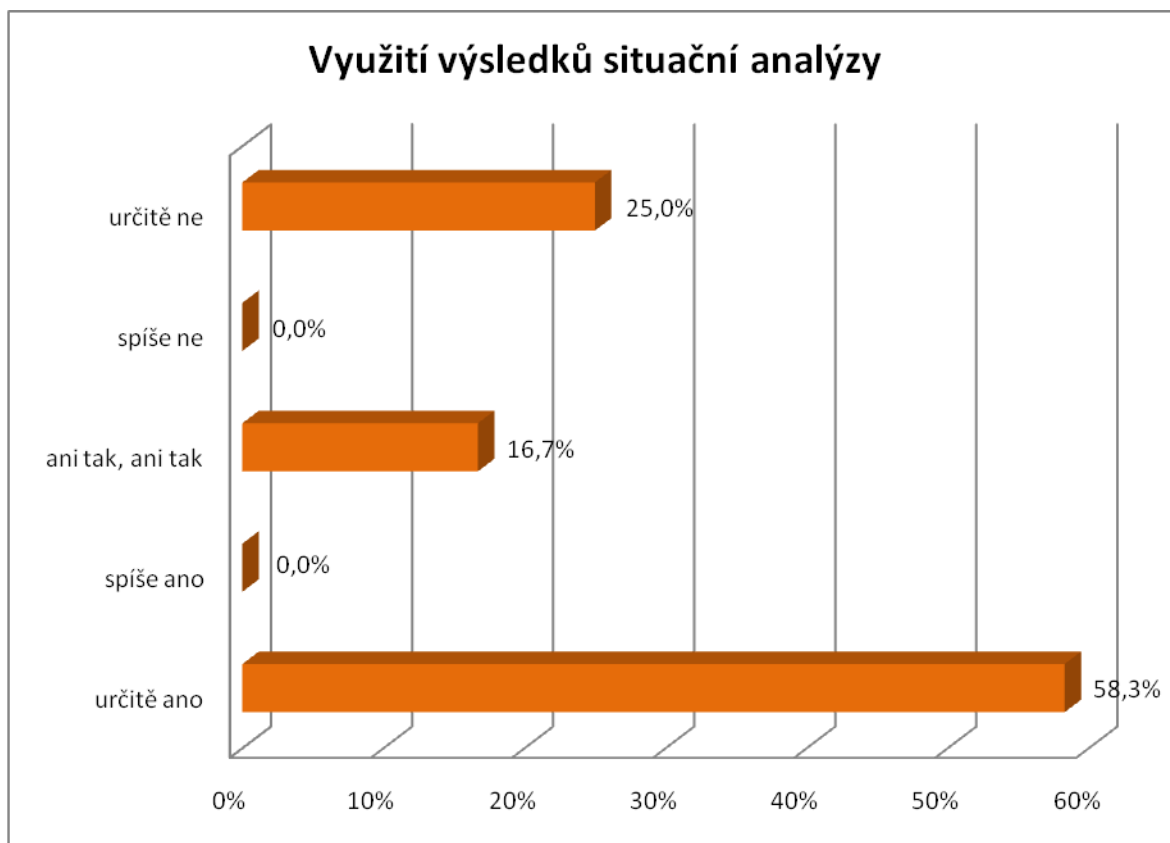
Prověřovali jsme, **zdali byla situační analýza provedena** a jak ji místní aktéři přijali. V Mostě odpověděla téměř desetina oslovených, že nevznikla (7,7%) a ostatní aktéři vznik analýzy potvrdili (92,3%).

S výsledky situační analýzy se zcela určitě obeznámily téměř čtyři pětiny dotázaných (76,9%) a spíše obeznámila méně než čtvrtina dotázaných (23,1%).

Výsledky situační analýzy určitě využila více než polovina dotázaných (58,3%). S odpovědí váhala méně než pětina dotázaných (16,7%). Naopak určitě výsledky nevyužila čtvrtina respondentů (25%).

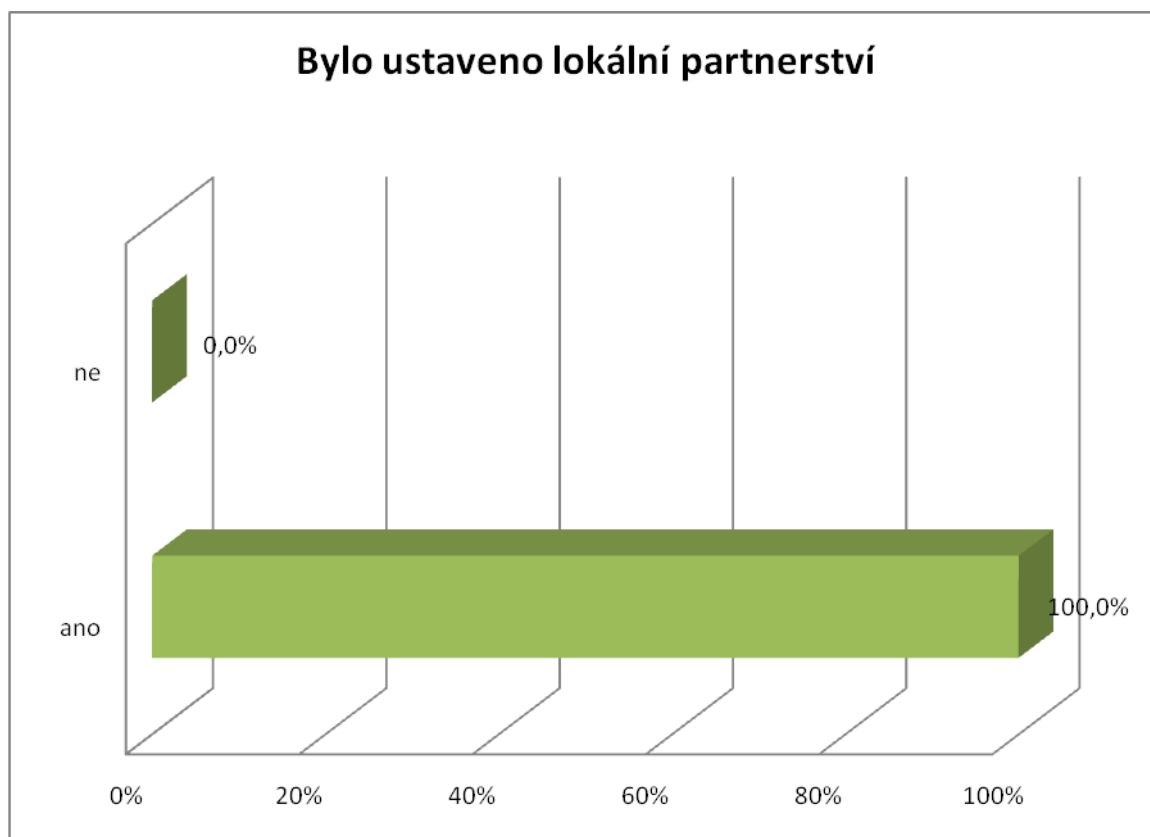

Výsledky byly využity pro práci ve skupinách lokálního partnerství, při zpracovávání strategického plánu a při psaní projektů.

5.5. Vyhodnocení metod – lokální partnerství a spolupráce s aktéry

V Základním dokumentu pro podporu sociálního začleňování ve městech, obcích a mikroregionech se uvádí, že lokální partnerství je základem činnosti Agentury v lokalitách. Lokální partnerství je platforma, na které dochází k pravidelnému setkávání zástupců obce a dalších aktérů, kteří jsou nebo mohou být angažováni v procesu sociálního začleňování. V rámci této platformy dochází k aktivizaci / síťování, jehož smyslem je aktivizace místních kapacit, podpora místních organizací, maximální využití dostupných místních zdrojů, dále poskytování know-how ve všech klíčových oblastech, jež mají vliv na sociální začleňování, prostředkovat nejlepší praxe z dalších obcí.

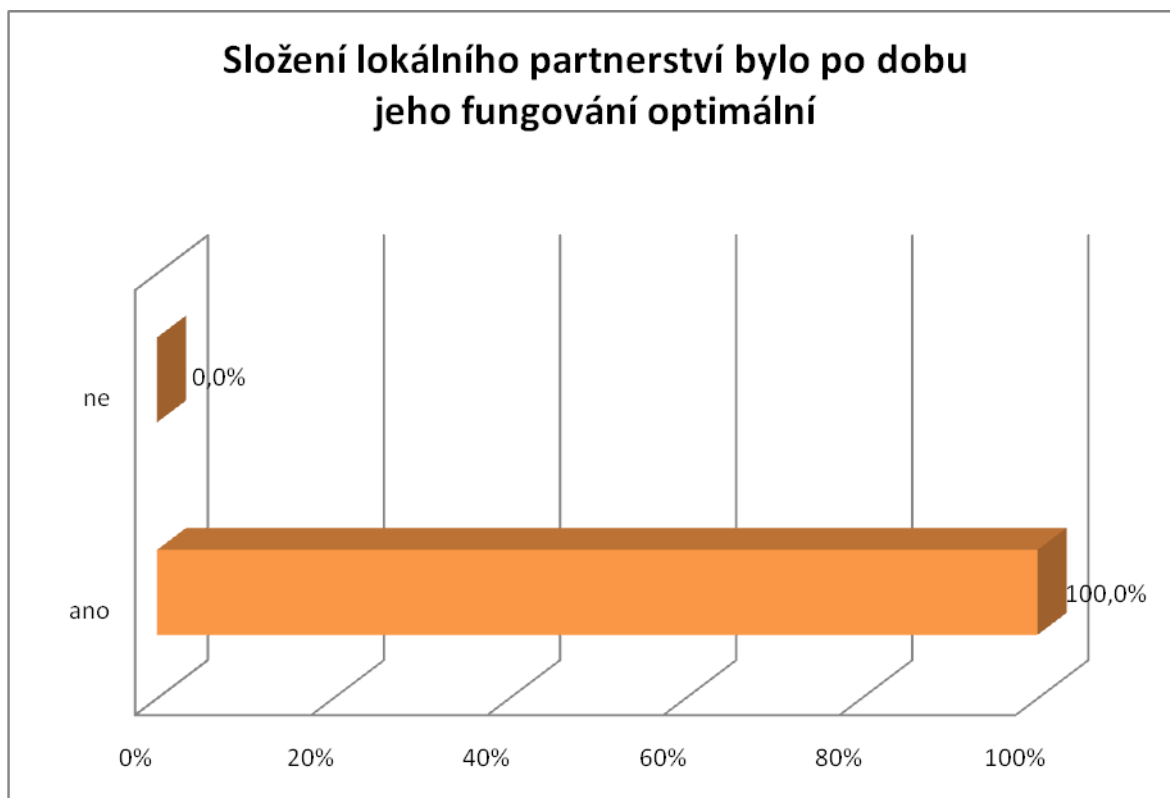
Prověřovali jsme, zdali bylo **lokální partnerství ustaveno**. V Mostě skutečně vzniklo, jak potvrzují všichni dotázaní.

Do Lokálního partnerství Most byli podle hodnocení aktérů **osloveni vhodní partneři**, o tom jsou přesvědčeni všichni respondenti.

Ke **složení lokálního partnerství** se aktéři vyslovovali příznivě. Byli osloveni ti, kteří měli nějaký vztah k lokalitě a měli zájem o práci. „Všem bylo řečeno, že cílovou skupinou nejsou prioritně Romové, ale sociální vyloučení.“

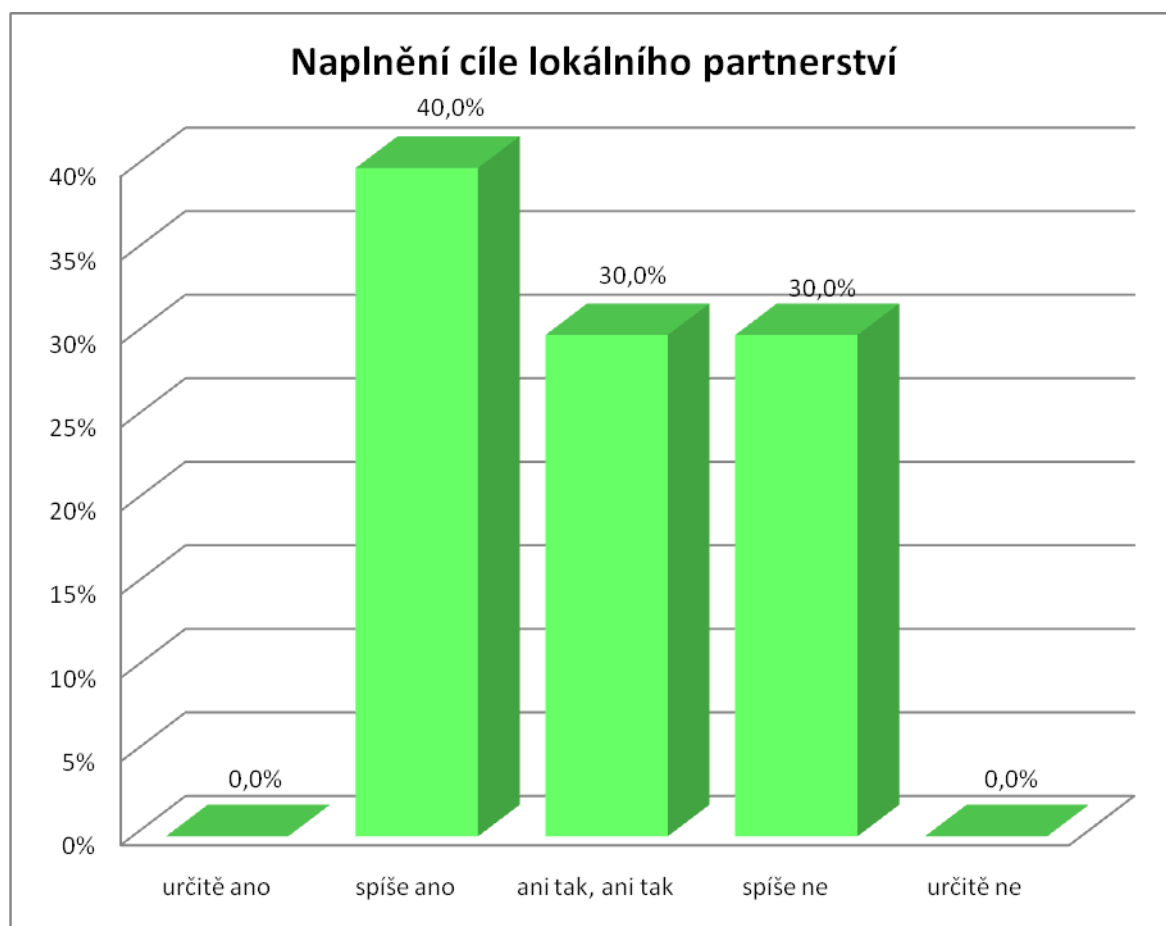
Všichni aktéři pokládají **složení lokálního partnerství po dobu jeho fungování** za optimální.

Aktéři potvrzují, že v rámci fungování lokálního partnerství bylo vše v pořádku. Až na jednu výjimku, kterou byla problematická účast některých aktérů. „*Spousta organizací se nezúčastňovala tak, jak by měla. Ani to nejde, když je nikdo nenutí*“. Poměrně hodně bylo pracovních setkání, „*někteří už si říkali, jestli vůbec mají co říct*“. „*Jediná složka, která v rámci fungování unikala, byl odbor školství, neměl zájem na spolupráci.*“

Hlavním cílem lokálního partnerství bylo podle aktérů zmapovat situaci a nastavit „*společný postup partnerů při řešení sociální integrace*“. Zformovala se „*akční jednotka, která řešila konkrétní problémy*“. Cílem bylo dále podpořit proces sociálního začleňování, zastavit propad lidí, společně pracovat na problémech, vytvořit strategický plán, zapojit všechny subjekty do řešení, shodnout se na řešeních, stanovit cíle a úkoly a usilovat o jejich naplnění.

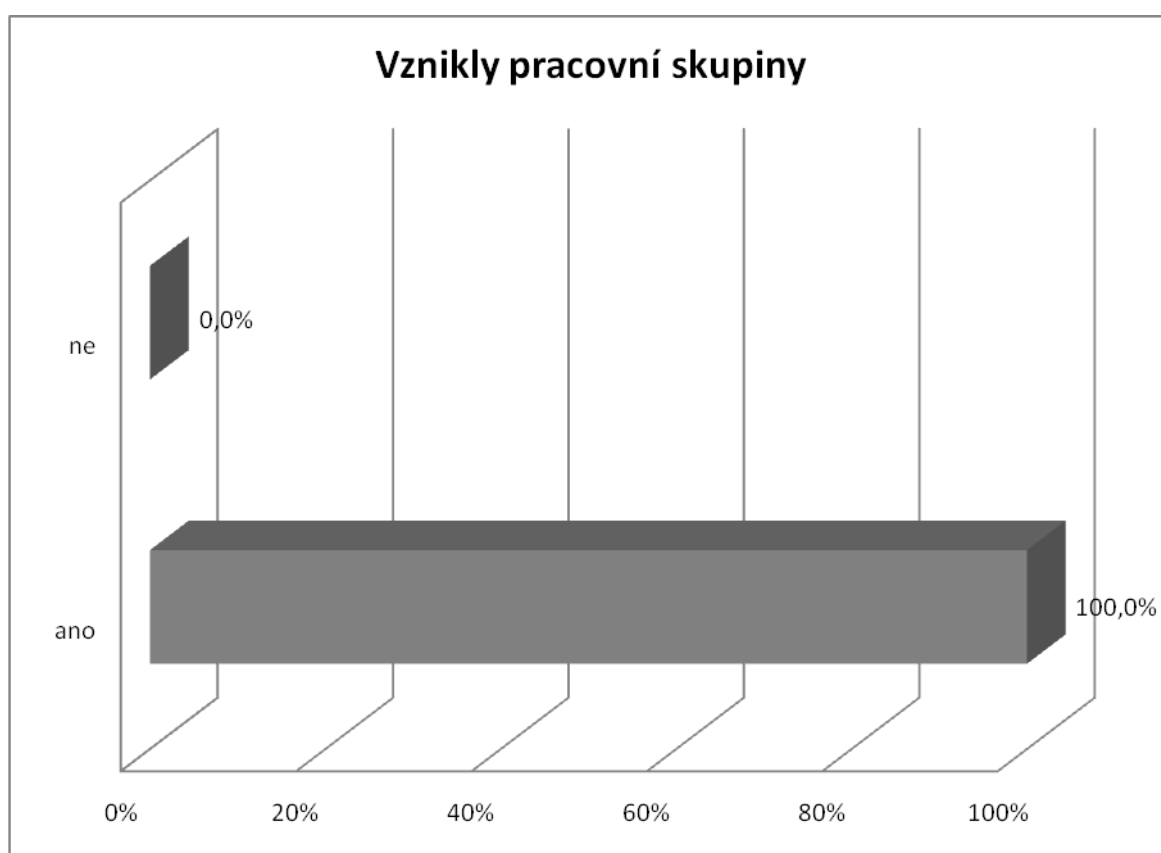
Podle hodnocení aktérů došlo z části k **naplnění zmíněného cíle lokálního partnerství**. Podle dvou pětín dotázaných bylo cíle lokálního partnerství spíše dosaženo (40%). To, že cíle nebylo ani dosaženo ani nedosaženo, uvedla méně než třetina respondentů (30%). Cíle spíše nebylo dosaženo podle názoru méně než třetiny aktérů (30%). To, že bylo dosaženo cíle lokálního partnerství, tedy celkem označily dvě pětiny aktérů (40%).

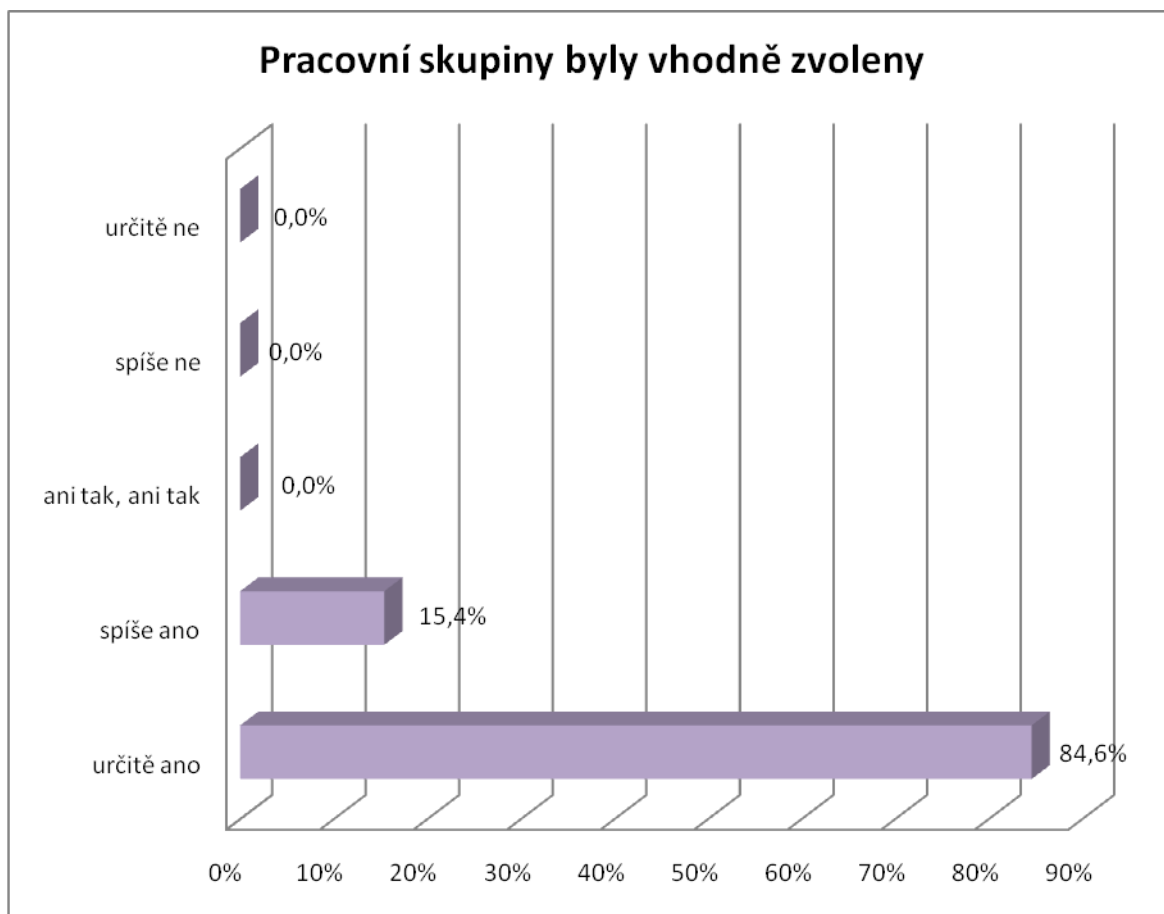
Aktéři mezi **pozitivity lokálního partnerství** uváděli především skutečnost, že začali spolupracovat i aktéři, kteří dříve stáli stranou, Je tak možné využít širší kapacity. Nastavila se komunikace, vytvořily vazby, nastartovaly procesy, analyzovala se situace, sepsaly projekty, prohloubila spolupráce organizací a města, zpracoval se strategický plán, připravil se projektový záměr IP, společně se pojmenovaly problémy, prohloubila se spolupráce atd. *„Podařilo se dát dohromady subjekty pracující v této oblasti na pravidelné platformě, podařilo se formulovat problémy a priority dalšího řešení sociální oblasti, inspirace jak pro město, tak pro subjekty a došlo k nastavení určitého stylu spolupráce.“*

Objevovaly se také **negativa lokálního partnerství**. Někteří se k aktivním členům vyjadřovali neuvěřivě. Bylo to „škarohlídství lidí, kteří tomu nejsou nakloněni, někdo říká, že to stejně nemá cenu“. Potíže byly s nepravidelnou účastí některých členů lokálního partnerství. A někdy dlouhá jednání, „když se skupiny přestaly scházet, jednalo se pouze v úzkém okruhu, dělalo se po částech a některým unikly informace. Byla malinká roztržitost v poslední fázi, nebyla kolektivní spolupráce“. Práce skupin představovala pro některé partnery velkou zátěž. Někteří se v úvodu vydali ze všeho a pak už neměli co předat, „což mohlo vyvolat nedůvěru a negativní reakce“.

V rámci lokálního partnerství vznikly **pracovní skupiny**. O tom jsou přesvědčeni všichni oslovení aktéři (100%).

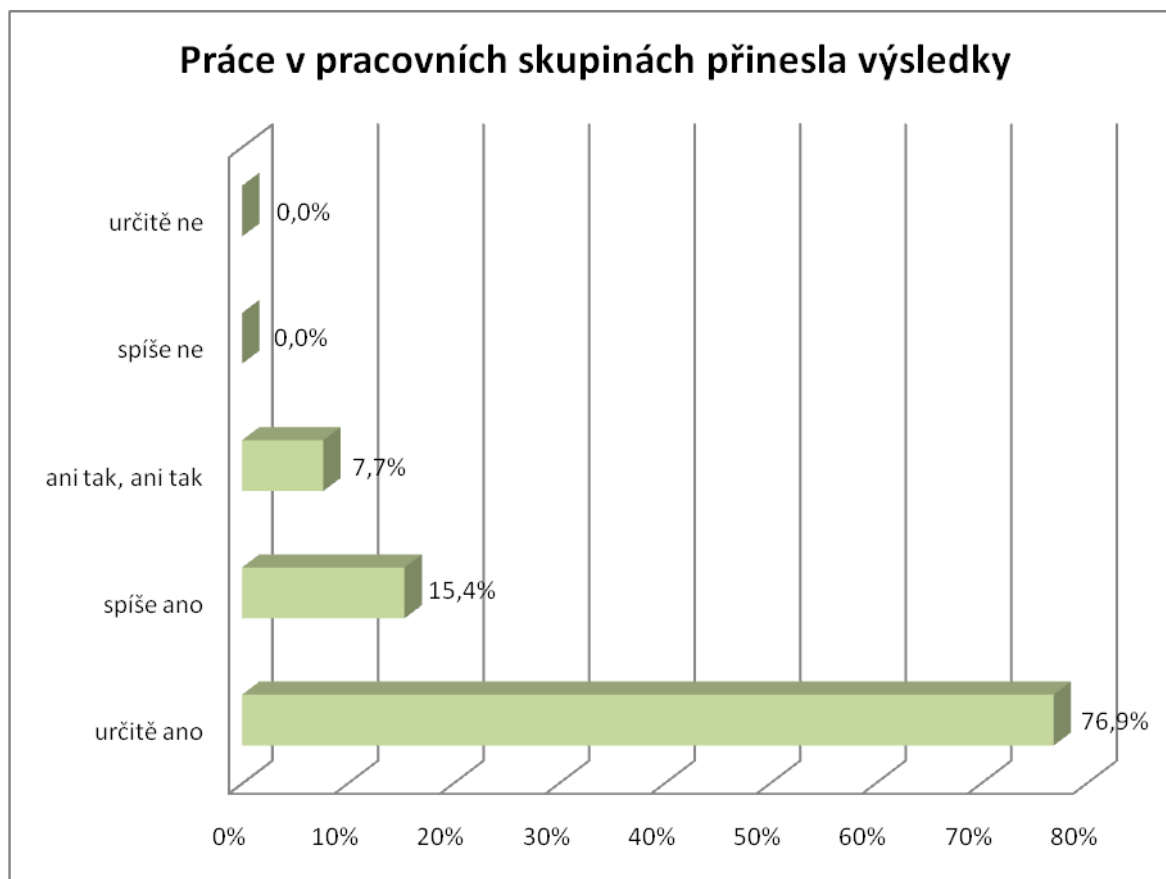

Podle téměř devadesáti procent dotázaných byly pracovní skupiny určitě **vhodně zvoleny** (84,6%) a podle více než desetiny spíše byly vhodně zvoleny (15,4%).

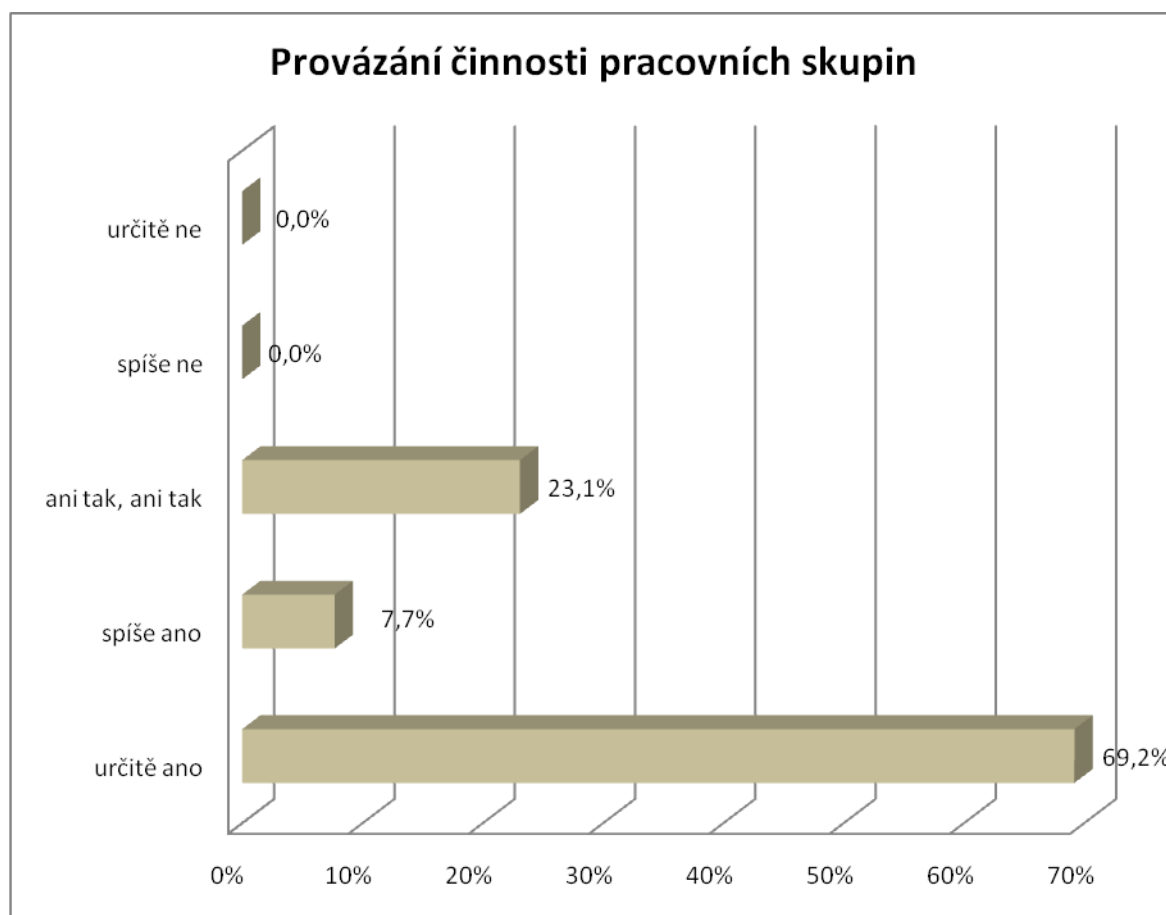
Zmiňovaným problémem byla nepravdivá účast partnerů, a jak dodává další konverzační partner „zase s tou účastí to bylo špatné“. Skupiny se postupně vyvíjely, byla možnost se na nich aktivně podílet, „na začátku to byla jedna skupina, potom se rozdělily“. Skupiny vytipovaly nejproblematictější okruhy a pouštěly se do návrhů řešení.

Přinesla práce v pracovních skupinách nějaké výsledky? Více než tři čtvrtiny dotázaných uvedly, že práce určitě výsledky přinesla (76,9%) a více než desetina aktérů uvedla, že práce výsledky spíše přinesla (15,4%). Neutrální hodnocení zaznamenáváme u méně než desetin respondentů (7,7%). Nikdo neuvedl, že by skupiny nepřinesly žádné výsledky.

Práce v pracovních skupinách přinesla podle výpovědí aktérů výsledky v mnohých oblastech. „V oblasti vzdělávání - výběr žáků, kteří se rozhodují pro výběr povolání, zprostředkovávají se jim informace, v oblasti bydlení - ubytovny, v oblasti zaměstnávání - možnost rekvalifikací, bilanční diagnostiky, zdravotní diagnostiky. Pro cílovou skupinu je děláno vše, co se dá.“ Jednalo se o analytický postup, jehož výsledkem byla „shoda na společné práci, mapování potřeb z několika pohledů, jejich ověřování, hledání vhodných řešení, která by mohla vést k naplnění potřeb“. Vzniklo nízkoprahové zařízení pro děti a mládež, nastavily se konkrétnější cíle, vznikl strategický plán. Došlo ke „stanovení konkrétních úkolů ve zvolených oblastech, vycházející přímo z problémů naší lokality.“ Přitom „všechny skupiny byl rovnocenné, každá skupiny vytvořila návrhy na řešení problémů, možnosti nápravy“. Byly zpracovány projektové záměry.

Důležité je, zdali došlo k **provázání pracovních skupin**. Skutečnost, že určitě došlo k provázání práce, potvrdily více než dvě třetiny dotázaných (69,2%). Méně než desetina uvedla, že k provázání spíše došlo (7,7%) a méně než čtvrtina respondentů s odpovědí váhala (23,1%). Nikdo neuvedl, že by k provázání práce nedošlo.

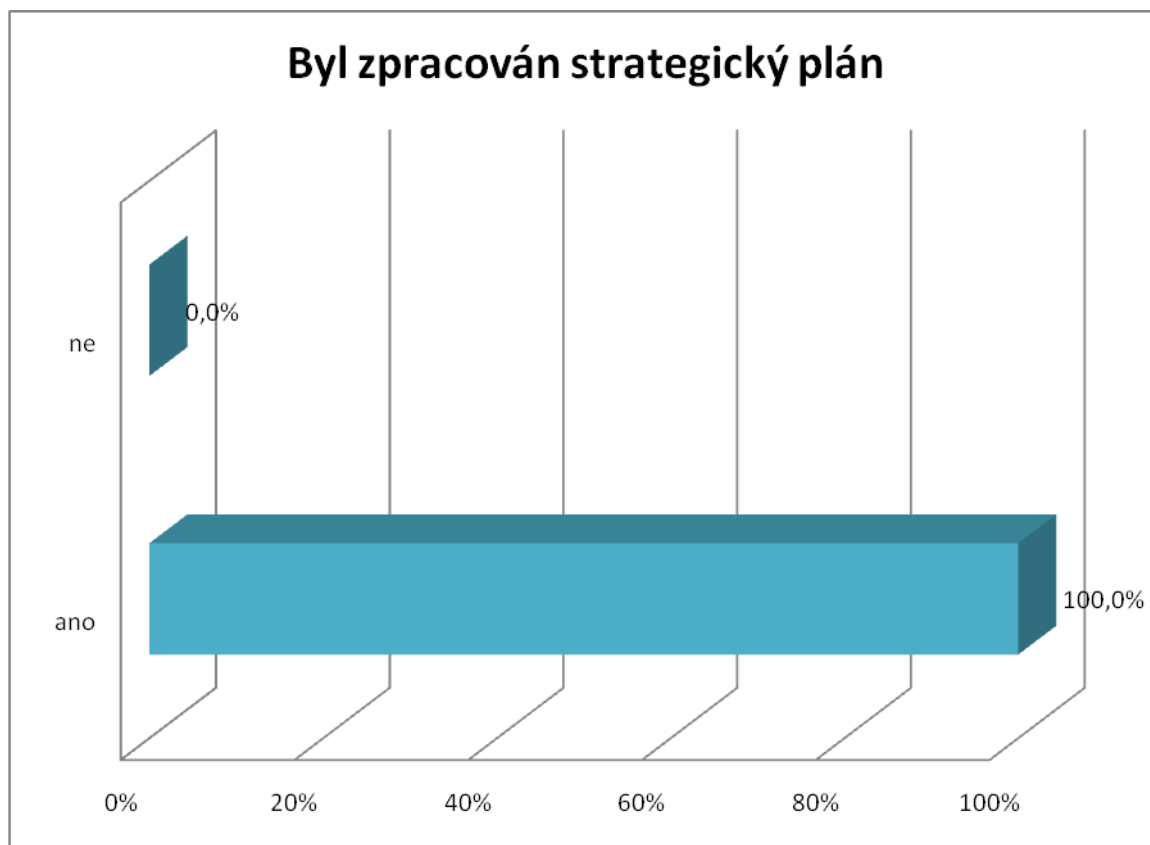

5.6. Vyhodnocení metod – strategický plán

V *Základním dokumentu pro podporu sociálního začleňování ve městech, obcích a mikroregionech* se uvádí, že v rámci lokálního partnerství se utváří strategický plán. Jedná se o metodu, která koordinuje vlastní tvorbu strategického plánu sociálního začleňování a zajišťuje podporu jeho přijetí radou a zastupitelstvem obce jako závazného rozvojového dokumentu. Na přípravě plánu se podílí všichni aktéři uvedení v cílové skupině Agentury. Činnost směřuje k podpoře realizace cílů a aktivit obsažených ve strategickém plánu, asistenci partnerům při přípravě jednotlivých projektových záměrů. Má docházet

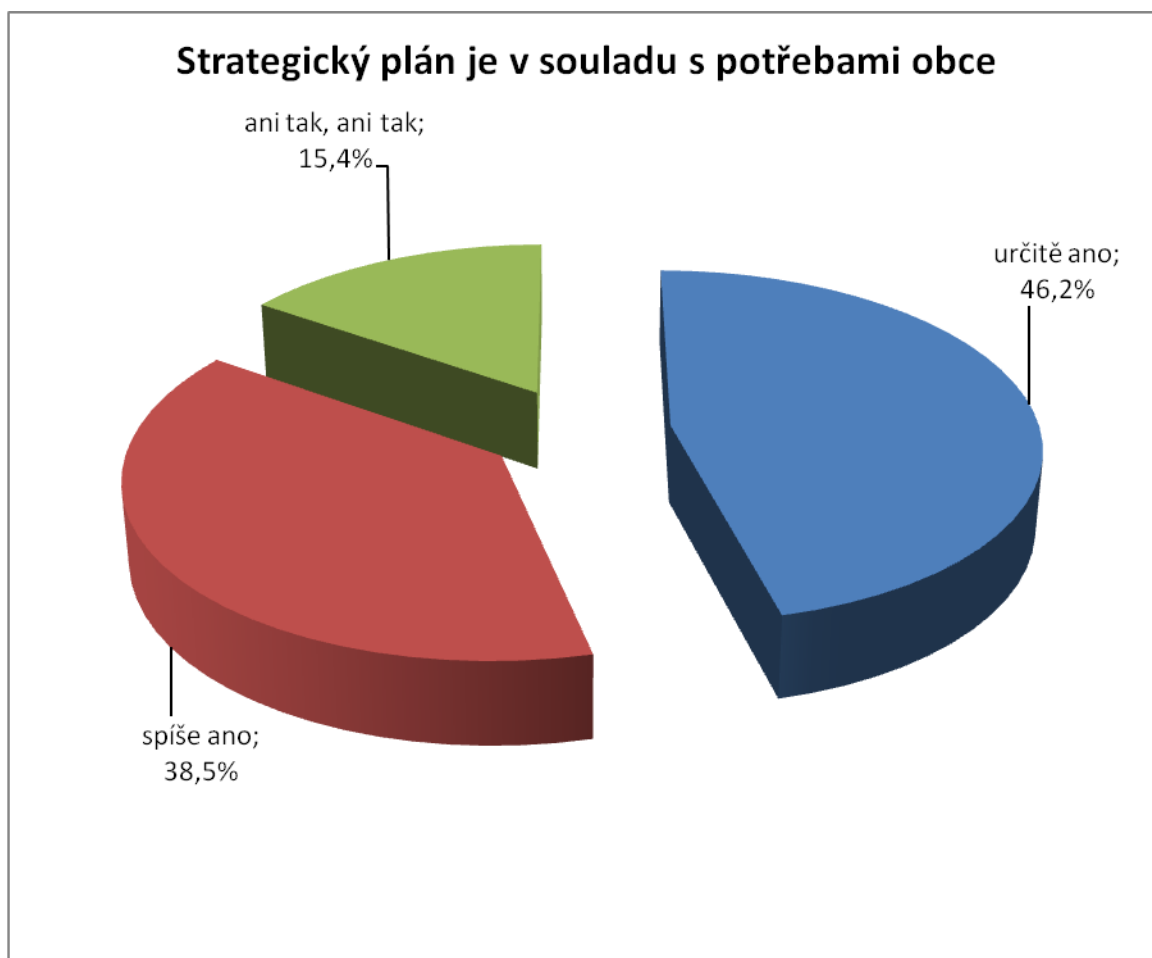
k monitorování naplňování strategického plánu, jeho aktualizaci a revizi, dopady integračních opatření mají podléhat evaluaci.

V Mostě byl **strategický plán** zpracován, to uvádí všichni dotázaní partneři (100%).

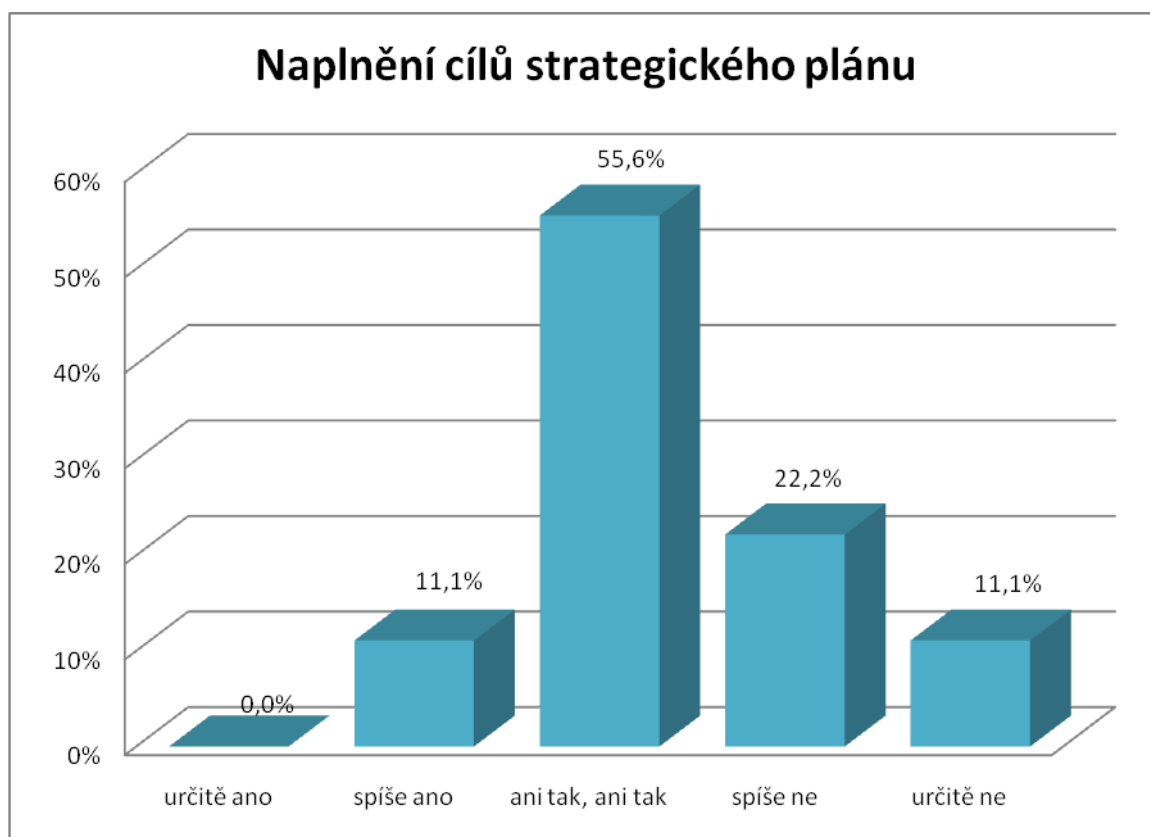
K **okolnostem vzniku** aktéři uvádí, že se utvářel především v rámci pracovních skupin. Vznikal „dlouho a těžce v pracovních skupinách, ve čtyřech a dalo se to do kupy“. Pracovní skupiny určily priority a „k tomu se vyjadřovala vedení města a uživatelé“. Strategický plán byl navázán na potřeby cílové skupiny. „Byly ustanoveny základní oblasti, ve kterých se bude plán orientovat - pracovní skupiny potom vyjádřily své potřeby v těchto oblastech a na základě toho se zpracovávaly konkrétní návrhy a konkrétní cíle“.

Je **strategický plán v souladu s potřebami obce**? Na tuto otázku existuje poměrně jednoznačná odpověď. Méně než polovina aktérů odpověděla, že je plán určitě v souladu s potřebami obce (46,2%) a více než třetina dotázaných odpověděla, že je spíše v souladu s těmito potřebami (38,5%). S odpovědí váhala více než desetina dotázaných (15,4%) a nikdo nevnímal nesoulad plánu s potřebami.

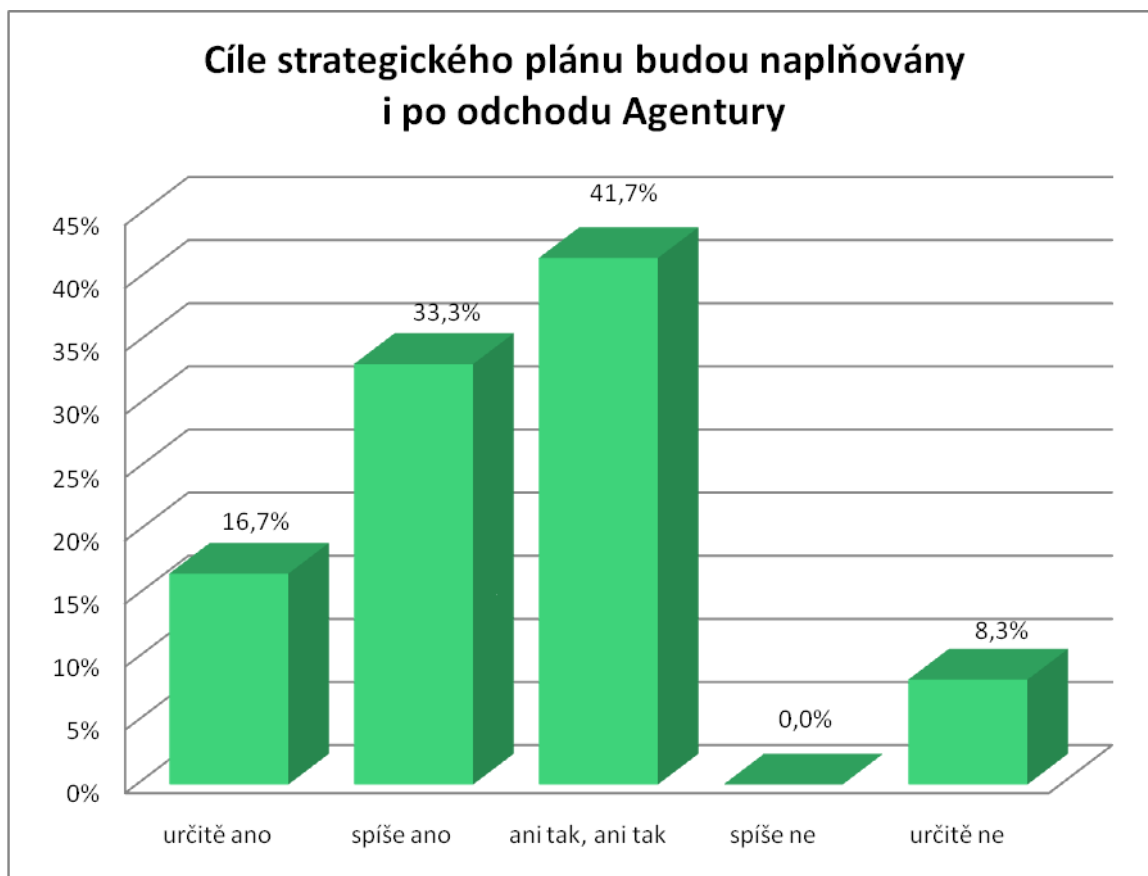

Byly **naplněny cíle strategického plánování**? Podle více než desetiny dotázaných byly cíle spíše naplněny (11,1%). To, že nebyly ani naplněny, ani nenaplněny, označila převážná většina respondentů – téměř tři pětiny (55,6%). Podle více než pětiny respondentů byly cíle spíše nenaplněny (22,2%) a podle více než desetiny aktérů byly určitě nenaplněny (11,1%). Celkově tedy dosažení cílů strategického plánování označily jen necelá desetina aktérů (11,1%).

Komentář k naplňování strategického plánu se týkal především skutečnosti, že je ještě brzy na vyhodnocení a mnoho aktivit je ještě v běhu. Proto ta většina váhajících respondentů. Navíce nebyly podpořeny všechny projekty, chybí finanční prostředky na realizaci cílů. Zkrátka „ještě je brzy“.

Pro samotné hodnocení projektu je důležité, zdali **budou cíle strategického plánu naplňovány i po „odchodu“ Agentury** z lokality. Méně než pětina dotázaných se domnívá, že cíle budou určitě naplňovány i po odchodu Agentury (16,7%) a třetina si myslí, že budou spíše naplňovány (33,3%). Přibližně dvě pětiny respondentů s odpovědí váhají (41,7%). Podle téměř desetiny k dosahování cílů určitě nedorazí (8,3%). Celkem je tedy o dlouhodobém dosahování cílů přesvědčena polovina aktérů (50%).

Dosahování cílů je už mimo vliv Agentury. Výhodou je, že některé záměry mají podobu projektů, kde je určitá doba realizace a udržitelnost, což je zárukou plnění. „Záleží to celé na partnerech, do jaké míry to budou chtít realizovat.“

Je podle aktérů vytvořený **strategický plán kvalitním dokumentem**? Určitě je kvalitní podle více než dvou třetin dotázaných (66,7%) a spíše kvalitní je podle čtvrtiny dotázaných (25%). Za ani kvalitní, ani za nekvalitní ho považuje méně než desetina aktérů (8,3%). Za nekvalitní plán nepokládá nikdo z dotázaných.

Ve strategickém plánu se podařilo promítnout kompromis, „podařilo se najít řadu hlavních problémů“, „je velice konkrétní, srozumitelný a realistický“ a „tvořili ho všichni - město, neziskovky, byla oslokována i cílová skupina“. Občas se někomu zdá, že je v plánu něco nadbytečné či naopak v něm něco chybí. „Když se někdo nechce vzdělávat, tak je zbytečné zakomponovávat vzdělávání. Zapomíná se na změnu návyků obecně, na přístup rodiny k dětem apod. Proč budu po někom chtít, aby byl podnikatel, když se neumí ani podepsat“.

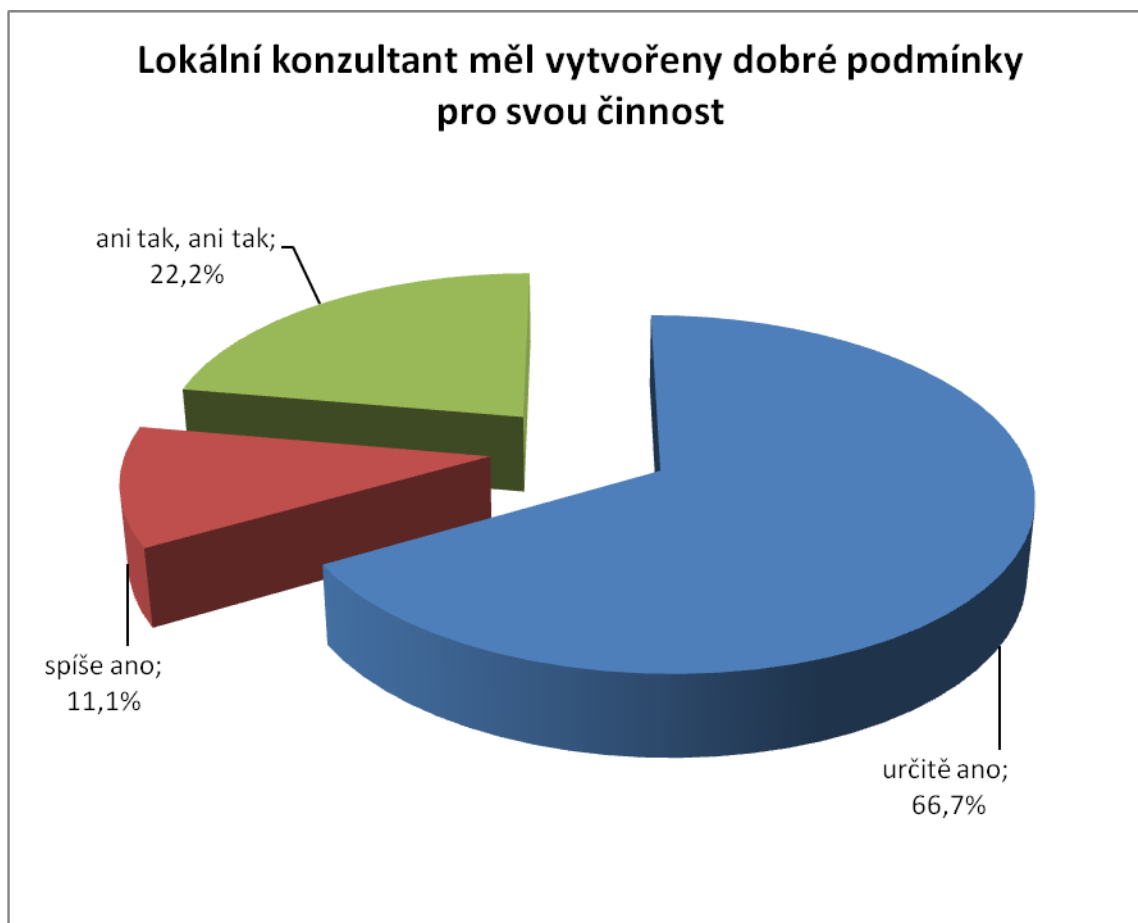
5.7. Vyhodnocení metod – lokální konzultant

V Základním dokumentu pro podporu sociálního začleňování ve městech, obcích a mikroregionech se předpokládá, že metody Agentury budou naplňovány prostřednictvím lokálního konzultanta. Jedná se o významný prvek, který ovlivňuje implementaci integračních opatření, proto je třeba se věnovat i této konzultantské roli.

I zde došlo ke střídání konzultantů. Podle aktérů je poslední lokální konzultant hodnocen vysoce pozitivně. Byl „vstřícný, ochotný, obětavý“, dobře komunikoval, vystupoval v roli partnera. „Snaží se slyšet, co říkáme, na co se ptáme, snaží se reagovat co nejlépe.“ Konzultant je „velký tahoun, táhl skupinu, ale v koncové části chyběla širší spolupráce“. „Celé to vystavěl, učili se od něj další.“ „Byla s ním velmi dobrá spolupráce.“ Superlativů padá skutečně velmi mnoho.

Alespoň jeden kritický hlas zazněl. „Zpočátku se nechal ovlivňovat úředníky, pomluvami atd. Jako romská organizace jsme se cítili, že jsme spíše diskriminováni a osočováni z pomluv, naše práce byla zpochybňována apod. To na nás působilo, že Agentura má v plánu vzdělané a zdatné Romy vytěsňovat. V současné době se tento stav, resp. postoj zlepšil.“

Důležité je, zdali **měl lokální konzultant vytvořeny v lokalitě dobré podmínky pro svou činnost**. Z odpovědí aktérů vyčteme, že podmínky měl k práci příznivé. Určitě je měl dobré podle více než dvou třetin dotázaných (66,7%) a spíše dobré podle více než desetiny dotázaných (11,1%). S odpovědí váhala více než pětina respondentů (22,2%). Nikdo neuvedl, že by byla podmínky špatné.

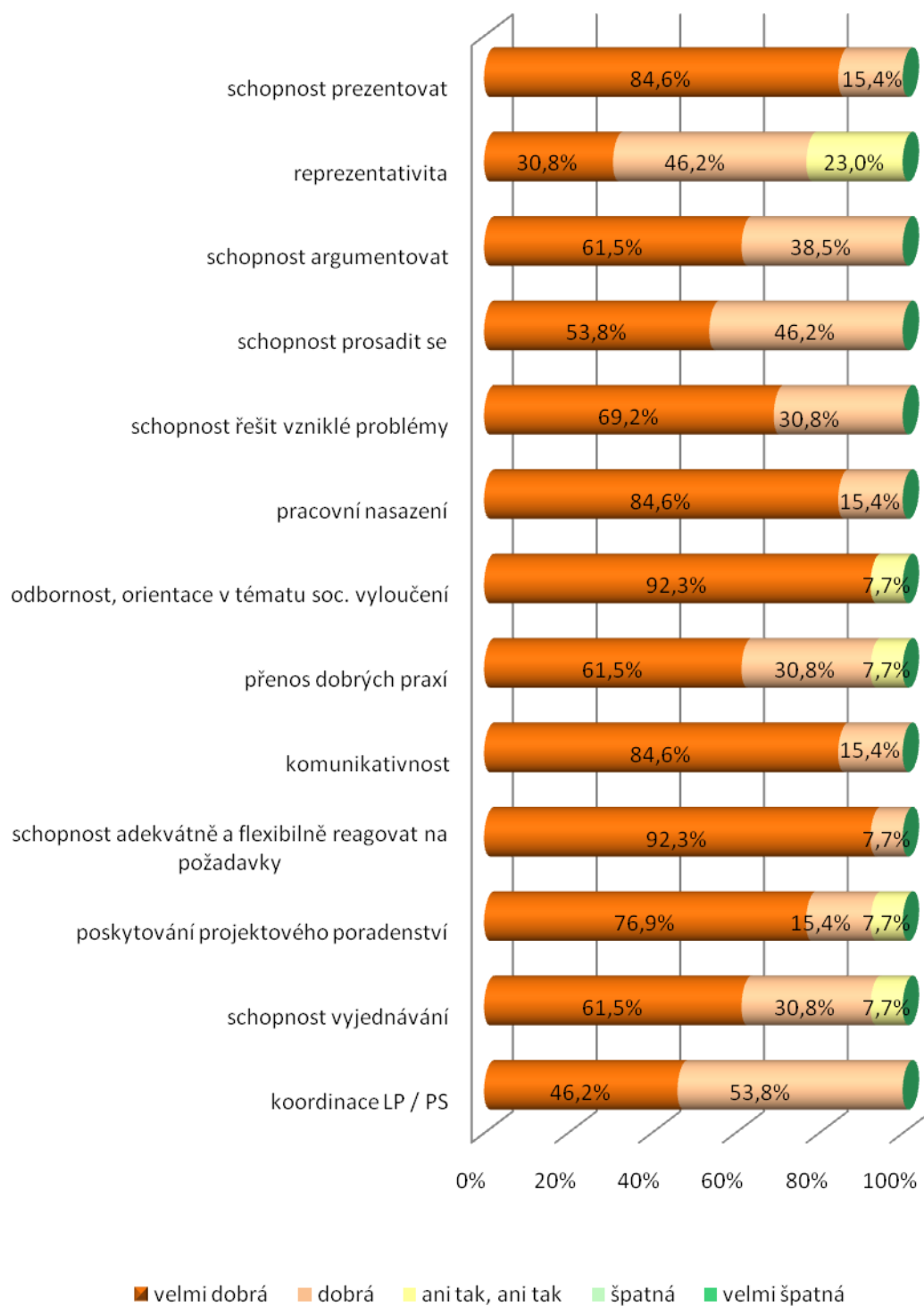
Mnozí nedokážou situaci posoudit, jiní upozorňují na špatné zázemí konzultanta, kterou ale provázela snaha v místě mu vycházet vstříc. Zpočátku to bylo mnohem horší. Prostředí bylo konzultantovi nakonec nakloněné. *„Měl vše, co potřeboval, otevřely se i vztahy tam, kde nebyla moc naděje.“*

Co se týká **hodnocení kompetencí lokálního konzultanta**, navrhli jsme celkem třináct klíčových kompetencí, které aktéři hodnotili jednu po druhé. Tyto kompetence jsme navrhli podle nároků kladených na práci lokálního konzultanta a vybrali jsme ty, které byly z oblasti sociálních kompetencí a kompetencí v oblasti metod (odborné). Čtenáře žádáme o opatrnost při interpretaci výsledků. Byť aktéři hodnotí kompetence lokálního konzultanta, tak si musíme být vědomi, že zvládnutí kompetencí souvisí s celkovou rolí Agentury a její pozicí v lokalitě – závisí na kultuře sociálního prostředí, na místním kontextu a situaci, který mohl dát některým kompetencím vyniknout, jiné mohly být zase potlačeny zájmy a potřebami aktérů situace. Kompetence jsou v tomto ohledu spoluvytvářeny.

Jak dokládá následující graf, místní aktéři ocenili kompetence lokálního konzultanta jako velmi dobré nebo dobré následovně.

Všichni aktéři ocenili konzultantovu schopnost řešit vzniklé problémy (100%), schopnost prezentovat (100%), pracovní nasazení (100%), schopnost adekvátně a flexibilně reagovat na požadavky (100%), schopnost argumentovat (100%), schopnost prosadit se (100%), komunikativnost (100%), koordinaci lokálního partnerství / pracovních skupin (100%), více než čtyři pětiny konzultantovu schopnost přenosu dobrých praxí (92,3%), schopnost vyjednávání (92,3%), poskytování projektového poradenství (92,3%) a odbornost a orientaci v tématu sociálního vyloučení (92,3%). Více než tři čtvrtiny dotázaných také ocenily reprezentativitu (77%).

Hodnocení lokálního konzultanta

5.8. Vyhodnocení metod – projektové poradenství

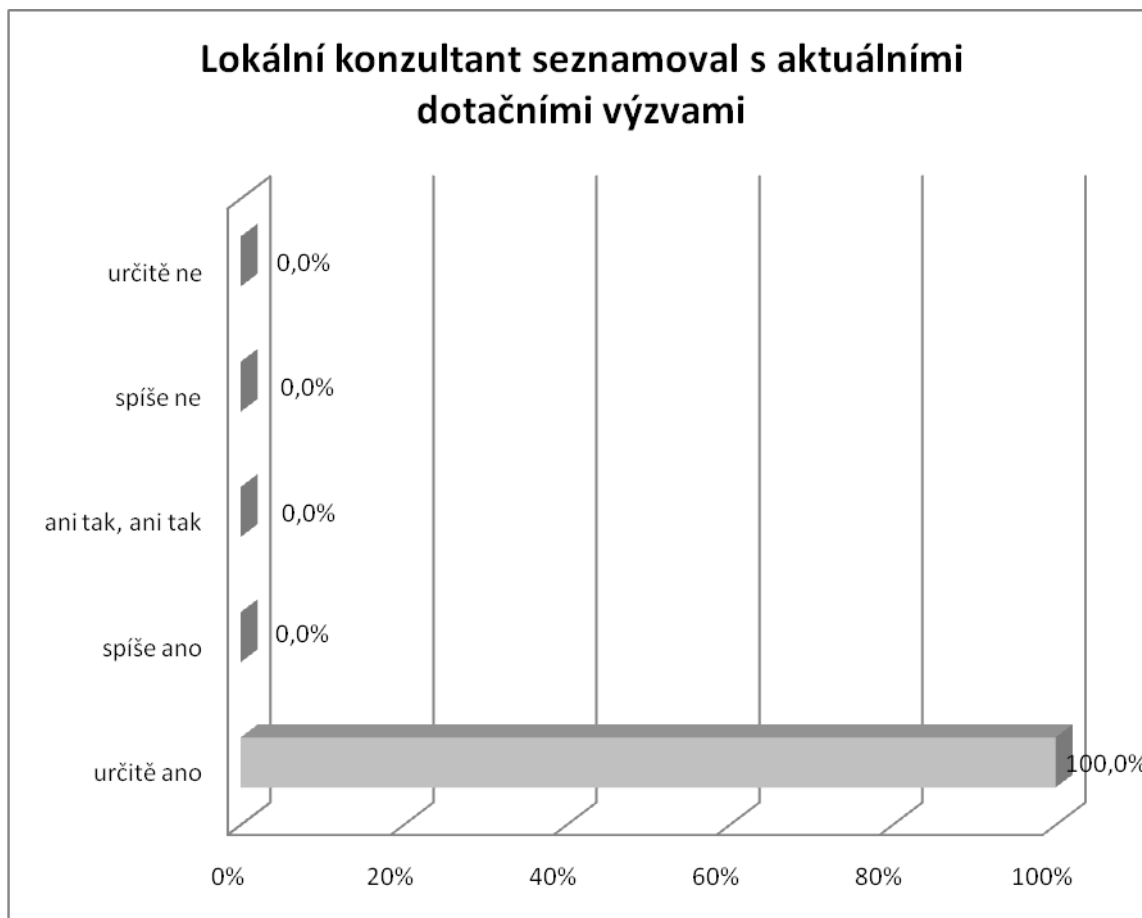
V Základním dokumentu pro podporu sociálního začleňování ve městech, obcích a mikroregionech se uvádí, že další metodou působení Agentury je poradenství pro čerpání prostředků z evropských strukturálních fondů. Agentura má poskytovat poradenství pro čerpání prostředků z evropských strukturálních fondů všem partnerům v lokálním partnerství, přičemž se má zaměřovat na operační programy jako OP LZZ (zejména osa 3), OP VK (zejména osa 1.2), IOP (zejména 3.1b investice do infrastruktury sociálních služeb, 3.1c investice v oblasti sociální ekonomiky a 5.2c zlepšení prostředí v problémových sídlištích) a ROP. Agentura má poskytovat poradenství při administraci projektů a podporu při realizaci Integrovaných plánů rozvoje měst (IPRM).

Poskytoval lokální konzultant v lokalitě projektové poradenství? Více než devět desetin aktérů uvádí, že ano (92,3%). Méně než desetina partnerů uvádí, že ne (7,7%).

Ti, kteří odpověděli, že neposkytoval, tuto odpověď vztahovali vůči sobě. Tuto službu nepotřebovali a ani ji nepožadovali. Je zcela evidentní, že někteří aktéři poradenství nepotřebují, nedělají projekty nebo disponují svými kapacitami. „*Nerealizujeme žádné projekty. Projektové řízení je pro nás velmi nákladné.*“

Úkolem lokálního konzultanta bylo **seznamovat aktéry s aktuálními dotačními výzvami**. Podle všech odpovídajících byli aktéři seznamováni s dotačními výzvami (100%).

Dále jsme zjišťovali, jaké projekty byly v lokalitě zpracovány, v jaké jsou fázi realizace (schvalování) a jaký byl podíl projektového poradenství na jednotlivých projektech. Konfrontovali jsme tak podíl činností, které uvedl lokální konzultant a podíl činností, které označili ti partneři, kteří projekt připravovali. Reagovali jsme tak na vznášená podezření, že si pracovníci Agentury přisvojují práci aktérů.

PROG RAM	VÝZ VA/ ZDR OJ	PARTICI PACE ASZ	Míra spoluprá ce – hodnoce ní aktérů	ŽADA TEL	NÁZEV PROJEK TU	STAV	DATUM PODÁNÍ	AKTIVITY PROJEKT U	výstup y / pozná mky	ŽÁDA NÁ DOTA CE	PODPO ŘENO
IOP	3.1b	ne	2	Dům romsk é kultur y	Polyfun kční centru m Chanov	realizace		komunitn í centrum, vzdělávac í aktivity, RK, pracovní poradens tví, terénní soc.práce , odborné soc.pora denství		19000 000	ano
	3.1b	konzult ace (2, 3, 5, 9)	1,2,3,4, 5,8,9	Magist rát města Most	NZDM ve Stovkác h	vypořádává ní připomínek MPSV vzešlých z ex-ante kontroly	zahájení realizace 07/ 2011	Realizačn í fáze: Rekonstr ukce prostor v objektu Zimního stadionu- zbudován í multifunk čního sálu, učeben, PC poradny, kuchyňky , kanceláří, skladů a soc.zaříze ní atd.		16 039 012	skoro
	3.1c	konzult ace (2,9)	nezjiště no	Hopes , s.r.o.	Naděje na práci	neschválen o/k přepřacová ní	?	cílové skupiny: osoby pečující o osobu blízkou, etnické menšiny a osoby z jiného socio- kulturníh o		4 013 000	ne

								prostředí, děti, mládež a mladí dospělí, klíčové aktivity: Realizačn í fáze: koupě zařízení a jeho vybavení			
OPLZZ	3.2 č.55 IPO	příprav a projekt u (3,5,7,8, 9)	1,2,3,4,5 ,6,7,8, 9	Magist rát města Most	Kompel exní progra m integra ce sociáln ě vylouče ných a sociální m vylouče ním ohrože ných obyvat el města Mostu do společn osti	schváleno	zahájení realizace projektu červene c 2011	terénní sociální práce, primární prevence , odborné sociální poradens tví, protidluh ová kampaň, NZDM, komunitn í centrum, pracovní poradens tví, program prevence ztráty bydlení, koncepce spoluprac e		23 121 894	ano
	3.2. č.?? ?	konzult ace (2,9)	1,3,5, 9	Oblast ní Charit a Most	Protidlu hové porade nství Most, Duchco v	v realizaci		cílová skupina: Příslušníc i sociálně vyloučen ých romských komunit, klíčové aktivity: poradens tví, terénní práce, práce ve		8 153 649	ano

								věznici, nizkopra- hový klub pro mládež Záplata, peer program, průzkum v Duchov- ě			
3.2. č.?? ?	konzult- ace (2,9)	nezjištěn- o	Komu- nitní centru- m Chánov	Sociální a komuni- tní práce v SVL Chanov	v realizaci			cílová skupina: Příslušníci i sociálně vyloučen- ých romských komunit (ženy 20- 54; muži 30-45; mládež 15-26)		6 134 860	ano
3.2. č.?? ?	příprav- a žádosti (2,3)	nezjiště- no	Diako- nie CB	NZDM záplata	projektový návrh	léto 2011		CS: děti, mládež a jejich rodiče ze sídliště 700: aktivity vzdělávac- í, socializač- ní a volnočas- ové s komunitn- ím prvkem	rezign- ovali		
3.3.	konzult- ace (2,9)	nezjiště- no	SŠT Veleb- udice	Znovu a jinak	v realizaci			cílová skupina: 1. osoby do 25 let věku a mladiství do 18 let bez kvalifikac- e nebo s nízkou úrovní kvalifikac- e, 2. etnické		5 842 548	ano

							menšiny a osoby z jiného socio-kulturního prostředí			
3.3.	konzultace (2,9)	nezjištěno	Naděje-M, SŠT Velebudice	Návrat	podpořeno		cílová skupina: etnické menšiny a osoby z jiného socio-kulturního prostředí, osoby pečující o osobu blízkou		5.870.180	ano
3.1.	konzultace (2,9)	nezjištěno	Hopes, s.r.o.	Naděje na práci	neschváleno/k přepracování	?	cílové skupiny: osoby pečující o osobu blízkou, etnické menšiny a osoby z jiného socio-kulturního prostředí, děti, mládež a mladí dospělí		1 597 769	
2.1.	konzultace (2,3,5,9)	nezjištěno	Oblastní Charita Most	Pracovní poradenství Most	neschváleno/k přepracování OPLZZ 3.3, výzva 75	1.7.2011	cílová skupina: Uchazeči /ky o zaměstnání, klíčové aktivity: terénní práce, poradenství, skupinová sezení, workshopy,		3 337 276	

								bilanční diagnosti ka			
OPVK	1.2. ÚK	konzult ace (2,3)	nezjištěn o	Komu nitní centru m Cháno v	Úsvit II: mateřs ké centru m	neschválen o/znovu podáno: v hodnocení	13.6. 2011	předškol ní klub, spoluprac e se ZŠ a rodičovsk é centrum			
	1.2. ÚK	příprav a projekt u (3,5,9)	1,2,3,4,5	Oblast ní Charit a Most	Vzděláv ání pracov níků s CS děti a mládež	neschválen o/k přepřacová ní	podání žádosti květen/č erven 2011	cílová skupina: Zaměstna nci NNO, SVČ a ZŠ pracující s dětmi ze SVL	nepod áno znovu	2 888 568	
	1.2. ÚK	konzult ace (2,3,9)	ano	Oblast ní Charit a Most	Doučov ání dětí	neschválen o/k přepřacová ní	podání žádosti květen/č erven 2011	Děti a rodiče ze SVL, Doučová ní v rodinác h v návazn osti na terénní programy , NZDM a SAS	nepod áno znovu, doučo vání součas tí jiného projek tu		
	1.2. ÚK	příprav a projekt u (3,5,9)	1,2,3, 9	Oblast ní Charit a Most	Předšk olní vzděláv ání pro dětí ze sociáln ě vylouče ných lokalit v Mostě	podáno, v hodnocení	13.6. 2011	1. předškol ní vzdělává ní Hvězdičk a; 2. odpoledn í kluby pro rodiče s dětmi; 3. Sovička- vzdělávac í program; 4. spoluprac e s MŠ		63904 86,4	
OSTAT NÍ	MŠ MT	konzult ace (1)	nezjištěn o	ZŠ Cháno	Předšk olní	schváleno, nerealizová					

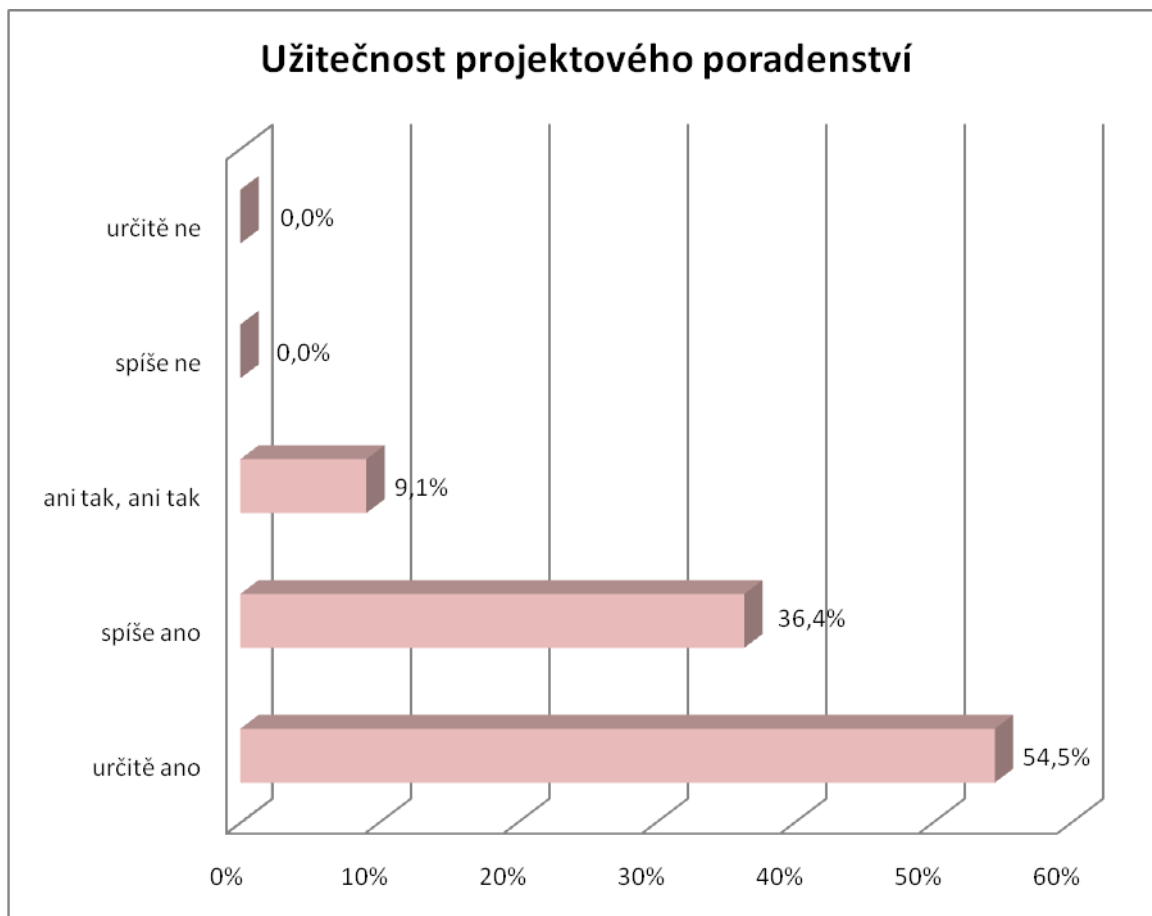
				v	klub	no					
???	příprav a projekt u (3)	nezjiště no	???	Pouliční liga Most- Litvínov	v přípravě	někdy					
MŠ MT	žádná	ne	Komu nitní centru m Chano v	Ústvit II.	schválený		předškol ní klub Klubíčko; doučován í pro děti ve školním věku	1.7.20 11- 31.12. 2011	45416 0	ano	

*použita následující klasifikaci (možné i kombinace více možností):

1. konzultace dílčích částí – lokální konzultant nic nepsal, jen připomínkoval
2. konzultace celého projektu – lokální konzultant nic nepsal, jen připomínkoval
3. spolupráce na projektovém záměru – lokální konzultant pomáhal psát projektový záměr
4. napsání projektového záměru - lokální konzultant napsal projektový záměr
5. spolupráce při přípravě projektové žádosti - lokální konzultant pomáhal psát projektovou žádost
6. napsání projektové žádosti - lokální konzultant napsal projektovou žádost
7. lokální konzultant se podílel také na vkládání žádosti do benefitu
8. spolupráce na realizaci projektu
9. lokální konzultant psal vyjádření k projektu
10. jiná forma uveďte jaká

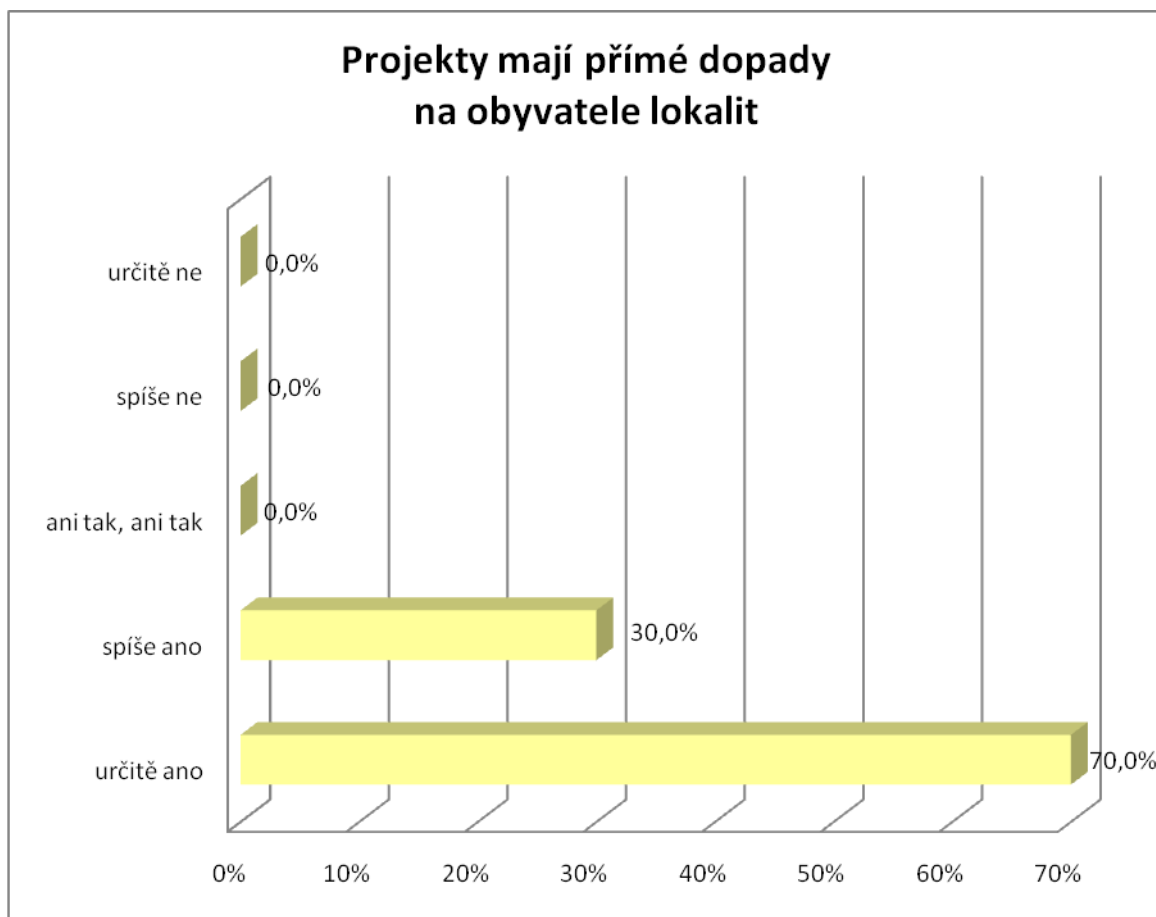
Jak z tabulky vidíme, v lokalitě bylo zpracováno množství projektů. Lokální konzultant poskytoval projektové poradenství v hojné míře.

Jak hodnotí aktéři **užitečnost projektového poradenství**? Více než polovina dotázaných uvedla, že je poradenství určitě užitečné (54,5%) a další více než třetina, že je spíše užitečné (36,4%). Téměř desetina respondentů s odpovědí váhá (9,1%). Nikdo neodpověděl, že by bylo poradenství neužitečné.

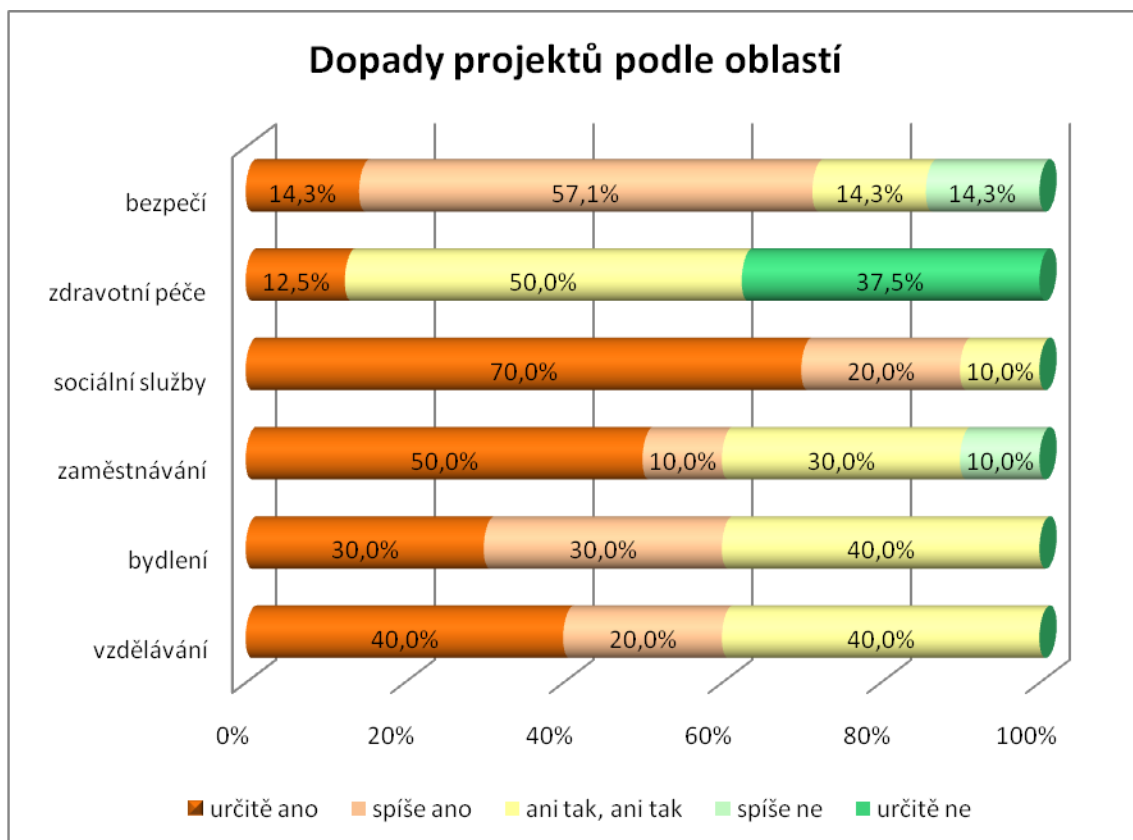

Užitečnost spočívá hlavně v tom, že je po ruce konzultant v případě potřeby, projekty jsou také docela úspěšné. Konzultant poskytuje informace a spolupráci. Dával „*velmi střízlivé, věčné připomínky, které jsme do projektové žádosti zakomponovali.*“ Lokální konzultant se vyznačuje „*znalostí problematiky, přístupem k informacím*“. Pomáhá zejména v odborných částech.

Důležité ale je, zdali **mají projekty přímé dopady na obyvatele sociálně vyloučených lokalit**. Více než dvě třetiny dotázaných se domnívají, že určitě mají projekty přímé dopady na obyvatele lokalit (70%) a méně než třetina, že dopady spíše mají (30%). Nikdo s odpovědí neváhá a nikdo neuvedl, že by projekty přímé dopady neměly.

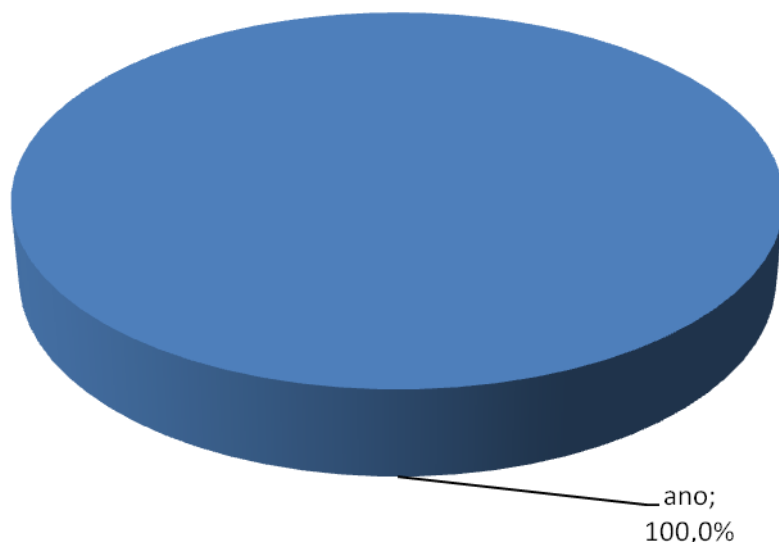
V jakých oblastech mají projekty podle aktérů dopady? Z následujícího srovnání je zřejmé, že dopady se v lokalitě týkají výhradně sociálních služeb (90%). Dále oblasti bezpečí (71,4%) a přibližně stejnou mírou oblasti zdravotní péče (62,5%), bydlení (60%), zaměstnávání (60%) a vzdělávání (60%).

5.9. Dopady na místní sociální a integrační politiky

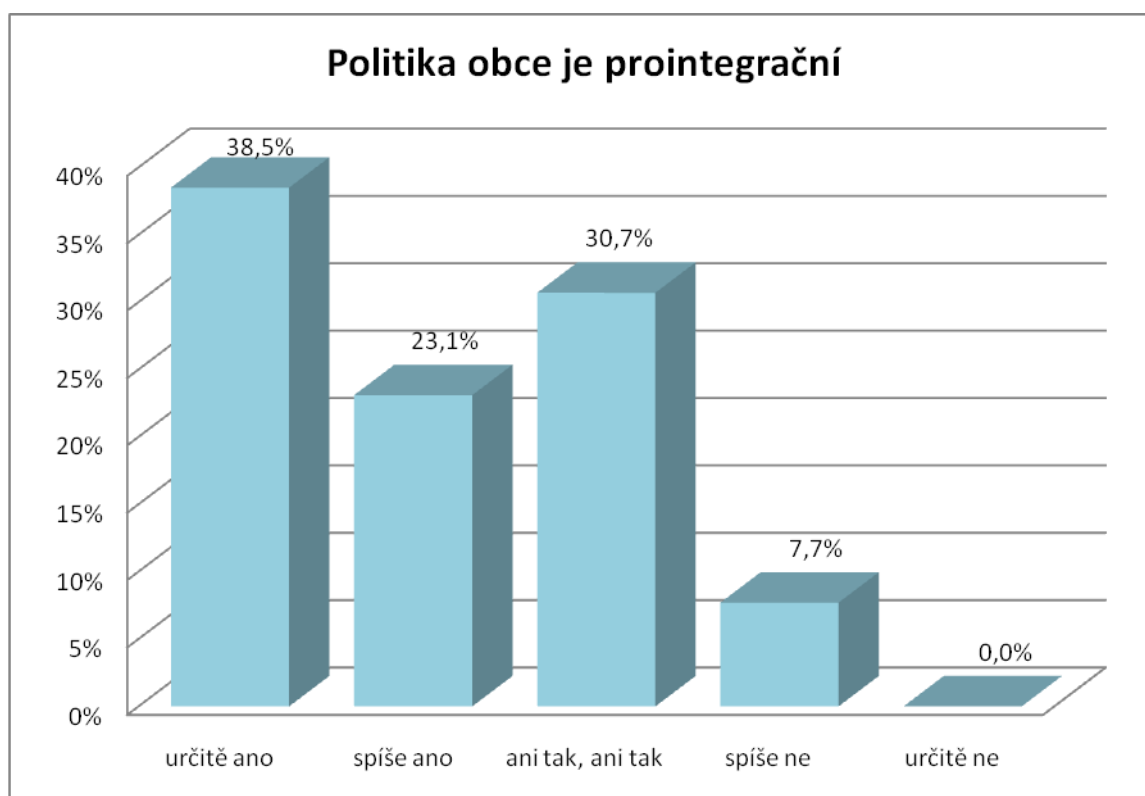
Podléhalo nějaké opatření navržené Agenturou či lokálním partnerstvím schvalování obcí?
 Všichni dotázaní odpověděli souhlasně (100%).

Některé opatření navržené Agenturou či lokálním partnerstvím podléhalo schvalování obcí

Aktéři uváděli, že schvalování se týkalo některých projektů a strategického plánu.

Působení Agentury do velké míry ovlivňuje politika obce. Považují aktéři **politiku své obce za podporující integraci (prointegrační)**? Za určitě prointegrační ji pokládají téměř dvě pětiny dotázaných (38,5%) a za spíše prointegrační ji pokládá téměř čtvrtina dotázaných (23,1%). Celkem ji tedy za integrační považují více než tři pětiny aktérů (61,6%). Více než čtvrtina neoznačila politiku za ani integrační, ani za neintegrační (30,7%). Za spíše neintegrační považuje politiku obce méně než desetina respondentů (7,7%) a za určitě neintegrační nikdo. Obec nepodporuje integraci podle pouhé méně než desetiny aktérů (7,7%).

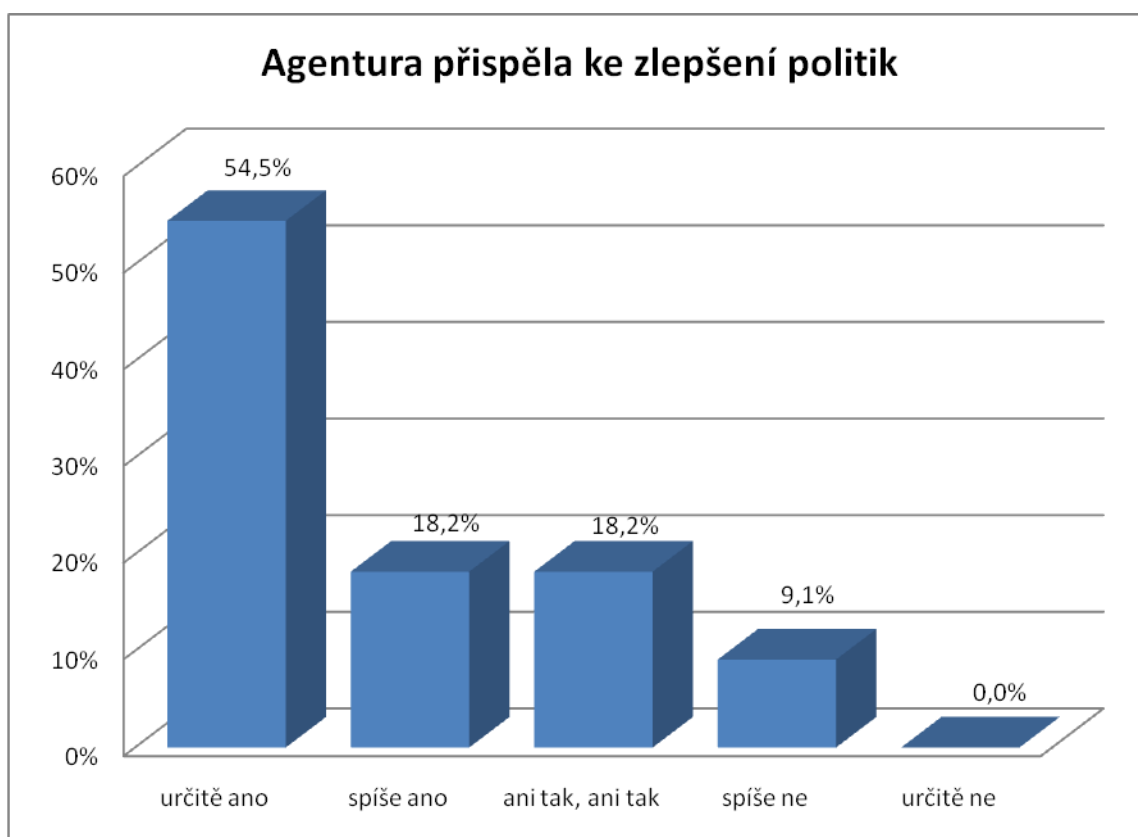
Aktéři vnímají, že město spolupracuje. Má to ale své meze. „*Není to ale úplně optimální.*“ „*Snaží se lidem pomoci, ale že by chtěli, aby se lidi z Chanova přestěhovali do jiné části města, to by nechtěli.*“ Některé aktivity jsou prointegrační, některé zase ne.

Došlo ke **změně politiky obce ve vztahu k sociálnímu začleňování v posledních třech letech?** Téměř tři pětiny dotázaných si myslí, že ano (58,3%). Více než dvě pětiny aktérů se domnívají, že nikoliv (41,7%).

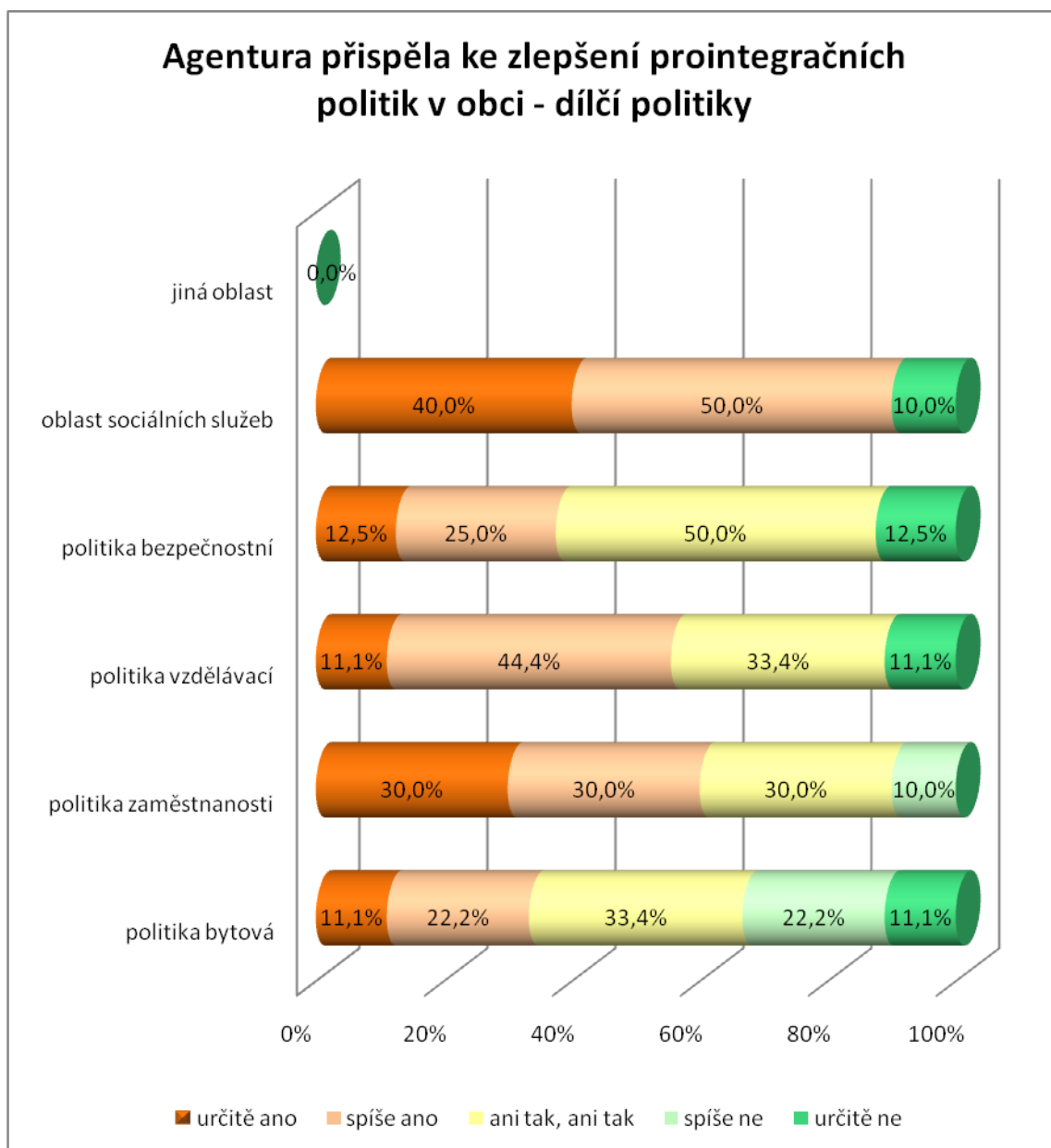

Ti, kteří uvedli, že se politika změnila, hovořili o změně k lepšímu, „o pozitivním posunu.“ „V přístupu, partnerství, korektnosti, financích, politické elity mají zájem řešit problémy i v rámci prevence.“ „Město je vstřícnější.“ „V oblasti veřejných zakázek byla stanovena podmínka zaměstnat jednotlivce, kteří jsou dlouhodobě špatně uplatitelnými na trhu práce a to 10% v rámci IPRM DEMOS.“ Jde o změny k lepšímu.

Přispěla Agentura svou přítomností ke zlepšení prointegračních politik v obci? Že určitě ano uvedla více než polovina dotázaných (54,5%) a že spíše ano uvedla méně než pětina dotázaných (18,2%). Přítomnost Agentury vedla ke zlepšení politik podle téměř tří čtvrtin aktérů (72,7%). Méně než pětina označila odpověď ani tak ani tak (18,2%). Téměř desetina ale uvedla, že Agentura ke zlepšení spíše nepřispěla (9,1%).

A v jakých oblastech politik zlepšení nastalo? Z následujícího grafu je patrné, že ke zlepšení podle názoru aktérů došlo zejména v oblasti sociálních služeb (90%), méně potom v politice zaměstnanosti (60%), vzdělávání (55,5%) a ještě méně v politice bezpečnostní (37,5%) a politice bydlení (33,3%).

Přijatá prointegrační opatření se týkají opatření v oblasti 10% zaměstnanosti ve veřejných zakázkách, posílení služeb, komplexního programu, podíl na IPRM, podpory NNO, vznik „sociálně zaměřených projektů“.

Akteři nahlíží na **možnosti řešení problému sociálního vyloučení v obci** následovně. Jedná se o komplexní mnohostranný problém, který je složitý. *„Je to na dlouhou trať, je to komplexní a složité, ale je to možné.“ „Jsem přesvědčen o tom, že se problémy řešit dají, je to dlouhodobá věc, komplexní, je to drahé a je třeba mít trpělivost. Ale řešitelné to určitě je.“* Pesimističtější hlas zase říká, že *„řešení jsou velice dlouhodobá záležitost a myslím, že je nelze vyřešit.“*

Téma souvisí s postoji lidí, *„hlavně s postoji veřejnosti a postoji minority (lidí z lokalit). Je otázka, do jaké míry oni sami vnímají potřebu něco měnit“.* Je třeba osoby sociálně vyloučené více do řešení zaangažovat, byť je to nesmírně těžké. *„Je třeba motivovat lidi, říkat jim, čeho mohou dosáhnout, když budou řešit problémy, ale taky jim říkat, co se stane, když problémy nebudou řešit, hlavně pro mladé, kteří se nechtějí vzdát značkových oděvů, přepychu, zlata apod. Neuvědomují si to, nejsou dostatečně informovaní.“*

Problém je řešitelný za podmínky angažovanosti všech stran. *„Rozhodně by toho šlo dělat víc, možnosti tady jsou, rezervy taky, ale je špatná politika. Zastupitelé jsou zvolení voliči a ti nejsou nakloněni dávat prostředky na vyloučené lokality, politici pak balancují na hraně dávat – nedávat.“*

Řešením je působení v mnoha oblastech současně. Zdejší *„obec je pozitivně nastavená, ale musí přijít podpora od státu.“* Významnou součástí řešení problému je samospráva. *„Záleží to především na komunální politice obce, respektive jde o politické rozhodnutí a s tím spojené finanční prostředky“.*

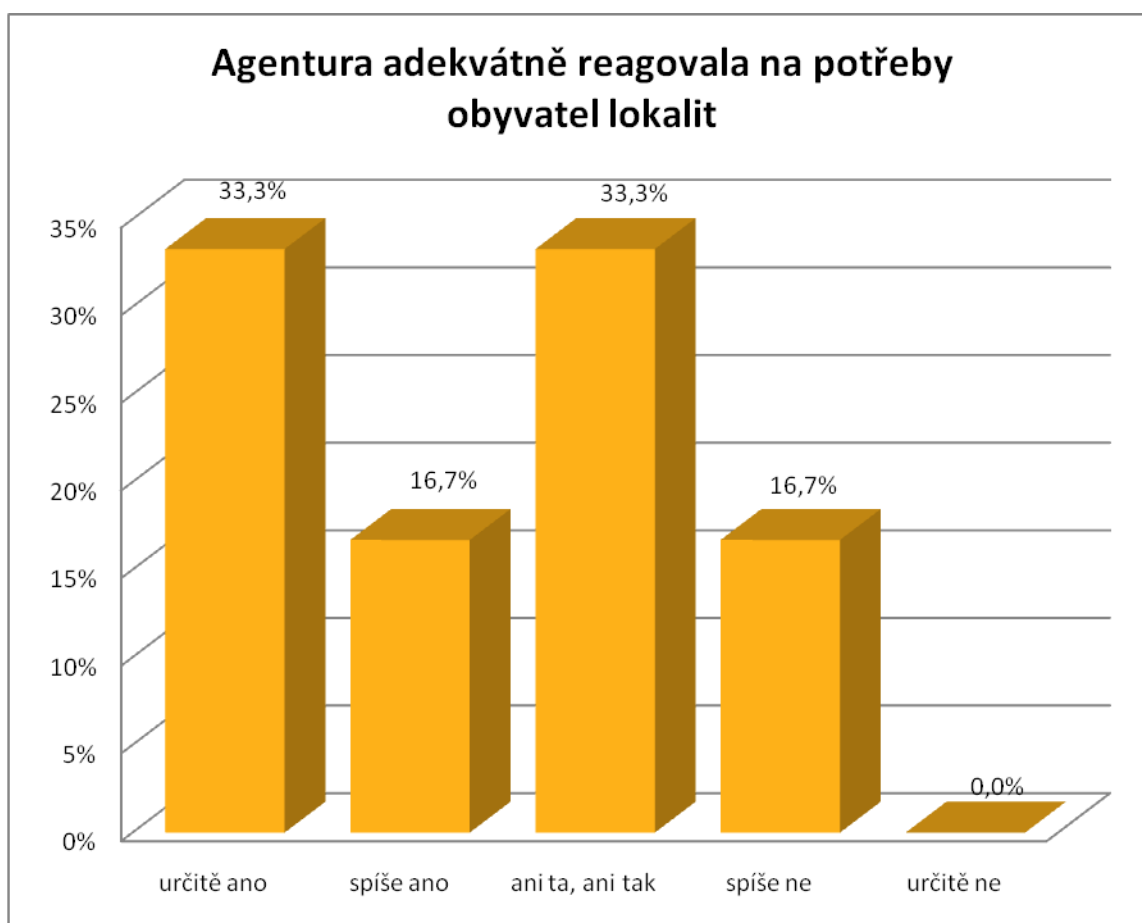
Příčinou zdejších problémů je podle názoru aktérů zejména nedostatek pracovních příležitostí, útlum průmyslu, kompozice společnosti, postoje minority, konfrontace životních stylů, nízké mzdy, vykořeněnost, nezodpovědnost státních orgánů.

„Na kraviny dává EU strašné peníze, např. existuje spousta vzdělávacích center, ale ty lidi o to stejně vůbec nemají zájem. Největší problém je, že je to město bez infrastruktury a turismu, je zatíženo minulostí, ze které mu zbylo velké množství nevzdělaných a kriminálních osob“.

„Problém je napůl v lidech samotných. Lidé si spoustu problémů způsobují sami, svým způsobem života, nesou si ho z historie. Problémem je velká nezaměstnanost, s tím související dávkový systém, který byl velmi štedře nastaven, lidé ho zneužívali, což dnes úplně nejde, protože je to vázán na veřejnou službu. Problémem je taky, že lidé nemohou sehnat práci někde, kde není. Navíc ještě, když jsou dlouhodobě nezaměstnaní“. A tak dochází k reprodukci sociálního vyloučení, *„děti vyrůstají ve formátu vyloučených lokalit, přejímají to a předávají dál. Lokalita se sama nechce otevírat. Ti co se ale dostali ven z lokality, už se tam nechtějí vracet. Fungují tak, jako funguje většina“.*

5.10. Dopady v oblasti eliminace sociálního vyloučení

Dokázala Agentura v lokalitě **reagovat na potřeby obyvatel sociálně vyloučených lokalit**? Určitě dokázala reagovat na potřeby podle třetiny dotázaných (33,3%) a spíše dokázala reagovat podle méně než pětiny dotázaných (16,7%). Tedy polovina aktérů se domnívá, že Agentura dokázala na potřeby obyvatel lokalit reagovat (50%). Třetina s odpovědí váhá (33,3%). A téměř pětina aktérů si myslí, že Agentura na potřeby spíše adekvátně nereagovala (16,7%).

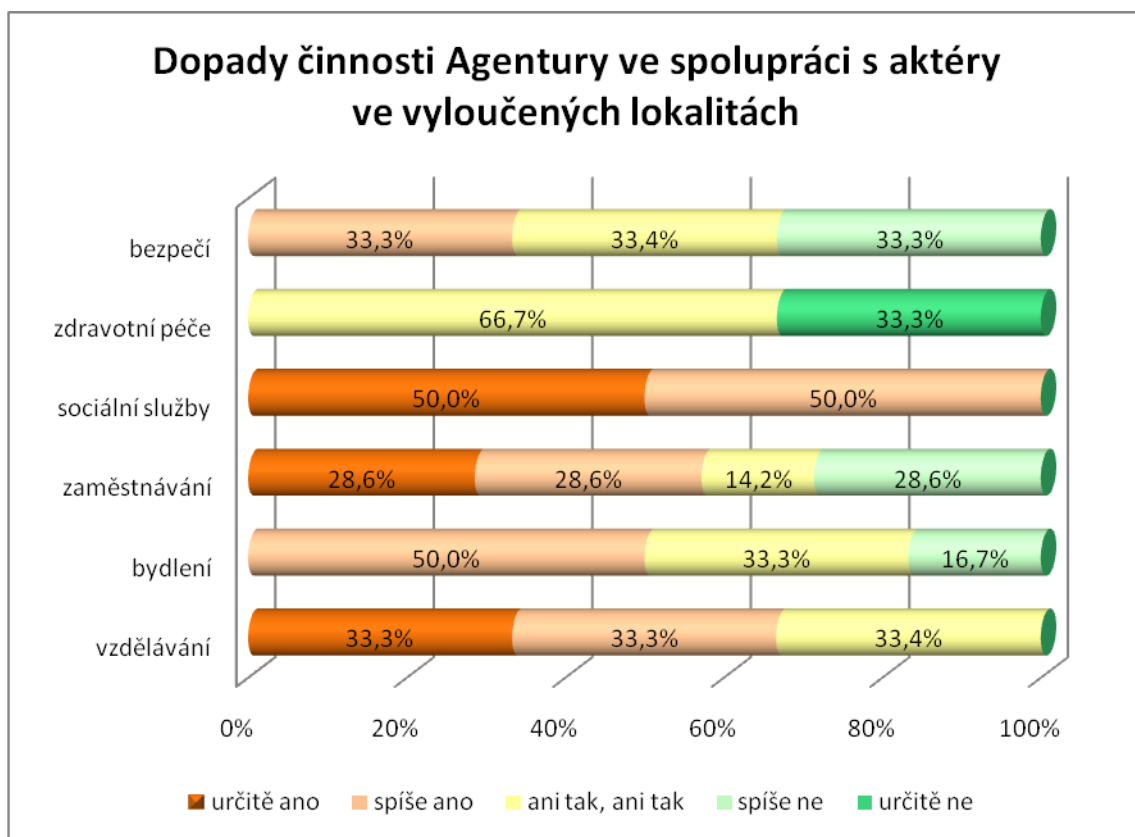
Agentura, jak se zdá, na potřeby dokázal zareagovat. Podle někoho „o to ani snad nešlo, chtěla dělat ty svoje analýzy“, podle dalšího aktéra „vycházela z lokalit při plánování strategie, záměrů a projektů. Nemůže na ně reagovat, jen je formuluje a připravuje strategie, potom je to úkol místních“. Agentura „pracovala s lidmi z terénu“. Dále – „potřeby jsou tak velké a její možnosti tak malé, že to prostě není možné“. Navíc Agentura „nejezdí do lokalit“.

Jaké jsou **dopady činnosti Agentury ve spolupráci s ostatními aktéry**? Zatím jenom dílčí, „*nic velkého*“. Ale „*část klientů našlo díky Agentuře uplatnění - snížilo se sociální napětí. Komunity viděly, že se děje něco, co někam směřuje.*“ Realizovány byly nové programy „*v oblasti sociálních služeb, kriminality, bydlení.*“

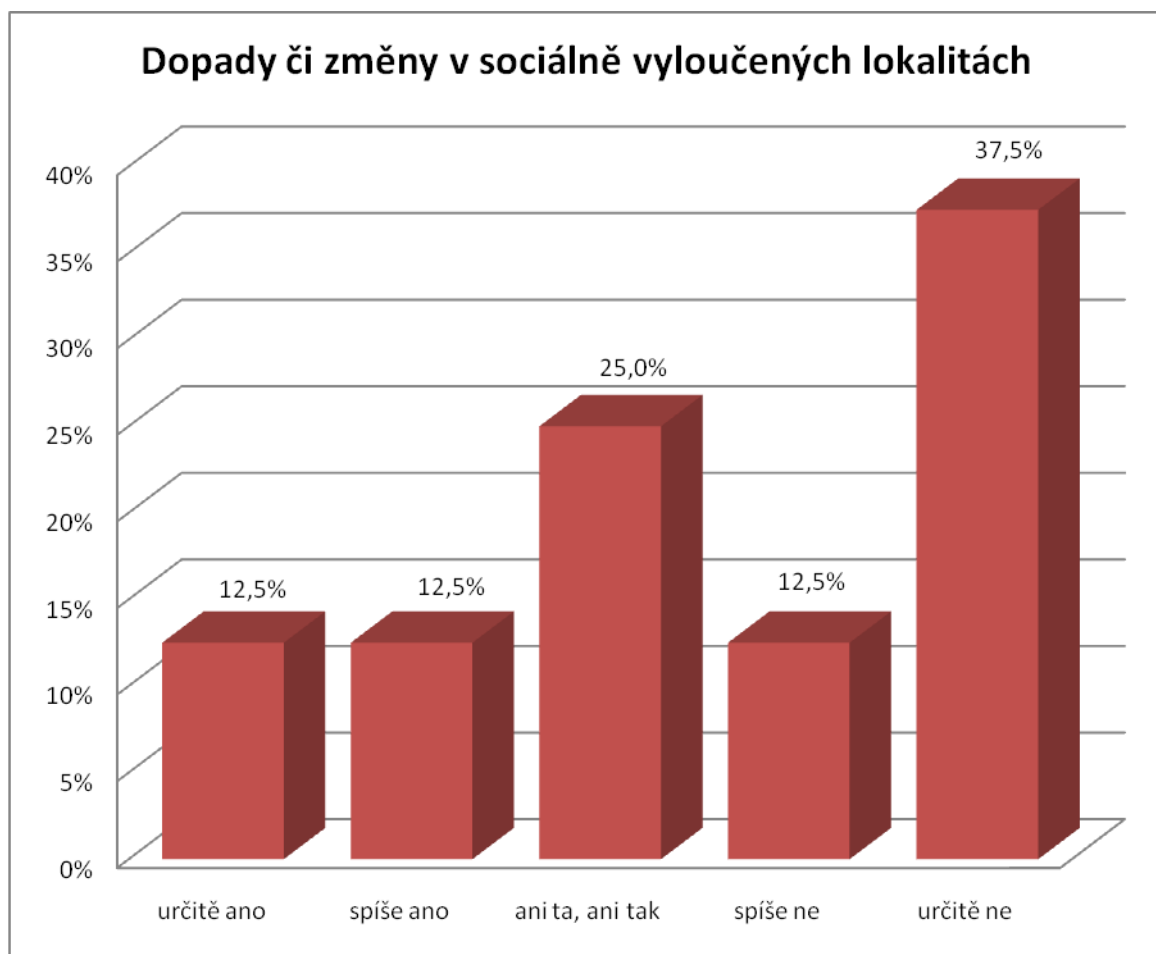
Agentura není „*zaměřená na konkrétní pomoc, ale na analýzy*“. Zatím je „*krátká doba na hodnocení*“ a „*problémy jsou moc velké, není tak jednoduché je řešit*“. Chybí finanční prostředky.

Jaké jsou **dopady činnosti Agentury ve spolupráci s ostatními aktéry**? Aktéři se shodují v tom, že dopady nejsou vidět. Některé drobné ano, ale celkové dopady se odvíjí až od realizace projektů.

Z níže uvedeného grafu vyčteme, jak dopady do lokalit podle dílčích oblastí hodnotí aktéři. Největší jsou podle aktérů v oblasti sociálních služeb (100%), v oblasti vzdělávání (66,6%) a bydlení (50%) a zaměstnávání (57,2%). Malé jsou i v oblasti bezpečí (33,3%) a v oblasti zdravotní péče nejsou žádné.

Existují podle aktérů známky dopadů či změn v sociálně vyloučených lokalitách? Vidíme, jak se názory na tuto oblast liší. Více než desetina dotázaných tvrdí, že dopady jsou určitě viditelné (12,5%) a více než desetina aktérů uvedla, že dopady spíše existují (12,5%). Celkem tedy nějaké dopady vidí čtvrtina dotázaných (25%). Čtvrtina respondentů s odpovědí váhá (25%), více než desetina uvedla, že ke změnám spíše nedošlo (12,5%) a více než třetina dotázaných tvrdí, že k žádným dopadům určitě nedošlo (37,5%).

6. Shrnutí výsledků

V Mostě je důležité, že Agentura byla od počátku žádaná. Očekávání města a dalších aktérů, obdobně jako v jiných místech notně povzbudily sliby ohledně přímého financování ze strany Agentury. Tyto nesplněné sliby naštěstí nezpůsobily takou „křivdu“ u partnerů, jak tomu bylo leckde jinde. Přitom mělo být proplaceno vše, co lokální partnerství schválilo. Partneri tak zpočátku přicházeli s různými nápady a lokální partnerství vypadalo jako tržiště beze smyslu a cíle. Na podzim 2008 končí tyto přímé podpory a financování. Nastává zlom, krize, alespoň v očích mnoha partnerů, přes kterou se všechny stany dokážou přenést. Ve skutečnosti je to počátek systematictější práce, která ale není kupodivu v první fázi výsledkem metodického působení centra, ale potřebou lokálního konzultanta vtisknout práci nějaký tvar. Vlastně tím začíná strukturovanější přístup, hned poté se zkvalitňuje i metodické vedení z Agentury. Most se tak stává jednou z nejúspěšnějších lokalit Agentury.

Vidíme, že v roce 2009, kdy se jiné lokality potýkají s chaosem, tak v Mostě se pilně pracuje na strategickém plánu. Jinde ztracený čas je v Mostě využit. Aktivita sice trvá dlouho, ale práce je intenzivní a precizní. Jak vidíme, velmi dobře zde funguje lokální partnerství, byť občas trpí absencemi členů a partneri se srovnávají s novou rolí. Ale, což je důležité, vytváří se produktivní a spolupracující tým různých organizací, kooperuje se, vyměňují informace, dochází ke shodě na cílech a aktivitách, byť ne „jednohlasně“. Situační analýza přišla pozdě, ale její nedostatek eliminuje rozšířenější analytická část, která probíhá v pracovních skupinách. Lokální konzultant ji zvládá na výbornou a dokáže lokální partnerství přenést přes tuto nesmírně podstatnou, ale pro některé těžce stravitelnou fázi. Zde přichází další důležitý aspekt, který bychom mohli snadno přehlédnout. A domníváme se, že se podílel na celkovém úspěchu působení Agentury ve městě. Byla jím analýza potřeb a jejich zohlednění do celého procesu, který se stává velmi relevantním. Dalším příznivě působícím faktorem je dle našeho názoru podpora města, které procesu neubližovalo, jak v některých jiných lokalitách. Může to být dáno tím, že problém sociálně vyloučených lokalit v Mostě přesáhl takovou míru únosnosti, že zkrátka nikdo z aktérů nemá ani potřebu, ani chuť problém neřešit či potlačovat. Paradoxně tak jeho rozsáhlost přispívá k integraci aktérů a společnému hledání řešení v místě.

Tím, že proces nebyl brnět, tak zbyl čas na sestavování a přípravu projektů, v některých případech i na jejich realizaci. Strategické plánování není vnímáno jako konkurence komunitnímu plánování, má vazbu na IPRM. Vymezilo se oproti komunitnímu plánování více do šířky, ale i do hloubky, poukázalo na potřebnost i jiných služeb než sociálních. Procesu se do cesty nestavěly žádné velké překážky. V neposlední řadě musíme zmínit také schopnosti lokálního konzultanta, který dokázal celý proces velmi dobře řídit. Jak se zdá, v Mostě vše hrálo Agentuře do karet. Sešlo se zde mnoho příznivých okolností a málo překážek.

Nesmíme opomenout, že v Mostě se prosadilo zaměstnávání dlouhodobě nezaměstnaných osob v rámci veřejných zakázek, jinde nemyslitelná věc.

Samotný výběr obce pro spolupráci s Agenturou považují místní aktéři za dobrou volbu. Celkově jsou s výběrem obce pro spolupráci s Agenturou spokojeni všichni aktéři. V rozhovorech aktéři uvedli, že výběr města odpovídal místním potřebám. Počátky působení Agentury byly hodnoceny spíše zdrženlivě. Byly spojeny s nenaplněným očekáváním příslibů finančních prostředků. I v Mostě zanechaly nesplněné sliby své stopy. Agentura si musela postupně vydobýt své místo na slunci. Evidentně k tomu přispěla osobnost lokálního konzultanta. Agentura do jisté míry nedokázala v Mostě jasně aktérům sdělit, jak bude v obci působit a jakým způsobem bude pracovat. Celková atmosféra v obci ve vztahu k příchodu Agentury se dá charakterizovat slovem „opatrná“. Podpisovala se na ní občasná nedůvěra. Postoje obce jako celku vůči příchodu Agentury byly do značné míry příznivé.

Očekávání aktérů se naplnily jen do určité míry, mnozí s odpovědí váhají. Vysvětlení, proč tomu tak je, nalézáme v tom, že aktéři očekávali zejména koncepční pomoc, dále pomoc obyvatelům vyloučených míst a neziskovým organizacím. Tedy – očekávání se splnila zejména v té metodické části.

Poslání Agentury místní aktéři formulují v duchu deklarovaného poslání organizace. Podle aktérů je v jejich obci do značné míry naplněno. Podpora Agentury obcím k zajištění rovného přístupu mířila především do oblasti sociálních služeb a vzdělávání. Méně potom do oblasti zaměstnávání, bydlení a do oblasti bezpečí. Nejméně do oblasti zdravotní péče. Obec také po ukončení pilotního působení Agentury dokáže funkčně řešit problematiku sociálního vyloučení v partnerství s dalšími subjekty v místě, byť si mnozí ještě ponechávají v hodnocení otevřená zadní vrátka.

Agentura evidentně podpořila proces sociálního začleňování v místě. Čím nejvíce Agentura proces sociálního začleňování v obci podpořila? V rozhovorech se ukázalo, že především dokázala zvládnout dva klíčové momenty. Přesvědčit obce a úspěšně propojit a aktivizovat místní organizace. Změny, které Agentura do obce přinesla, jsou poměrně trvalé, zejména ale pozitivní.

Procesy doposud zajišťované Agenturou by měly v obci dále pokračovat i po odchodu Agentury. Byť o nositeli těchto procesů ještě není zcela jasno. Celkové vyhodnocení působení Agentury v obci je velmi příznivé. Agentura zde uspěla. Prezentuje se jako smysluplná a funkční organizace.

V lokalitě byla provedena situační analýza, byť se zpožděním. Lokální partnerství bylo ustaveno, byli do něj přizváni vhodní partneři, a složení po dobu jeho fungování

bylo optimální. Některé cíle partnerství se již naplnily, ale na další se ještě čeká. Proces v sobě nese ještě velké možnosti. Pracovní skupiny vznikly, byly vhodně zvoleny a práce v nich přinesla výsledky. Skupiny fungovaly provázaně a byly v interakci. Výsledkem jejich práce je strategický plán.

Ten je v souladu s potřebami obce. Ale na naplnění jeho cílů si ještě budeme muset chvíli počkat. Budou naplňovány i po „odchodu“ Agentury z lokality. Strategický plán je kvalitní, je výsledkem kompromisu. Lokální konzultant je velmi vysoce hodnocen, je považován za kompetentní osobu. Poskytoval projektové poradenství a seznamoval aktéry s aktuálními dotačními výzvami. Užitečnost projektového poradenství je hodnocena rovněž vysoko. Projekty mají přímé dopady na obyvatele sociálně vyloučených lokalit a týkají se výhradně sociálních služeb, dále oblasti bezpečí a přibližně stejnou mírou oblasti zdravotní péče, bydlení, zaměstnávání a vzdělávání.

V obci byl schválen strategický plán a politika obce je pokládána za spíše prointegrační. V posledních třech letech se navíc změnila k lepšímu. K tomu zcela evidentně přispěla i Agentura. Ke zlepšení došlo zejména v oblasti sociálních služeb, méně potom v politice zaměstnanosti, vzdělávací politice a ještě méně v politice bezpečnostní a politice bydlení.

Agentura v lokalitě dokázala reagovat na potřeby obyvatel sociálně vyloučených lokalit a to do značné míry. Její dopady ve spolupráci s ostatními aktéry jsou již viditelné, ale projeví se zejména po čase. Největší jsou podle aktérů v oblasti sociálních služeb, v oblasti vzdělávání, bydlení a zaměstnávání. Malé jsou i v oblasti bezpečí a v oblasti zdravotní péče nejsou žádné. Na známky dopadů či změn v sociálně vyloučených lokalitách si ale ještě budeme muset chvíli počkat.

To všechno jsou důvody, proč je celkově Most hodnocen jako úspěšná lokalita Agentury. Podmínky pro působení jsou zde velmi příznivé a tak jen potvrzujeme správnost rozhodnutí zde ještě působit do konce roku 2012.